

Politechnika Śląska
Wydział Matematyki Stosowanej
Kierunek Informatyka
Studia stacjonarne I stopnia

Projekt inżynierski

**Projekt i wykonanie aplikacji
bazodanowej wspomagającej pracę
wybranej sieci hotelowej**

Kierujący projektem:
dr inż. Jarosław Karcewicz

Autorzy:
Łukasz Lis
Sebastian Nalepka
Mateusz Ogiermann

Gliwice 2017

Projekt inżynierski:

Projekt i wykonanie aplikacji bazodanowej wspomagającej pracę wybranej sieci hotelowej

kierujący projektem: dr inż. Jarosław Karcewicz

1. Łukasz Lis – (32%)

- Zdefiniowanie i zapis specyfikacji wymagań (rozdział 2 (33 %), 3 (33%))
- Zaprojektowanie schematu bazy danych wraz ze wszystkim relacjami oraz tabelami słownikowymi (40%)
- Opis wykorzystanych rozwiązań technologicznych (rozdział 4.1.2, 4.1.4 , 4.2.1, 4.2.2)
- Przetestowanie utworzonej bazy danych wraz z jej pełnym opisem (rozdział 5.2)
- Implementacja modułu edycji istniejącej propozycji cenowej (rozdział 8.3)
- Implementacja modułu edycji słowników cenowych (rozdział 8.6)
- Implementacja interakcji okien wraz z odpowiednim wyświetlaniem elementów
- Opis rozdziału Konto administratora i użytkownika – ListView (rozdział 6.2)

2. Sebastian Nalepka – (50%)

- Zdefiniowanie i opis wstępu, genezy projektu, specyfikacji wymagań i celu projektu (Wstęp, rozdział 1, 2 (33%), 3(33%))
- Zaprojektowanie schematu bazy danych wraz ze wszystkimi relacjami oraz tabelami słownikowymi (60%)
- Utworzenie bazy danych za pomocą SQL Server Management studio 2012
- Opis wykorzystanych rozwiązań technologicznych (rozdział 4.1.3, 4.2.3, 4.2.5, 4.3.1)
- Zamodelowanie aplikacji wraz z podziałem na klasy oraz dostosowaniem do wzorca architektonicznego MVVM (rozdział 5.1)

- Komunikacja bazy danych z aplikacją C# (WPF) za pomocą Entity Framework 6 (rozdział 5.3)
- Implementacja modułu logowania do programu wraz z jego zabezpieczeniem (rozdział 6.1, 8.1)
- Implementacja modułu tworzenia nowej propozycji cenowej wraz z fizyczną budową formy tworzonej propozycji (rozdział 6.3, 8.2)
- Zaprojektowania okna głównego konta administratora
- Przetestowanie modułu dotyczącego modyfikacji kont użytkowników
- Opis perspektyw rozwoju oprogramowania oraz podsumowania (rozdział 9)

3. Mateusz Ogiermann – (18%)

- Zdefiniowanie i zapis specyfikacji wymagań (rozdział 2 (33 %), 3 (33%))
- Zapis wstępu do rozdziału 4
- Opis wykorzystanych rozwiązań technologicznych (rozdział 4.1.1, 4.2.4, 4.3.2)
- Opis wydawania kolejnych wersji oprogramowania (rozdział 7)
- Implementacja modułu tworzenia pliku PDF wraz z utworzeniem jego szablonu oraz zapisem do pliku (rozdział 6.5 8.4)
- Implementacja modułu przeznaczonego do zarządzania kontami pracowników (rozdział 8.5)
- Implementacja metod służących do edycji danych zapisanych w arkuszu DataGridView (rozdział 6.4)

Podpisy autorów projektu

1. ....
2. ....
3. ....

Podpis kierującego projektem

.....

Oświadczenie kierującego projektem inżynierskim

Potwierdzam, że niniejszy projekt został przygotowany pod moim kierunkiem i kwalifikuje się do przedstawienia go w postępowaniu o nadanie tytułu zawodowego inżyniera.

Data

Podpis kierującego projektem

Oświadczenie autorów

Świadomy/a odpowiedzialności karnej oświadczam, że przedkładany projekt inżynierski na temat:

Projekt i wykonanie aplikacji bazodanowej wspomagającej pracę wybranej sieci hotelowej

został napisany przez autorów samodzielnie.

Jednocześnie oświadczam, że ww. projekt:

- nie narusza praw autorskich w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904, z późn. zm.) oraz dóbr osobistych chronionych prawem cywilnym, a także nie zawiera danych i informacji, które uzyskałem/am w sposób niedozwolony,
- nie była wcześniej podstawą żadnej innej urzędowej procedury związanej z nadawaniem dyplomów wyższej uczelni lub tytułów zawodowych.
- nie zawiera fragmentów dokumentów kopiowanych z innych źródeł bez wyraźnego zaznaczenia i podania źródła.

Podpisy autorów projektu

1. Łukasz Lis,

nr albumu:225261, ...(podpis:)

2. Sebastian Nalepka,

nr albumu:225265, ...(podpis:)

3. Mateusz Ogiermann,

nr albumu:226591, ...(podpis:)

Gliwice, dnia .....

Spis treści

Wstęp

Obecna sytuacja rynkowa związana z istnieniem dużej ilości firm w zakresie każdej branży wymusza na przedsiębiorcach ciągłe zwiększanie swojej atrakcyjności oraz konkurencyjności w celu zdobycia potencjalnego klienta. W realizacji powyższego zadania konieczne jest wdrażanie nowoczesnych metod umożliwiających między innymi obniżenie kosztów pracy, co wprost przekłada się na niższą cenę produktu końcowego. Niższa cena dla klienta jest jednym z najważniejszych elementów, który determinuje wybór konkretnego usługodawcy. Aspekt ten dotyczy także branży hotelarskiej, która w sposób bezpośredni dotyczy naszej pracy. Liczba hoteli w Polsce od kilkunastu lat nieprzerwanie rośnie [?]. Implikuje to konieczność wzmożonej walki o klienta w celu utrzymania się na rynku. Obniżenie cen usług wynajmu pokoi, sal konferencyjnych oraz cateringów przy zachowaniu odpowiedniego poziomu dochodów jest problemem, z którym zmagają się wszystkie sieci hotelowe. Przedsiębiorcy prześcigają się w znajdowaniu coraz to nowszych i efektywniejszych rozwiązań, które mają na celu rozwiązanie owego problemu. W XXI wieku dużą pomocą w tym zakresie okazuje się informatyzacja.

Geneza projektu

Podczas przeprowadzania transakcji dotyczącej organizacji szkolenia w jednej z sieci hotelowych, dostrzeżony został potencjalny problem wynikający z manualnego operowania wszelkimi danymi przez pracowników działu sprzedaży. Pracownicy Ci w czasie kontaktu z klientem mają za zadanie ustalenie wszelkich wartości cenowych usług wybranych przez klienta. Usługi te bezpośrednio związane są z typem wydarzenia, które klient chce zorganizować. Przeważnie są to wszelkiego rodzaju konferencje, kilkudniowe szkolenia firmowe, ale także imprezy weselne, urodzinowe, czy spotkania rodzinne. Przez wzgląd na różną specyfikę powyższych przedsięwzięć sieć hotelowa dysponuje szeroką gamą usług z nimi związanych.

W czasie tworzenia przez sprzedawcę propozycji cenowej organizowanego wydarzenia, klient ma możliwość wyboru odpowiedniej dla jego potrzeb sali konferencyjnej lub bankietowej wraz z jej dodatkowym wyposażeniem, ustalenia aspektów

gastronomicznych, takich jak liczba i rodzaj posiłków oraz napojów, a także wyborem odpowiedniego typu pokoju hotelowego. Po wstępnym wyborze zakresu usług, elementy te uzupełniane są o liczbę osób, które będą w wydarzeniu uczestniczyć, a także ilość dni jego trwania. Kolejnym etapem jest negocjacja rabatów oraz finalnie ustalenie formy zapłaty za organizowane przedsięwzięcie. Aktualnie operacja ta wraz z procesem tworzeniem dokumentu propozycji cenowej przeprowadzana jest za pomocą aplikacji Microsoft Excel jak również w wersji papierowej. Obydwie metodologie generują liczne problemy, które bezpośrednio wpływają na zwiększenie kosztów generowanych przez pracowników, a co za tym idzie ceny oferowanych usług. Pierwszy problem odnosi się do aspektu utrudnienia aktualizacji danych, który jest nieodłącznym elementem branży. Ceny pokoi hotelowych ulegają częstym modyfikacjom oraz uzależnione są od sytuacji rynkowej, organizowanych okolicznych wydarzeń rozrywkowych i kulturalnych oraz samego faktu wolnej ich ilości w danym czasie. Analogicznie sytuacja przedstawia się w przypadku produktów gastronomicznych oraz pozostałych wynajmowanych pomieszczeń.

Aktualnie wszelkie modyfikacje cenników pokoi hotelowych, sal możliwych do wynajęcia oraz dostępnych towarów dokonywane są przez menadżera sprzedaży, który za pośrednictwem poczty elektronicznej przekazuje uaktualnione wersje arkuszy kalkulacyjnych oraz listy cen określonym sprzedawcom. Częste zmiany zobowiązują pracowników działu sprzedaży do ciągłej kontroli skrzynki elektronicznej oraz powodują presję spowodowaną posiadaniem potencjalnie nieaktualnych danych. Zaawansowane arkusze kalkulacyjne wykonane w aplikacji Excel podatne są na błędy ludzkie, wymuszają na pracownikach dobrą znajomość oprogramowania oraz umiejętność jego obsługi, co z kolei niekorzystnie przekłada się na nowych pracowników oraz pracodawcę, który zobowiązany jest przeprowadzać długie i kosztowne szkolenia w tym zakresie. Kolejnym dostrzeżonym problemem jest zagadnienie czasochłonności wyszukiwania danych dotyczących produktów znajdujących się na hotelowej restauracji i ich cen. Pracownik otrzymuje rozbudowaną listę produktów wraz z przyporządkowanymi im cenami i we własnym zakresie zobligowany jest znaleźć interesującą go pozycję w czasie przygotowywania propozycji cenowej. Dostrzegając powyższe problemy zdecydowano się wykonać dedykowaną aplikację bazodanową, której celem jest ich rozwiązanie. Założono, że konieczne by było, aby każdy ze sprzedawców posiadał możliwość uruchomienia na swoim służbowym komputerze programu, który dzięki połączeniu z bazą danych i wykorzystaniu jej funkcjonalności

umożliwiłby przyspieszenie procesu przeprowadzania transakcji z klientem poprzez automatyczną aktualizację cenników oraz przedstawienie listy produktów gastronomicznych w skategoryzowany sposób. Dzięki przechowywaniu wszystkich propozycji cenowych w bazie danych, zanikałaby konieczność samodzielnej ich kategoryzacji i dbania o bezpieczeństwo na lokalnym komputerze. Umożliwiłoby to pracownikom pracę na różnych maszynach, co w znaczny sposób zwiększyłoby ich elastyczność.

Kolejnym atutem przedstawionego rozwiązania byłoby umożliwienie kierownictwu z poziomu kont administratorskich kontroli pracowników poprzez zdalny wgląd w przygotowywane przez nich propozycje cenowe, a co za tym idzie ustalanych z klientem cen oraz zniżek. Menadżer sprzedaży za pomocą swojego uprzywilejowanego konta posiadałby również możliwość aktualizacji odpowiednich tabel danych, dzięki czemu zmiany natychmiastowo byłyby widocznie na kontach sprzedawców. Zmiany te dotyczyłyby możliwości modyfikacji cen oferowanych usług i produktów oraz kontroli składu pracowniczego poprzez funkcjonalność dodawania, usuwania a także modyfikacji ich kont.

Cel pracy

Celem pracy jest zaprojektowanie i wykonanie dedykowanej aplikacji bazodanowej dla sieci hotelowej, której przeznaczeniem jest zautomatyzowanie procesu transakcji z klientem dotyczącej tworzenia propozycji cenowej organizowanego przez klienta wydarzenia.

Zawartość pracy

Dla osiągnięcia wyżej wymienionego celu zrealizowana została praca składająca się ze wstępu, ośmiu rozdziałów oraz podsumowania wraz z perspektywami rozwoju oprogramowania. W rozdziale pierwszym przedstawiony został opis specyfikacji wymagań wraz z listą założeń projektowych, pod kątem których w rozdziale drugim przeanalizowane zostały istniejące rozwiązania konkurencyjne. Na bazie dwóch pierwszych rozdziałów utworzony został w rozdziale trzecim projekt rozwiązania problemu, na podstawie którego bazowała budowana aplikacja bazodanowa. Kolejnym działem są zastosowane rozwiązania technologiczne zawierające opis wykorzystanych w projekcie technologii, narzędzi oraz bibliotek zewnętrznych. Na ich pod-

stawie utworzona została odpowiednia dla budowanego systemu architektura, której opis umiejscowiony jest w dziale piątym. Architektura ta definiowała sposób implementacji, z której interesujące ze strony programistycznej elementy opisane zostały w rozdziale szóstym. W następnych rozdziałach umiejscowiona została charakterystyka automatyzacji wydawania kolejnych wersji aplikacji oraz instrukcja obsługi programu, zawierająca szczegółowy opis wszystkich modułów, z których korzystać może użytkownik systemu.

1. Specyfikacja wymagań projektowych

Dostrzegając problematykę działającego obecnie rozwiązania dokonano rozpoznania mającego na celu spisanie założeń projektowych, które umożliwią zniwelowanie aktualnych problemów związanych z przeprowadzaniem operacji tworzenia nowej propozycji cenowej. W czasie rozmów ze sprzedawcami pierwszym elementem, który został przedstawiony w celu usprawnienia ich pracy była forma dokumentów na bazie których pracują. Wykazywano inicjatywę, aby owe dokumenty dotyczące cenników usług aktualizowane były bez ingerencji każdego pracownika, umożliwiając przy tym ciągłą pracę bez obawy o posiadanie nieaktualnych danych. Aktualnie proces ten polega na ciągłym sprawdzaniu skrzynki elektronicznej, na którą menadżer sprzedaży wysyła aktualne wersje dokumentów oraz pobraniu ewentualnej aktualizacji. Istotnym problemem dotyczącym tej kwestii jest również brak pewności co do dostarczenia wiadomości e-mail, co powodować może w konsekwencji pracę sprzedawców na bazie nieaktualnych danych.

Kolejną sugestią ze strony pracowników było wycofanie konieczności pracy z oprogramowaniem Microsoft Excel przez wzgląd na błędy spowodowane obowiązkiem ręcznego wypisywania nazw produktów wraz z ich cenami w odpowiednie pola oraz przypadkowym usuwaniem formuł z pól. Problem ten polegał na tym, iż tylko część pól w arkuszu, na którym przeprowadzana była praca należało modyfikować. W przypadku wpisania wartości do pola zawierającego formułę, owa formuła została usunięta co skutkowało reakcją łańcuchową polegającą na błędnym wyliczaniu wartości w pozostałych miejscach. Proces ten bardzo niekorzystnie wpływał na pracę sprzedawcy, który dodatkowo zobligowany był do kontroli wartości cenowych tworzonej propozycji oraz w sytuacji błędu, powtórzeniu całej operacji od nowa na poprawnie działającej wersji arkusza kalkulacyjnego.

Ostatnią kwestią, w sprawie której każdy ze sprzedawców dostrzegł problem oraz możliwość ulepszenia była rozbudowana lista produktów gastronomicznych i ich cen. Operowanie z ową listą przez sprzedawców opiera się na manualnym wyszukiwaniu interesującego produktu oraz sprawdzaniu jego ceny, co przez fakt dużej ilości elementów jest czasochłonne. Zaproponowano, aby ulepszenie listy polegało na podzieleniu produktów na kategorie oraz możliwości wyboru z ustalonej kategorii

odpowiedniego produktu. Tym sposobem dostępna lista elementów do wyboru byłaby znacznie mniejsza, co przekładałoby się na znaczną oszczędność czasową.

Usprawnienie procesu tworzenia nowej propozycji cenowej oraz zarządzania zmianami dotyczyć może również menadżera sprzedaży. Podczas zasięgania opinii o możliwości usprawniania jego pracy otrzymano informację o chęci zaprzestania dystrybucji nowych wersji cenników oraz arkuszy Microsoft Excel za pośrednictwem skrzynki elektronicznej. Proces ten okazał się czasochłonny poprzez częste aktualizacje danych i obowiązek ich przesyłania całej kadrze pracowników, w której dodatkowo występują liczne rotacje osobowe. Przy tym punkcie dostrzeżono jednocześnie możliwość wprowadzenia centralnego systemu zarządzania kontami, który umożliwiłby w prosty sposób modyfikacje aktualnej kadry pracowniczej.

Drugim przedstawionym przez menadżera aspektem usprawniającym jego pracę była możliwość przeglądania utworzonych przez pracowników propozycji cenowych. W chwili obecnej opcja ta jest niemożliwa do wykonania przez fakt lokalnego przechowywania dokumentów na stacji roboczej pracownika, przez co menadżer sprzedaży nie posiada dostępu do oryginalnego pliku. Pośrednim rozwiązaniem jest dostarczenie menadżerowi propozycji drogą elektroniczną przez pracownika. Rozwiązanie to implikuje jednak konieczność dodatkowej pracy sprzedawcy oraz nie gwarantuje menadżerowi posiadania aktualnej wersji dokumentu, przez fakt możliwości jej późniejszej edycji przez pracownika.

Ważnym elementem wyciągniętym z rozpoznania jest widoczny na rysunku 1 szablon PDF, który opracowany został na podstawie burzy mózgów oraz aktualnej wersji dokumentu, na bazie której tworzona jest propozycja cenowa. Szablon ten w znacznym stopniu ułatwia rozlokowanie wszelkich elementów oraz ukazuje iteracyjny proces tworzenia propozycji, który należy zaimplementować w tworzonej aplikacji. Przedstawia on pożądane przez pracowników rozmieszczenie elementów propozycji oraz dzięki utworzeniu jego formy w arkuszu kalkulacyjnym możliwy był jednoczesny zapis wszystkich zależności w postaci formuł i funkcji, które odwzorowują logikę tworzenia propozycji. Formuły te dotyczą sposobu obliczania cen jednostkowych produktów wraz ze stawką VAT, ich zsumowanej wartości, sposobu uwzględniania poziomu marży oraz wyliczania terminu ważności propozycji.

Rysunek 1: Szablon propozycji cenowej, Źródło: Opracowanie własne.

Dokonując podsumowania przedstawionych problemów i pomysłów wraz z ich szczegółową analizą, utworzono ogólną listę założeń, których realizacja wskazana jest w celu usprawnienia procesu tworzenia propozycji cenowej ze strony zarówno sprzedawcy, jak i menadżera. Przedstawiona lista zawiera także elementy, które na drodze dedukcji uznane zostały jako warte wprowadzenia.

- *Wprowadzenie dwóch typów kont użytkowników przez fakt na różny zakres obowiązków służbowych,*
- *Aktualizacja wszelkich danych bez konieczności osobistej ingerencji sprzedawcy (aktualizacja ze strony menadżera automatycznie powinna być dostępna na kontach sprzedawców),*

- *Zaprzestanie aktualizacji danych za pomocą skrzynek elektronicznych (aktualizacja cenników powinna odbywać się z poziomu konta administratora),*
- *Zaprzestanie używania arkuszy kalkulacyjnych (przeniesienie procesu tworzenia nowej propozycji cenowej na poziom aplikacji),*
- *Możliwość utworzenia propozycji cenowej zarówno z poziomu konta użytkownika, jak i administratora,*
- *Możliwość zapisu utworzonej propozycji cenowej wraz z opcją jej późniejszej modyfikacji,*
- *Zautomatyzowanie przeprowadzanych obliczeń w miejscach, w których jest to możliwe,*
- *Podział produktów gastronomicznych na kategorie i możliwość wyboru szukanego elementu z wybranej kategorii,*
- *Wprowadzenie centralnego systemu zarządzania kontami pracowników,*
- *Umożliwienie dodawania, edycji, usuwania kont z poziomu konta administratora,*
- *Możliwość przeglądania tworzonych przez sprzedawców propozycji cenowych z poziomu konta administratora,*
- *Walidacja wprowadzanych przez użytkownika danych oraz informowanie go o potencjalnych błędach,*
- *Funkcja tworzenia dokumentu PDF zapisanej uprzednio propozycji cenowej,*

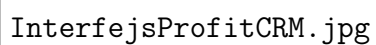
2. Analiza istniejących rozwiązań konkurencyjnych

W celu wdrożenia się w tematykę automatyzacji procesu tworzenia propozycji cenowej przeprowadzono rekonesans dostępnych aplikacji wspierających przedstawiony proces. Na podstawie utworzonej uprzednio listy ogólnych założeń z szerokiej gamy dostępnych rozwiązań [?], wytypowane zostały trzy programy, które w największym stopniu ją pokrywają oraz mogą być zastosowane w branży hotelarskiej. Aplikacje te przetestowane zostały pod kątem funkcjonalności w celu zaznajomienia się ze sposobem realizacji ustalonych wymagań projektowych i ewentualnemu ich doprecyzowaniu.

- *ProfitCRM*

ProfitCRM [?] jest to aplikacja desktopowa służąca do wspomagania procesów dotyczących zarządzania relacjami z klientami. Oprogramowanie to nie jest dedykowane konkretnej branży, jednakże część jego funkcjonalności można wykorzystać do realizacji ustalonych wymagań projektowych. Aplikacja wyposażona jest w moduł logowania, na podstawie którego przeprowadzana jest identyfikacja logującej się osoby. Wszelkie czynności wykonywane w czasie pracy programu są więc przyporządkowane konkretnemu pracownikowi, co z kolei umożliwia z poziomu konta z dodatkowymi uprawnieniami określenie właściciela danej propozycji cenowej znajdującej się w systemie. Opcją, którą została dostrzeżona odnośnie kwestii przeszukiwania propozycji cenowych przez administratora jest możliwość wyboru propozycji konkretnego pracownika, co znosi konieczność długotrwałego szukania jednego elementu w sytuacji posiadania rozbudowanej listy elementów. Dzięki współpracy z systemem bazodanowym aplikacja umożliwia również przeprowadzenie aktualizacji wszelkich list zawierających produkty z poziomu aplikacji. Każda zmiana listy jest automatycznie rejestrowana i zapisywana w bazie danych. Tym sposobem każdy użytkownik ma pewność, iż podczas pracy posiadać będzie aktualną wersję danych. ProfitCRM posiada również możliwość tworzenia spersonalizowanych pod konkretne

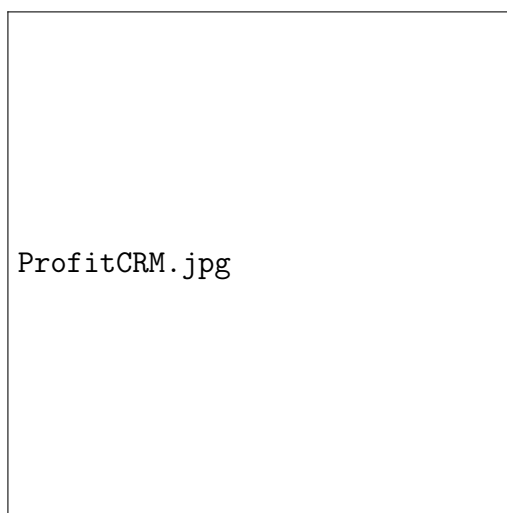
przedsiębiorstwo szablonów dokumentów, które w przypadku sieci hotelowej mogą przybrać formę propozycji cenowej, która po uzupełnieniu może zostać wyeksportowana do pliku PDF.

The image is a large, empty rectangular box with a thin black border, intended for a screenshot of the ProfitCRM user interface. The text 'InterfejsProfitCRM.jpg' is printed in the bottom-left corner of this box.

InterfejsProfitCRM.jpg

Rysunek 2: Interfejs użytkownika w aplikacji ProfitCRM, Źródło: Opracowanie własne.

Testowane oprogramowanie przez fakt braku ukierunkowania branżowego posiada bardzo dużo opcji, z których znaczna większość nie jest potrzebna w kontekście branży hotelarskiej. W konsekwencji tego interfejs aplikacji, który zobaczyć można na rysunku 2 jest nieczytelny, co początkowo uniemożliwia szybkie znalezienie potrzebnej funkcji. Przykładem ukazującym złożoność interfejsu jest jedna z zakładek menu przedstawiona na rysunku 3.

Rysunek 3: Jedna z siedmiu pozycji menu w ProfitCRM, Źródło: Opracowanie własne.

- *AsystentCRM*

Kolejną przetestowaną aplikacją jest AsystentCRM [?], którego przeznaczeniem jest, analogicznie jak w przykładzie poprzednim, wspomaganie procesów odnoszących się do zarządzania relacjami z klientami. Zaletą aplikacji jest jej uniwersalność odnosząca się do dostosowania się do potrzeb przedsiębiorstwa. Zaleta ta najbardziej zauważalna jest w module edytora szablonów generowanego dokumentu, który widoczny jest na rysunku 4. Szablon tworzony w edytorze konstruowany jest wykorzystując język HTML oraz CSS, co umożliwia utworzenie dowolnego schematu wymaganego przez przedsiębiorstwo dokumentu oraz późniejsze wygenerowanie jego pliku PDF.

SzablonAsystentCRM.jpg

Rysunek 4: Edytor szablonów aplikacji AsystentCRM, Źródło: Opracowanie własne.

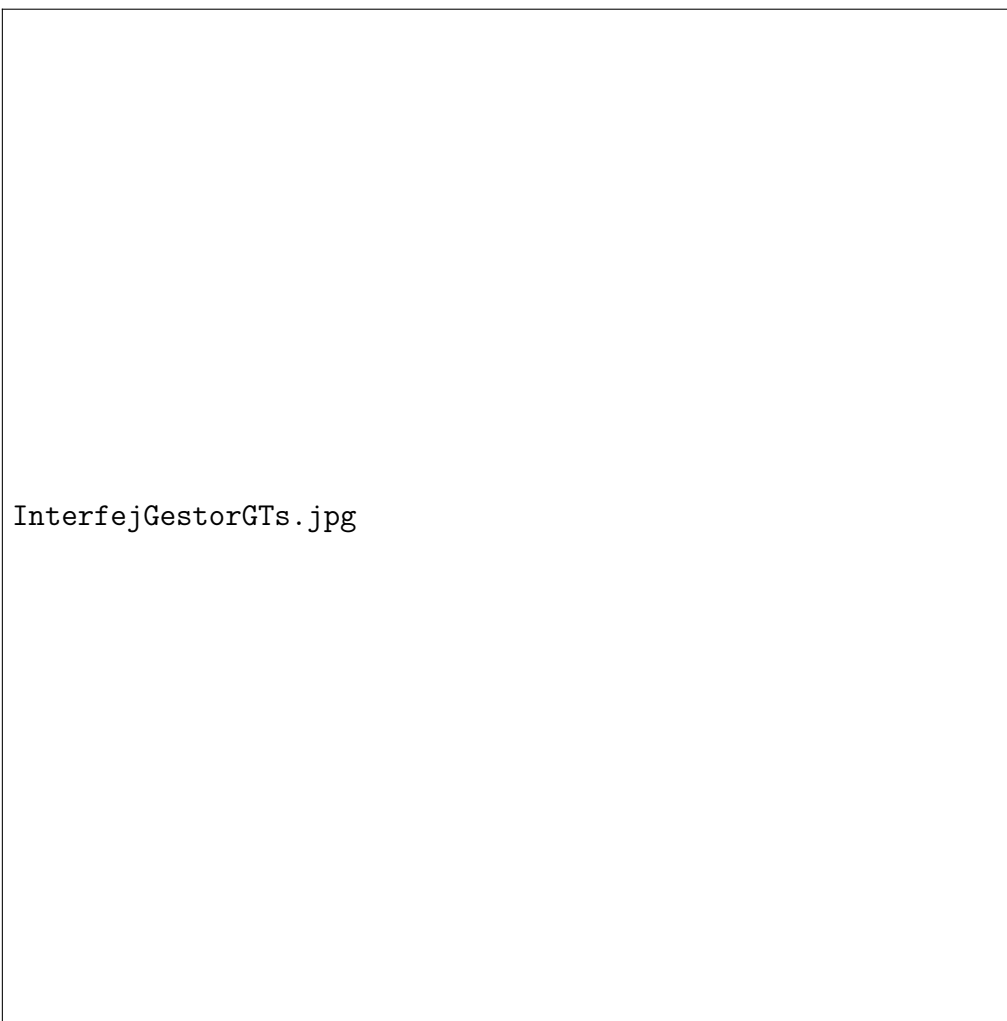
W czasie testowania aplikacji, duża uwaga zwrócona została modułowi służący do zarządzania kontami użytkowników, który zawiera możliwość dodania i usunięcia użytkownika oraz zmianę danych personalnych, statusu konta oraz jego hasła. Edycja ta możliwa jest z poziomu uporządkowanej tabeli, której graficzna reprezentacja podobna jest do standardowych arkuszy kalkulacyjnych. Metoda ta jest bardzo prosta i intuicyjna dla użytkownika oraz w przeciwieństwie do tworzenia szablonu dokumentu nie wymaga żadnej specjalistycznej wiedzy. Podobnie jak w ProfitCRM, aplikacja posiada moduł logowania, z tą różnicą, iż nie jest dostępna opcja przeglądania utworzonych przez pracowników dokumentów z poziomu konta administratora. Ograniczenie to wyklucza możliwość zdalnej kontroli pracowników, która jest jedną z priorytetowych założeń prezentowanego projektu inżynierskiego. Drugim z kolei ograniczeniem jest brak kategoryzacji elementów, który w przypadku pracy na listach zawierających dużo elementów może być znacznie utrudniony.

- *Gestor GT*

Ostatnim testowanym oprogramowaniem jest Gestor GT [?] służący do wspomagania firmy w zakresie obsługi klienta, w szczególności odnosząc się do planowania oraz realizacji wszelkich działań handlowych. Warto wspomnieć, iż budowa programu jest modułowa już na poziomie aplikacji. W celu użycia funkcji dotyczących wspólnych kartotek towarów, wraz ze wszystkimi cenami, rabatami, a także wystawiania dokumentów handlowych, wymagane jest doinstalowanie odpowiednich dodatków takich jak Subjekt GT oraz Rewizor GT. Wersja demonstracyjna, na której przeprowadzane były testy zawiera jednak pełen pakiet oprogramowania, co znosi konieczność ich oddzielnego pobierania.

Graficzny interfejs użytkownika przedstawiony na rysunku 5, podobnie jak w aplikacji ProfitCRM jest bardzo rozbudowany z tą jednak różnicą, iż wszelkie dostępne elementy zostały ułożone według ustalonej hierarchii w dobrze skategoryzowanym formacie. Z tego też powodu wyszukiwanie interesujących funkcji jest stosunkowo szybkie i intuicyjne. Testowana aplikacja posiada standardowe funkcjonalności dotyczące tworzenia dokumentu, którego schemat graficzny należy wybrać z listy dostępnych schematów. Nie istnieje możliwość jego dostosowania do potrzeb przedsiębiorstwa, jednakże dostępna lista posiada bardzo dużo elementów, co zwiększa szansę na znalezienie szablonu odpowied-

niego pod dane przedsiębiorstwo.

Rysunek 5: Interfejs programu Gestor GT, Źródło: Opracowanie własne.

Istotną różnicą odnośnie tworzonych dokumentów w porównaniu z uprzednio opisywanymi programami jest sposób ich zapisu do postaci dokumentu PDF. Sama aplikacja nie wspiera takiej funkcjonalności, jednak po zainstalowaniu dodatkowego oprogramowania PDFCreator [?], wygenerowanie dokumentu PDF jest możliwe podczas operacji drukowania.

W przedstawionych programach można dostrzec podobieństwa w implementacji ich funkcjonalności, z tą różnicą, iż żadna z prezentowanych aplikacji nie pokryła w pełni wszystkich elementów zawartych na utworzonej uprzednio liście założeń. Opis przeprowadzonych testów zawiera wyłącznie elementy, które różnią się pomiędzy ko-

lejno testowanymi aplikacjami z wykluczeniem standardowych funkcjonalności które każda prezentowana aplikacja posiada.

Wszystkie trzy programy są programami posługującymi się systemami bazodanowymi wspierającymi pracę użytkowników na dwóch typach kont - użytkownik oraz administrator. Dzięki możliwość centralnego przechowywania danych kont użytkowników, po uruchomieniu każdej aplikacji widoczny jest moduł logowania jednoznacznie identyfikujący osobę, zabezpieczając dodatkowo możliwość pracy przez nieupoważnionego użytkownika. Po prawidłowo przeprowadzonym procesie logowania, użytkownik każdego prezentowanego systemu ma możliwość utworzenia propozycji cenowej, z tą różnicą, iż tylko AsystentCRM oraz ProfitCRM mają funkcję dostosowania szablonu tworzonego dokumentu. Utworzona propozycja cenowa posiada możliwość późniejszej edycji oraz zapisu w formacie PDF z poziomu każdego prezentowanego programu, z różnicą tą, iż Gestor GT wymaga instalacji dodatkowego zewnętrznego oprogramowania w celu spełnienia tej funkcjonalności.

Największe dostrzeżone różnice dotyczą jednak możliwości przeglądania tworzonych przez użytkowników propozycji cenowych z poziomu konta administratora oraz podziale produktów na kategorie. ProfitCRM jako jedyny umożliwia kontrolę akcji pracowników wliczając w to podgląd tworzonych przez nich dokumentów, a także wraz z systemem Gestor GT posiada narzędzie umożliwiające kategoryzację wprowadzonej do systemu listy produktów.

Przetestowanie aplikacji konkurencyjnych umożliwiło doprecyzowanie kilku punktów zawartych na liście wymagań projektowych. Dostrzeżono konieczność zbudowania prostego interfejsu użytkownika, który umożliwi intuicyjną obsługę programu. Liczba dostępnych funkcjonalności ograniczona być powinna wyłącznie do niezbędnych opcji potrzebnych do przeprowadzenia operacji tworzenia propozycji cenowej oraz jej późniejszej edycji. Pomocny w tym aspekcie jest fakt, iż aplikacja projektu inżynierskiego tworzona jest pod konkretną branżę, co niweluje konieczność wprowadzenia licznych uniwersalnych opcji, których listę można dostrzec na rysunku 3. Zaletą wynikającą z ukierunkowania pod jedną branżę jest również możliwość dostosowania szablonu PDF, który zawierać może dokładnie sprecyzowane kategorie odnoszące się do konkretnych elementów tworzenia propozycji cenowej organizowanego przez klienta wydarzenia. Aplikacja ProfitCRM nakreśliła również możliwy schemat podglądu propozycji cenowych innych użytkowników dotyczący opcji wyboru z listy i wyświetlenia propozycji konkretnego użytkownika, a nie tylko wszystkich

utworzonych propozycji.

3. Projekt rozwiązania problemu

Przeprowadzona analiza opisana w rozdziale 1 oraz zawarta w niej lista wymagań projektowych, która doprecyzowana została w czasie testów aplikacji opisanych w rozdziale 2 umożliwiła powstanie pomysłu na rozwiązanie problemu dotyczącego zautomatyzowania procesu tworzenia propozycji cenowej w wybranej sieci hotelowej.

Użytkownik po uruchomieniu aplikacji przeniesiony zostanie do ekranu logowania, które zobowiązywać go będzie do wpisania jego loginu, hasła oraz naciśnięcia przycisku logowania. Mechanizmy realizujące proces logowania ustanawiając połączenie z bazą danych sprawdzać będą poprawność wpisanych danych i w zależności od informacji zwrotnej będą mogły wykonać jedną z trzech operacji:

- *Błędne dane logowania*

Użytkownik w sytuacji podania danych, które nie znalezione zostaną w bazie danych otrzyma informację o błędzie.

- *Pierwsze logowanie użytkownika*

Użytkownik w momencie pierwszego logowania na swoje dedykowane konto, zostanie poinformowany o konieczności ustawienia swojego hasła. Po prawidłowym przeprowadzeniu tej operacji, użytkownik przeniesiony zostanie do odpowiedniego panelu głównego aplikacji.

- *Przeniesienie do panelu głównego*

W sytuacji podania prawidłowego loginu i hasła użytkownik przenoszony zostanie do panelu głównego aplikacji.

Po prawidłowo przeprowadzonym procesie logowania, w zależności od uprawnień konta zawartych w tabeli bazodanowej, użytkownik przeniesiony zostanie do panelu użytkownika lub w przypadku posiadania praw administratorskich do panelu administratora.

Panel użytkownika umożliwiać będzie korzystającemu z niego użytkownikowi przeprowadzenie podstawowych czynności zawartych na liście wymagań projektowych. Okno główne zawierać będzie listę propozycji użytkownika, na której zawierać się będą wszystkie utworzone przez niego propozycje cenowe wraz z możliwością

ich zapisu do pliku PDF. Bazując na przeprowadzonych analizach dotyczących rozwiązań konkurencyjnych, przycisk umożliwiający generowanie plików PDF umiejscowiony będzie w dobrze widocznym miejscu w celu bezproblemowego wykonania przedstawianej operacji. Z menu głównego użytkownik będzie posiadał możliwość wybrania opcji utworzenia nowej propozycji cenowej, która przeniesie go do formy umożliwiającej jej utworzenie. Kolejna opcja dostępna z poziomu menu to edycja istniejącej propozycji cenowej, która po zaznaczeniu uprzednio interesującej propozycji cenowej z listy również przeniesie użytkownika do formy umożliwiającej jej utworzenie, z tą różnicą, iż z bazy danych pobrane zostaną wszystkie uzupełnione wcześniej elementy wybranej propozycji gotowe do dalszej modyfikacji. Trzecia z kolei opcja to lista propozycji, która umożliwiać będzie przeniesienie użytkownika do okna głównego w przypadku zrezygnowania z utworzenia nowej propozycji cenowej lub w czasie jej modyfikacji. Ostatnia opcja będzie standardowym wyjściem z programu, które przez wzgląd na intuicyjność obsługi również zamieszczone będzie w menu głównym.

Panel administratora skonstruowany będzie w analogiczny sposób, z tą różnicą, iż będzie posiadał dwie dodatkowe zakładki menu oraz lekko zmodyfikowane okno główne. Modyfikacja okna głównego dotyczyć będzie zawartości listy propozycji, która zawierać będzie propozycje utworzone przez wszystkich użytkowników systemu. Administrator będzie posiadał możliwość ich podglądu, zapisu do pliku PDF w sposób analogiczny jak użytkownik standardowy oraz filtrowania wyświetlanych propozycji cenowych po konkretnym użytkowniku. Dodatkowe pozycje w menu będą dotyczyły natomiast edycji słowników dotyczących cen pokoi hotelowych, elementów gastronomicznych oraz kosztu wynajmu sal okolicznościowych. Administrator będzie miał ponadto możliwość dodania nowego konta użytkownika, edycji jego danych wraz z możliwością zresetowania hasła w przypadku jego utracenia oraz jego usunięcia.

4. Zastosowane rozwiązania technologiczne

W rozdziale 1 przedstawiono założenia projektowe dotyczące opisanego w genezie pracy problemu sieci hotelowej występującego podczas przeprowadzania transakcji z klientem. Założenia te wraz z opisanym w dziale 3 pomysłem na ich rozwiązanie są podstawowymi czynnikami determinującymi docelową formę aplikacji i dobór narzędzi. Pierwszym istotnym elementem infrastruktury IT w firmach jest to, jaki typ systemów operacyjnych jest używany. Jak pokazują rankingi, jednymi z najczęściej używanych systemów operacyjnych są systemy rodziny Windows [?] takie jak Windows 7, 8. W kontekście doboru technologii oznacza to, iż warto zastosować rozwiązania firmy Microsoft które są w pełni zintegrowane z systemami Windows, ze względu na ich wysoką wydajność oraz popularność. Fundamentalnym elementem prezentowanej aplikacji jest baza danych w której przechowywane są detale transakcji, szczegółowe listy oferowanych usług czy dane osobowe pracowników. Firma Microsoft oferuje produkt SQL Server, który posiada darmowe dystrybucje i jest oprogramowaniem bazodanowym dedykowanym dla języków platformy programistycznej .NET Framework. SQL Server w wersji darmowej może zostać użyty do w projektach czysto hobbystycznych jak i w pełni komercyjnych co jest jego dużym atutem. W rankingu portalu *db-engines.com* SQL Server zajmuje 3 pozycję, nieprzerwanie od 2014 roku pośród ponad 200 sklasyfikowanych silników baz danych [?]. Wystarczającym kryterium które musi zostać spełnione aby firma mogła korzystać z aplikacji bazującej na tym silniku, jest przygotowanie jednego serwera centralnego z którym za pośrednictwem aplikacji łączą się pracownicy.

Popularnym językiem platformy programistycznej .NET Framework jest język C#. Umożliwia on tworzenie nowoczesnych aplikacji okienkowych, przy użyciu bibliotek graficznych takich jak WPF. Tworzenie okien i ich komponentów takich jak przyciski, listy rozwijane czy pola tekstowe jest proste i wygodne dla programistów, ponieważ nie wymagają dużych ingerencji w kod źródłowy. Manipulacja komponentami okien odbywa się poprzez modelowanie elementów graficznych w kreatorze. Umożliwia on tworzenie graficznego interfejsu użytkownika podobnie jak w popularnych programach służących do obróbki grafiki. Do zaprojektowanego w ten sposób interfejsu, wystarczy podpiąć konkretne funkcjonalności zaimplementowane w ko-

dzie źródłowym. Mogą to być operacje takie jak zapisywanie propozycji cenowych do pliku PDF poprzez kliknięcie przycisku. W konsekwencji czas implementacji aplikacji ulega redukcji. Istotną kwestią podczas implementacji oprogramowania jest komunikacja aplikacji z zasobami bazy danych z poziomu kodu źródłowego. Dla języka C# firma Microsoft zaprojektowała system Entity Framework który służy do odwzorowania relacyjnej bazy danych na obiekty dostępne z poziomu kodu. Zapytania bazodanowe takie jak usuwanie czy modyfikacja tabel są implementowane w kodzie operującym na obiektach utworzonych przez Entity Framework.

Wydawanie kolejnych wersji oprogramowania w środowisku produkcyjnym czy to testowym przysparzać może wiele problemów dotyczących zawartości wydawanej paczki oraz czasochłonności tego procesu. W prezentowanym projekcie wykorzystany został serwer ciągłej integracji Jenkins umożliwiający szybkie wygenerowanie archiwum zawierającego pliki niezbędne do prawidłowego działania najnowszej wersji programu, które może być przekazane testerom, programistom czy potencjalnemu użytkownikowi w dowolnym momencie.

Jednym z aspektów procesu wytwarzania oprogramowania jest wybranie, jakiego typu będzie to aplikacja. Założeniem niniejszego projektu inżynierskiego jest implementacja aplikacji desktopowej. Zalety tradycyjnych aplikacji desktopowych, które spowodowały wybór tego typu są następujące:

- *Prostota w implementacji GUI*

Szereg bibliotek graficznych dla języka C# pozwala na szybkie i przyjemne projektowanie graficznego interfejsu użytkownika co przekłada się na szybkość i koszty implementacji projektów.

- *Łatwość obsługi aplikacji desktopowych*

Aplikacje desktopowe są zazwyczaj prostsze w obsłudze, ze względu na spójny i prosty interfejs tworzony za pomocą kreatorów.

- *Brak problemów zgodności*

Użytkownicy korzystają z różnych przeglądarek internetowych takich jak Mozilla Firefox, Google Chrome, Safari czy Opera. Dostosowanie wyglądu, skalowalności oraz funkcjonalności dla różnych przeglądarek jest czasochłonne, podczas gdy w przypadku aplikacji desktopowych wymieniony problem nie występuje.

4.1. Wykorzystane technologie

Niniejszy podrozdział zawiera opis technologii wykorzystanych do implementacji aplikacji. Zakres opisu obejmuje następujące komponenty:

- *Język programowania*
- *Silnik graficzny*
- *Język opisu graficznego interfejsu użytkownika*
- *Język zapytań bazy danych*

4.1.1. .NET Framework/C#

.NET Framework jest platformą programistyczną firmy Microsoft, po raz pierwszy wydany w 2002 r. Służy do wytwarzania oprogramowania dla systemów operacyjnych Windows, Windows Phone, Windows Server i Microsoft Azure [?]. Głównymi komponentami platformy są:

- *Kompilatory języków wysokiego poziomu*

Umożliwiają kompilację programów napisanych w językach C++/CLI, C#, F#, J#, Visual Basic .NET.

- *CLR (ang. Common Language Runtime)*

CLR jest tzw. środowiskiem uruchomieniowym języka wspólnego. Jego zadaniem jest kompilacja i uruchamianie tzw. kodu zarządzanego (ang. managed code) zapisanego w standardowym języku pośrednim CIL (ang. Common Intermediate Language), gwarantując funkcje wymagane do działania aplikacji [?].

BCL jest standardową biblioteką klas, zawiera standardowe funkcjonalności programistyczne takie jak definicje typów danych, odczyt i zapis plików czy obsługa kolekcji zawarte w przestrzeni nazw *System* [?]

- *FCL (ang. Framework Class Library)*

FCL jest rozszerzeniem BCL, obejmuje rozszerzony zestaw bibliotek m. in. silniki graficzne Windows Forms i WPF [?].

- *CTS (ang. Common Type System)*

Wspólny system typów CTS definiuje jak używane i deklarowane są typy danych w językach programowania platformy .NET udostępnianych przez CLR [?].

- *CLS (ang. Common Language Specification)*

Wspólna specyfikacja języka CLS jest zestawem podstawowych zasad które spełniają języki programowania rodziny .NET [?].

Platforma .NET zapewnia wsparcie dla języka C#, który jest obecnie jednym z najpopularniejszych języków programowania na świecie. Według rankingu firmy TIOBE Software z grudnia 2015 r. znajduje się on na piątym miejscu, spośród pięćdziesięciu sklasyfikowanych języków. Począwszy od 2000 r. język C# awansował z dziesiątego miejsca na piąte [?].

C# jest nowoczesnym, obiektowym językiem programowania, wyprodukowanym przez firmę Microsoft. Został wydany po raz pierwszy w lipcu 2000 r. Głównym projektantem języka jest duński inżynier oprogramowania Anders Hejlsberg [?]. Może zostać wykorzystywany do pisania aplikacji desktopowych, internetowych oraz mobilnych. Programy napisane w C# kompilowane są do kodu pośredniego zapisanego w języku CIL (ang. Common Intermediate Language) i wykonywane w środowisku uruchomieniowym .NET Framework. Jest on uznawany za prosty w nauce język, ponieważ posiada szereg modułów oraz udogodnień ułatwiających pracę programistom, takich jak [?]:

- *Odśmiecanie pamięci (ang. Garbage collection)*

Dynamicznie przydzielona pamięć jest zwalniana automatycznie.

- *Brak konieczności tworzenia plików nagłówkowych .h w porównaniu do języka C++*
- *Możliwość przeciążania operatorów w porównaniu do języka Java*
- *Zmienne inicjalizowane są swoimi domyślnymi wartościami*
- *Wprowadzenie dodatkowych elementów składowych klas, takich jak właściwości i indeksy*

4.1.2. WPF

WPF (ang. Windows Presentation Foundation) [?] jest technologią, którą wprowadzono w .Net 3.0. Wykorzystuje język XML, a dokładnie jego odmianę XAML. Do wyświetlania okien wykorzystywana jest grafika wektorowa, co jest wspomagane przez karty graficzne. Cechuje się on bardzo dużą elastycznością w tworzeniu interfejsu, między innymi tworzenie przycisku z obrazkiem. Technologia ta została zaprojektowana tak, żeby w jak największym stopniu odseparować wygląd aplikacji od innych warstw programu. W niektórych przypadkach wiąże się z dodatkowym nakładem pracy w stosunku do technologii Winforms np. wyświetlany obrazek w kontrolerze ListView. Jeśli chodzi o wygląd aplikacji dzięki dużej elastyczności jest możliwe tworzenie programów z interfejsem 3D. Nie tylko różni się możliwościami tworzenia interfejsów, ale i wewnętrznymi mechanizmami. WPF wykorzystuje dedykowany mechanizm do prezentacji aplikacji, w stosunku do Winformsów, który wywołuje tylko elementy WinAPI. Wiąże się to z brakiem większych możliwości edycji wyglądu aplikacji. Następną cechą istotną z punktu działania programu jest odświeżanie elementów okna. W przypadku Winformsów najechanie na jakikolwiek element z właściwością zmiany wyglądu np. zmiany podświetlania po najechaniu powoduje odświeżenie całego okna programu, co nie ma miejsca w przypadku programów tworzonych w WPF. Natomiast technologia WPF obejmuje dużą liczbę paneli, kontrolek, jest możliwe łączenie też tych elementów, wyzwalacze i dodanie dynamicznych elementów. Możliwe jest tworzenie stylów, szablonów, które ułatwiają proces tworzenia aplikacji. Wykorzystuje się te elementy bardzo często. Tych elementów jest pozbawiony Winformsach. Jest też możliwe tworzenie wstążki znanej z innych produktów Microsoftu między innymi Office. Pisząc program z wykorzystaniem WPF jest się powiązanym z hierarchią elementów jakie po sobie występują. Jeśli we wnętrzu jakiegoś elementu znajduje się inny, który ma połączenie z jakimś polem klasy, a nie jest uściślona nazwa klasy, z której to właściwość pochodzi następuje sprawdzenie czy element nadrzędny nie ma podłączonej klasy zawierającym tę właściwość. Drugim istotnym elementem jest kolejność dodawanych kontrolek. Ma wpływ na widoczność elementów, to co jest najbardziej na dole w kodzie XAML znajduje się najbliżej użytkownik.

Dzięki bardzo dobremu wsparciu dla wzorca architektonicznego MVVM. Istnieje możliwość podłączania (binding) właściwości z zewnętrżnych klas. Ten typ podejścia

umożliwia szybkie tworzenie elementów programu, rozwijanie w sposób niezależny interfejsu użytkownika od silnika aplikacji.

4.1.3. XAML

XAML jest to oparty na XML[?] deklaracyjny język znaczników, którego zadaniem jest opis interfejsu użytkownika obecnego w zastosowanej przez zespół technologii WPF. W technologii tej język XAML umożliwia zaprojektowanie oraz ułożenie wszystkich elementów wizualnych takich jak kontrolki, ramki oraz okna, a także pozwala na rozdzielenie pracy pomiędzy programistami (back-end) oraz grafikami (front-end), którzy tworzą graficzny interfejs użytkownika. Graficy, przez wzgląd na zakres obowiązków, nie często znają język programowania C#. Problem ten rozwiązuje właśnie XAML, który umożliwia zrozumienie przez nich zasady działania poszczególnych okien, powiązań między nimi oraz projektowanie interfejsu w prosty sposób z poziomu drzewiastej struktury lub dedykowanego narzędzia Expression Blend, które umożliwia przeprowadzenie wszystkich powyższych operacji z poziomu swojego środowiska graficznego.

4.1.4. T-SQL

Jest to krótkie określenie Transaction-SQL[?], które jest rozwinięciem standardowego SQL. Język SQL został stworzony specjalnie dla relacyjnych baz danych opracowała go na początku lat 70 firma IBM [?], jest to standard otwarty. Współcześnie jest on wykorzystywany przez większość firm do tworzenia zapytań bazodanowych. Wiele firm dodaje swoje usprawnienia w zależności, co odczuje za stosowne by rozszerzyć możliwość i przyspieszyć pracę baz danych np. PL/SQL firmy Oracle. T-SQL jest językiem transakcyjny, polega na wykonywanie operacji, jeśli operacja została zaakceptowana to następuje zapis do bazy, można to porównać do przelewów bankowych zabranie z jednego konta i przelaniu na drugie konto, jeśli na pierwszym koncie jest suma potrzebna do przelewu. W przeciwnym wypadku przelew nie następuje tak jak zapis do bazy, jeśli dane będą nieprawidłowe. Umożliwia również tworzenie zmiennych, pętli jak również instrukcji warunkowych. Pozwala na tworzenie obiektów, takie jak widoki, procedury składowane, wyzwalacze i funkcje zdefiniowane przez użytkownika.

4.2. Wykorzystane narzędzia

W celu efektywnej pracy z technologiami opisanymi w rozdziale 4.1 warto wspomagać się dedykowanymi narzędziami, które upraszczają wykorzystanie ich możliwości. W tym celu w czasie pracy nad prezentowanym projektem inżynierskim posłużono się szeregiem narzędzi, które umożliwiły skrócenie procesu implementacyjnego budowanego systemu oraz usprawnienie organizacji pracy zespołu.

4.2.1. Visual Studio 2013

Visual Studio [?] jest bardzo rozbudowanym środowiskiem pracy programistycznej, jest produktem typu IDE (ang. Integrated development environment - zintegrowane środowisko programistyczne). Wspiera on również bardzo wiele języków programowania między innymi JavaScript, HTML, C#, VB, XAML, C++. Produkt tego typu zawiera w sobie:

- *Edytor tekstu*

W Visual Studio edytor tekstu jest bardzo rozbudowany dzięki wielu systemom wspomagających proces wytwarzania oprogramowania. Ważnym z punktu widzenia programisty jest wygląd kodu, by móc się szybko i sprawnie w nim odnaleźć. Jednym z mechanizmów wspomagających wygląd jest kolorowanie składni. Typy zmiennych w zależności, czy jest to klasa kolor, wtedy jest zielony, jeśli inny typ zdefiniowany np. instrukcje warunkowe, pętle, domyślne zmienne niebieski. Drugim mechanizmem jest system podpowiadania elementów składowych klas, nazywanym IntelliSense. Technologia to wspomagana jest również przez odpowiednie komentowanie kodu tak by te komentarze też się wyświetlały w podpowiedzi. Dzięki temu mechanizmowi istnieje możliwość szybszego odnajdywania poszczególnych elementów klasy, który są w danym momencie wymagane. Wykorzystując odpowiednie udogodnienia istnieje możliwość szybszego pisania kodu, co przekłada się na ilość kodu do napisania przez programistę.

- *Kompilator*

Głównym i najważniejszym elementem tego środowiska jest kompilator, który wytwarza program z linii kodu, a dokładniej tłumaczy kod zapisany

w języku programowania na kod zrozumiały dla sprzętu to znaczy maszynowy. W wypadku produktu linii Visual studio może on pracować w dwóch trybach release i debug, każdy z nich charakteryzuje się innymi parametrami. W trybie debug gdy program jest kompilowany jest możliwe debugowanie z wykorzystaniem wbudowanego debuggera, ale o tym w dalszej części tego rozdziału. Niestety w tym trybie jest brak optymalizacji kodu, jest tworzona cała otoczką umożliwiającą debugowanie. W drugim trybie są uruchamiane optymalizacje między, innymi tak zwane inline, która polega w dużym uproszczeniu na przekopiowanie na przykład ciała funkcji w miejsce w którym została ona wywołana. Dodatkowe mechanizmy optymalizacji powodują niemożliwość znajdowania błędów.

- *Debugger*

Debugger wbudowany w Visual Studio umożliwia szybkie znajdowanie błędów, dzięki możliwości śledzenia programu krok po kroku w trakcie jego pracy. Ten mechanizm umożliwia podglądanie wartości zmiennych, co też dana funkcja zwróciła. Dzięki punktom zatrzymania (ang. breakpoint) jest możliwe wyznaczenie miejsca zatrzymania, a w trakcie debugowania jest możliwe tworzenie nowych punktów w innych elementach programu. Program można śledzić w dwojaki sposób. Dokładnie krok po kroku z wchodzeniem w poszczególne funkcje, klasy nawet te, które zostały wykorzystane z zewnętrznych źródeł lub też wbudowane w środowisko programistyczne. Drugą możliwością jest śledzenie programu w danym bloku kodu, jest to dużym udogodnieniem, bo szukamy tylko w danej funkcji. Istnieje również opcja mieszania tych trybów co umożliwia znajdowanie błędów nie tylko w całym projekcie ale w jego części.

Visual Studio istnieje w wielu wersjach tego środowiska programistycznego. Każda charakteryzuje się innymi elementami.

- *Express Edition*

Jest to całkowicie darmowe narzędzie do użytku domowego i komercyjnego. Ograniczone jest do konkretnych rozwiązań na przykład aplikacji komputerowych, stron internetowych lub na platformy mobilne.

- *Community Edition*

Tak jak powyższa wersja programu ta jest również darmowa ograniczona liczbą możliwych użytkowników korzystających z niej do 5, jeśli ktoś chce korzystać komercyjnie to maksymalnie do 250 użytkowników lub przychód nie większy niż milion dolarów amerykańskich.[?]. W stosunku do poprzedniej wersji ma możliwość tworzenie aplikacji dla większej ilości rozwiązań.

- *Professional*

Do napisania projektu został wykorzystany Visual Studio w wersji 2013 [?] edycja Professional. Jest to produkt komercyjny, który został wykorzystany w ramach licencji studenckiej udostępnionej w programie MSDN Academic Alliance (DreamSpark) dla studentów Wydziału Matematyki Stosowanej [?]. Dzięki temu studenci mogą poznać produkt komercyjny. Wersja ta umożliwia również pisanie testów jednostkowych, tworzenie aplikacji na Windows Phone, aplikacji chmurowych.

- *Premium*

Zawiera wszystkie elementy poprzednich wersji. Ma bardzo bogate rozbudowane środowisko testowe między, innymi o przykładowe testy, plany testów i testy interfejsu użytkownika.

- *Ultimate*

Jest to najbardziej rozbudowana wersja oprogramowania, umożliwia tworzenie instalatorów serwisów internetowych. Pozwala również na nagrywanie w trakcie działania aplikacji. Jeśli w trakcie nagrywania zdarzy się błąd nie jest wymagane jego ponowne symulowanie, lub też próba jego odtworzenia. Umożliwia również przedstawiania zależności w kodzie w postaci diagramów UML. Dzięki temu mechanizmowi jest możliwe zauważenie wielu zależności, które często potrafią być bardzo zawiłe. Bardzo ciekawą mechanizmem jest edytowanie kodu w trakcie debugowania co umożliwia na bieżąco naprawianie błędów.

Standardowym środowiskiem dla technologii jakimi są WPF .NET/C# jest Visual Studio. Dzięki wbudowanym mechanizmom istnieje również możliwości ich rozszerzania poprzez napisanie dodatków z wykorzystaniem SDK. Można również pobrać już gotowe rozszerzenia z Visual Studio gallery [?] stworzonych przez innych

użytkowników zrzeszonych wśród produktów firmy Microsoft. Wykorzystując odpowiednie udogodnienia istnieje możliwość szybszego pisania kodu, co przekłada się na ilość kodu do napisania przez programistę.

Kolejnym istotnym elementem z punktu widzenia projektu jest możliwość projektowania okien w dwóch technologiach WPF i Winforms. Ułatwia to pracę nad interfejsem użytkownika, ponieważ wyeliminowana jest konieczność ciągłego uruchamiania pisanego programu, by zobaczyć wygląd aplikacji. Zawiera również wiele predefiniowanych elementów dla tworzonego wyglądu między innymi pola tekstowe, przyciski. Wykorzystując technikę drag-and-drop można w łatwy sposób ustawiać elementy w wybranym przez siebie miejscu.

4.2.2. SQL Server Management Studio

W trakcie prac nad projektem wykorzystano darmowe narzędzie do zarządzania bazą danych SQL Server Management Studio 2012 Express [?] wynika to z istniejącej infrastruktury opartej na rozwiązaniach Microsoftu, co ułatwiło pracę i proces projektowania całej bazy danych. Dzięki przejrzystemu interfejsowi użytkownika, można w bardzo łatwy sposób tworzyć nawet bardzo skomplikowane struktury, bez konieczności znajomości języka tworzącego bazę danych. Program ten ułatwił tworzenie wymaganej przez sieć hotelową bazy danych. Istnieje również możliwość generowania skryptów, których zadaniem jest odtworzenie całej struktury bazy danych. W programie jest również możliwość tworzenia diagramów: wszystkich jak również wybranych tabel. Te możliwości przedstawia rysunek 6 Umożliwia to diagnozowanie problemu braku połączeń niektórych tabel z resztą struktury.

Wykorzystując wbudowane mechanizmy możliwe jest łatwe wpisywanie początkowych danych takich jak: użytkownicy systemu, ceny produktów, ich edycja na poziomie bazy. Umożliwia to sprawdzenie, czy baza działa zgodnie z oczekiwaniami. W ten sposób można śledzić działanie programu w trakcie pracy. Sprawdzić można czy wszystkie elementy prawidłowo działają i czy w poprawny sposób jest zapisywana dana pozycja. W projekcie wykorzystano:

- *Edytor zapytań*

Jest to edytor wspomagający języki Transact-SQL, MDX, DMX lub XML, który dzięki kolorowaniu słów kluczowych w trakcie pisania skryptów zwiększa czytelność kodu. Wykorzystuje się też jako interfejs do zapytań Transact-

SQL. Również jak opisany wcześniej Visual Studio wykorzystuje mechanizm IntelliSense odpowiedzialny za podpowiadanie kolumn tabel. Ma możliwość wykrywania błędów nieprawidłowej składni. Wyświetla błędy, ostrzeżenia i komunikaty informacyjne, które są zwracane przez serwer.

- *Object Explorer*

Drugim ważnym elementem SQL Server Management Studio jest Object Explorer umożliwiający przeglądanie wielu instancji bazy danych. W tym też elemencie jest możliwość generowania diagramów baz danych, projektowania całej bazy danych. Wyświetla podgląd tabel wyzwalacze, procedury. Podgląd tabel daje też możliwość edycji danych w tabeli jak i wybierania pieszych wierszy w danej tabeli. Ułatwia to sprawdzenie zachowań aplikacji na dane testowe. Dzięki graficznemu interfejsowi jest możliwe w bardzo prosty sposób usuwanie bazy danych poprzez naciśnięcie przycisku „DELETE”. Umożliwia generowanie skryptu dzięki, któremu można odtworzyć całą strukturę bazy danych

4.2.3. Trello

Podczas pracy zespołowej napotyka się liczne problemy związane z organizacją pracy, jej synchronizacją oraz podziałem obowiązków. Stopień zaawansowania przedstawionych problemów dodatkowo wzrasta, w sytuacji, gdy współpraca zespołu przebiega zdalnie. W takich okolicznościach warto posłużyć się dedykowanymi narzędziami, które umożliwiają prostą, szybką i skuteczną komunikację wspierającą pracę wielu osób nad jednym projektem. Trello jest to darmowa aplikacja, której przeznaczeniem jest wspieranie organizacji pracy grupowej opierając się na metodycie Kanban [?], która zaadoptowana została na potrzeby inżynierii oprogramowania. Potencjalny wzrost wydajności pracy przy użyciu Trello ma nastąpić dzięki scentralizowanemu systemowi zarządzania projektem opierającemu się na wirtualnych tablicach oraz ulokowanych na nich list zadań, które można dostrzec na rysunku 7

Listy te umożliwiają konstruowanie zadań w postaci tak zwanych kafelek, które w intuicyjny sposób można przenosić pomiędzy listami za pomocą techniki drag-and-drop. Każda kafelka reprezentująca zadanie w Trello posiada szereg dodatkowych funkcjonalności, które można dostrzec na załączonym rysunku 8. W czasie pracy nad projektem wykorzystano opcję przypisania konkretnej osoby lub grupy osób

do zadania, co jednoznacznie determinowało odpowiedzialność jego wykonania oraz funkcję utworzenia listy czynności, które należy wykonać w celu realizacji zadania. Dodatkowym ważnym aspektem jest data, która po wspólnych ustaleniach przypisywana jest do konkretnego zadania i stanowi ostateczny termin wprowadzenia danej funkcjonalności.

Ciekawą funkcjonalnością godną przedstawienia są także powiadomienia zmian, które w sposób automatyczny przekazywane są na skrzynkę elektroniczną lub jako powiadomienia push na urządzenia przenośne. Dzięki temu, iż narzędzie Trello dostępne jest w postaci webowej, a także jako aplikacja mobilna na Androida, iOS oraz Windows 8 [?], dostęp do niej jest w znaczny sposób ułatwiony. Umożliwia to otrzymanie niemal natychmiastowej informacji o naniesionych zmianach w projekcie lub zbliżającym się terminie ukończenia zadania, do którego jesteśmy przypisani.

Wszystkie przedstawione funkcjonalności narzędzia Trello umożliwiły zespołowi uproszczenie i przyspieszenie procesu organizacji pracy nad projektem co w konsekwencji doprowadziło do oszczędności czasowych, które przeznaczone zostały na elementy implementacyjne budowanego systemu.

4.2.4. Git/SourceTree/GitHub

Oprogramowanie wytwarzane jest przez kilkuosobowe zespoły programistyczne, a pliki źródłowe projektów przechowywane są na serwerach. Jednym z aspektów pracy zespołowej jest łączenie równoległe wytwarzanego kodu źródłowego przez poszczególnych programistów. W tym celu zespoły używają systemów kontroli wersji (ang. version control system) które umożliwiają integrację zmian wykonanych na plikach. W prostym języku oznacza to, że programista pobiera aktualną wersję plików i odsyła je do serwera wraz z nowym kodem źródłowym. Istnieją trzy rodzaje systemów kontroli wersji [?]:

- *Lokalne (np. RCS)*

Umożliwiają kontrolę plików tylko na lokalnych komputerach.

- *Scentralizowane (np. SVN)*

Oparte o architekturę typu klient-serwer. Poprzednie wersje plików przechowywane są tylko na serwerze.

- *Rozproszone (np. Git)*

Opartę o architekturę P2P. Poprzednie wersje plików przechowywane są na serwerze i w lokalnych repozytoriach, co zabezpiecza przed utratą danych.

Popularnym systemem kontroli wersji jest Git, wydany na darmowej licencji. Został stworzony przez Linusa Torvalds'a, po raz pierwszy wydany w 2005 roku [?]. Posiada własną stronę internetową, zawierającą dokumentację oraz pliki binarne programu. Jest wieloplatformowy, posiada dystrybucje dedykowane zarówno dla systemów rodziny Linux, jak i Windows czy OS X. Posiada następujące zalety, które zdecydowały o użyciu systemu do synchronizacji zmian w niniejszym projekcie [?]:

- *Bezpieczeństwo danych*

W razie awarii serwera, można odtworzyć poprzednie wersje plików na podstawie lokalnej kopii.

- *Równoległa praca*

Git umożliwia niezależny rozwój oprogramowania, poprzez tworzenie tzw. gałęzi (ang. branch). Zazwyczaj projekty dzielone są na gałęzie poszczególnych

programistów i gałąź główna tzw. master branch. Gałęzie mogą być łączone (ang. merge) w dowolnym momencie.

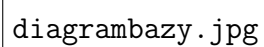
- *Oszczędność przestrzeni dyskowej*

W porównaniu do SVN, gdzie każda gałąź jest kopią całego projektu Git posiada mechanizmy synchronizujące różnice pomiędzy poszczególnymi wersjami plików.

Historia zmian dokonanych w plikach źródłowych zapisywana jest za pomocą polecenia commit, które nadaje identyfikator aktualnej wersji projektu, opis zmian (opcjonalnie) oraz spis zmodyfikowanych plików. Pliki na serwer wysyłane są za pomocą komendy push. Pobieranie plików zamieszczanych na serwerze przez pozostałych członków zespołu umożliwia komenda fetch, natomiast synchronizację zmian z lokalną kopią umożliwia komenda pull [?]. Git jest programem działającym w linii poleceń. Istnieje również graficzna nakładka na Git'a, którą jest Atlassian SourceTree. Jest on darmowym programem, jednak po upływie trzydziestu dni od instalacji, użytkownik zobowiązany jest do rejestracji konta w celu dalszego korzystania z aplikacji [?]. Posiada dystrybucje dla systemu Windows oraz OS X. Oprócz standardowych funkcjonalności Git'a umożliwia podgląd zmian w plikach dla poszczególnych commit'ów [?]. Podczas pracy nad projektem programistycznym, prawdopodobną sytuacją jest dokonanie zmian na tym samym pliku przez dwóch programistów. Jeśli zmiany wzajemnie się wykluczają, problem można rozwiązać za pomocą zewnętrznego narzędzia do rozwiązywania konfliktów SVN. Umożliwia on użytkownikowi porównanie różnic w poszczególnych wersjach pliku. Programista wybiera bloki kodu źródłowego które mają zostać zapisane w pliku, zatwierdza zmiany a konflikt zostaje oznaczony jako rozwiązany. Rysunek 9 przedstawia okno główne SourceTree.

GitHub.com jest darmowym serwisem internetowym który pozwala na przechowywanie projektów programistycznych, wspiera system kontroli wersji Git. Pierwsza wersja została wydana, w kwietniu 2008 roku [?]. GitHub umożliwia między innymi tworzenie i zarządzanie repozytoriami (np. nadawanie uprawnień dostępu współpracownikom), podgląd plików danego projektu. Rysunek 10 przedstawia repozytorium niniejszego projektu.

Ciekawą funkcjonalnością serwisu przedstawioną na rysunku 11, jest opracowywanie statystyk użytkowników, i prezentowanie ich wkładu w konkretny projekt w formie wykresów.

diagrambazy.jpg

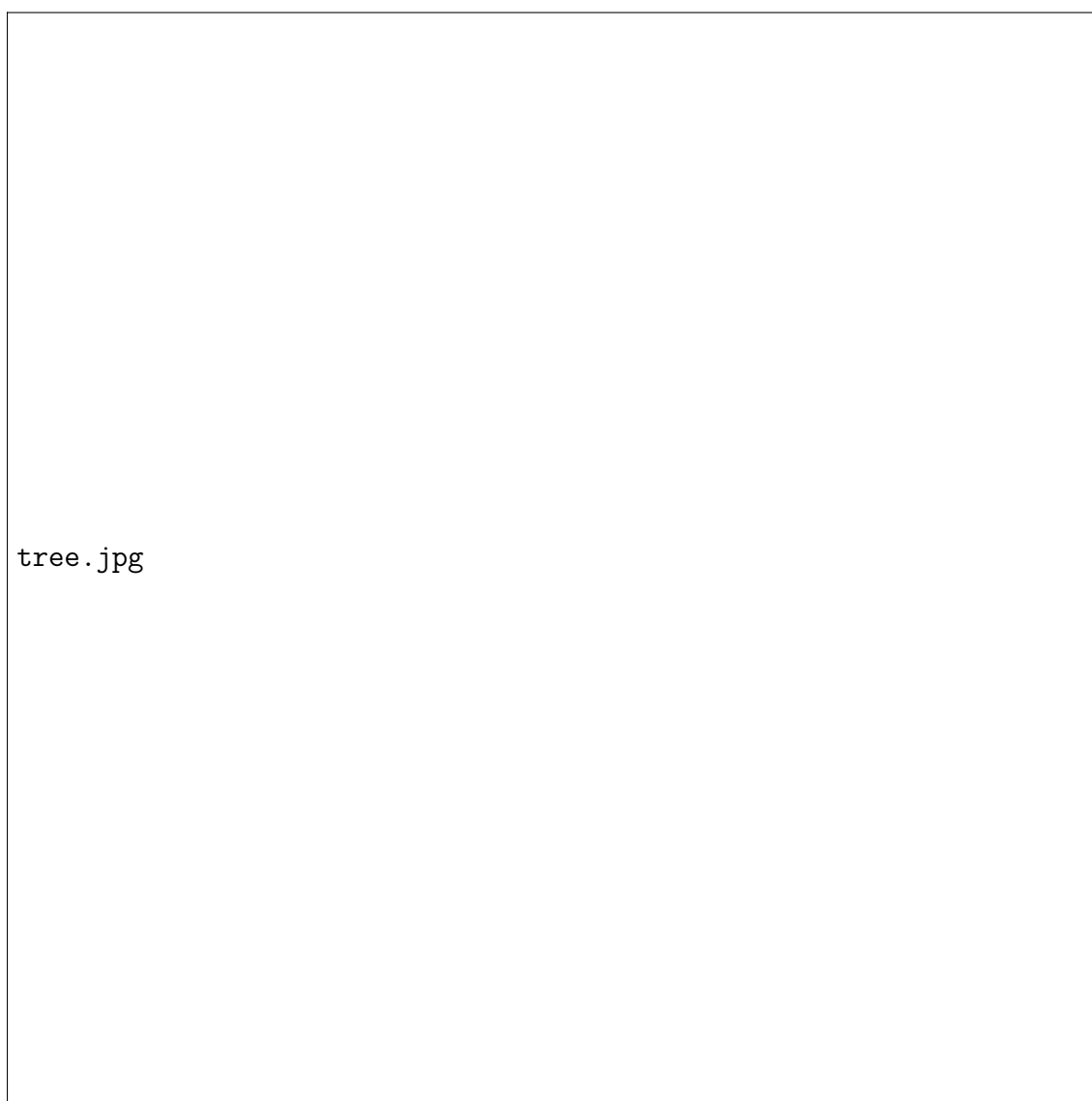
Rysunek 6: Interfejs SQL Server Management Studio Express, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 7: Interfejs aplikacji webowej Trello, Źródło: Opracowanie własne.

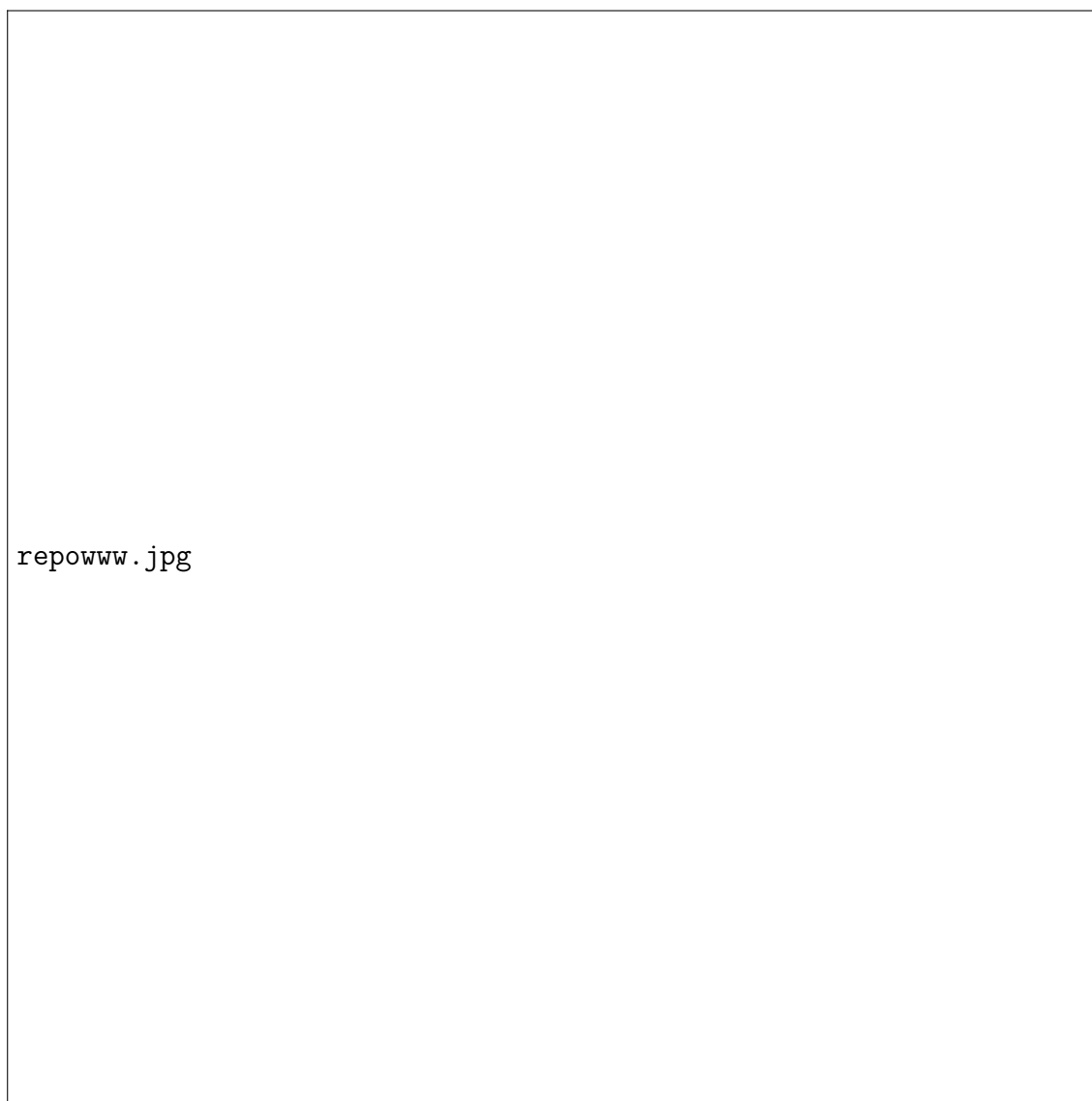

Rysunek 8: Szczegóły zadania na pojedynczej kafelce., Źródło: Opracowanie własne.

tree.jpg

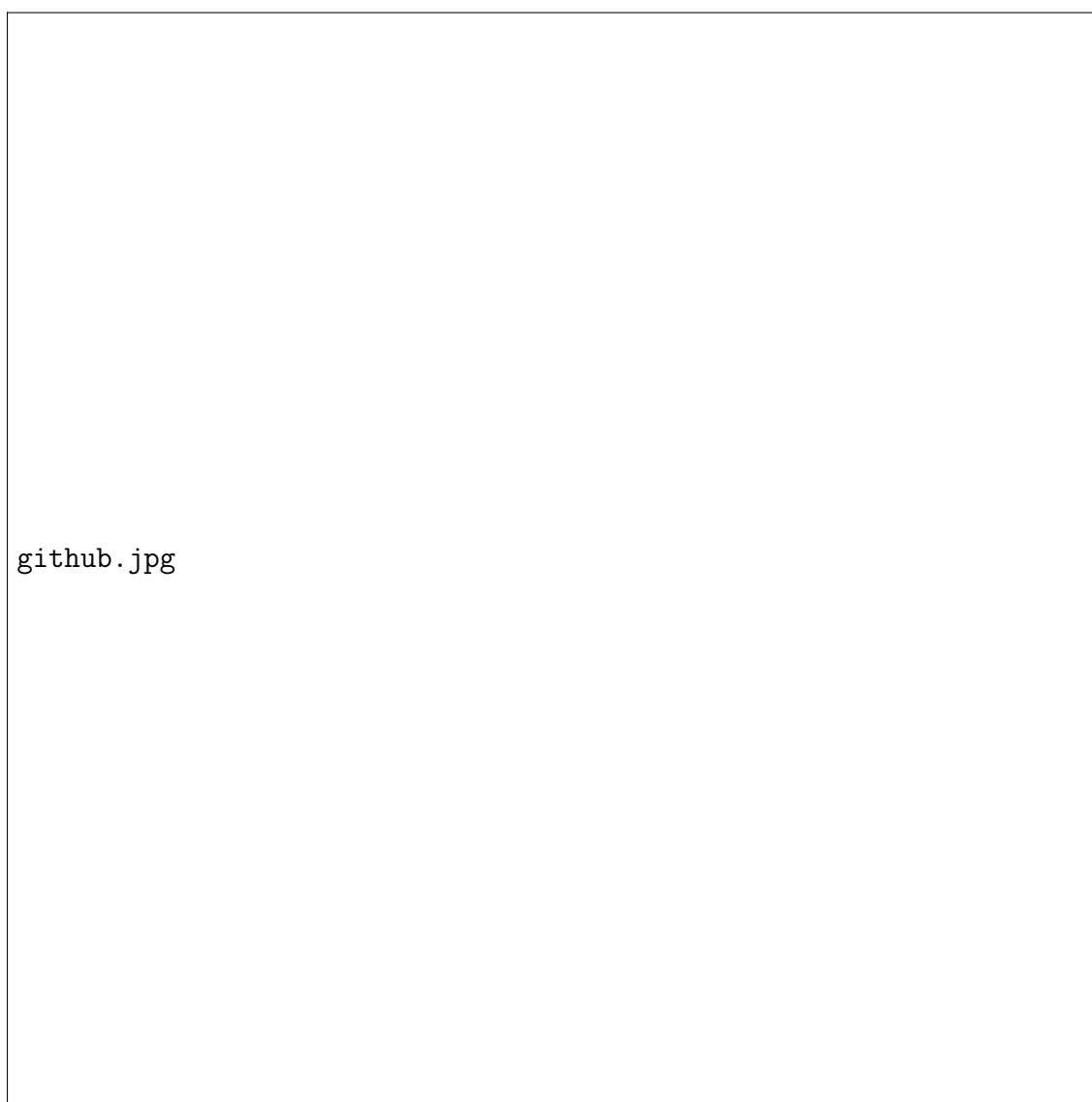
Rysunek 9: Atlassian SourceTree - okno główne, Źródło: Opracowanie własne.

repowww.jpg

Rysunek 10: Interfejs repozytorium w witrynie GitHub.com, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 11: Statystyka wkładu pracy z dnia 13 grudnia 2015 r., Źródło: Opracowanie własne.

4.2.5. ReSharper

Wydajność pracy w projektach developerskich jest kluczową kwestią, która bezpośrednio przekłada się na korzyści finansowe i zaoszczędzony czas. Istnieją narzędzia, których przeznaczeniem jest zwiększenie efektywności pracy programisty poprzez zautomatyzowanie często powtarzających się czynności oraz nadzorowanie pisanego kodu według ustalonych wcześniej zasad.

ReSharper jest to narzędzie zaprojektowane z myślą o programistach .NET [?] pracujących w Microsoft Visual Studio, które w znacznym stopniu rozszerza dostępną funkcjonalność wyżej wymienionego środowiska, ułatwiając tym samym pisanie oraz refaktoryzację kodu.

Funkcje dostępne z poziomu ReSharpera można podzielić na kilkanaście modułów, z których jednym z najważniejszych jest moduł zajmujący się inspekcją kodu. Podczas pracy programisty z uruchomionym w tle ReSharperem, w czasie rzeczywistym sprawdzane jest ponad 1700 reguł dotyczących prawidłowości kodu i w sytuacji znalezienia nieścisłości, znaleziony wyjątek natychmiast wyświetlany jest na poziomie graficznego interfejsu Visual Studio z dokładnym jego opisem i miejscem wystąpienia. Wyjątki te dotyczą między innymi możliwości zastąpienia fragmentu kodu jego wydajniejszą wersją, ostrzeżeniem programisty przed kodem, który potencjalnie może doprowadzić do nieprawidłowego działania całego oprogramowania lub informacją o fragmencie, który jest kodem martwym [?]. Przykład kodu, który spowodować może nieprawidłowe działanie aplikacji oraz przykładowe jego rozwiązania dostępne są do wglądu na rysunku ??.

Kolejnym bardzo istotnym modułem jest moduł generowania kodu. Podczas programowania wiele czynności takich jak pisanie nowych klas, metod, implementacja interfejsów czy zmiana nazw wielokrotnie się powtarza. Dzięki odpowiednim skrótom klawiszowym wszystkie te elementy ReSharper wykona za programistę. Przeniesie on wybraną klasę do oddzielnego pliku, utworzy na podstawie nazwy i jej typu szablon brakującej metody, wygeneruje wymagane przy dziedziczeniu interfejsu wszystkie jego elementy oraz automatycznie zamieni wybraną nazwę na nową, w każdym miejscu jej występowania. Szczególnie ostatnia opcja w pracy przy rozbudowanym systemie jest wyjątkowo przydatna i znacznie skraca czas wykonywanej czynności.

Przedstawione funkcjonalności ReSharpera wraz z wieloma innymi dostępnymi

do zapoznania się pod [?] elementami, umożliwiły skrócenie etapu implementacji wymaganych w projekcie modułów poprzez zautomatyzowanie powtarzających się czynności i zniwelowanie pojawiających się zagrożeń już we wczesnej fazie pisania kodu. Korzyścią płynącą z tego rozwiązania była oszczędność czasowa, która umożliwiła zwrócenie większej uwagi na aspekt przetestowania zastosowanych rozwiązań.

4.2.6. Jenkins

Jenkins Continuous Integration Server jest darmowym, wieloplatformowym narzędziem służącym do ciągłej integracji projektów programistycznych. Został napisany w języku Java, wywodzi się od narzędzia Hudson. Został wydany po raz pierwszy w 2011 r. [?]. Posiada szereg wtyczek zapewniających funkcjonalności takie jak statyczna analiza kodu, automatyczne tworzenie dokumentacji kodu źródłowego, powiadomienia e-mail, pobieranie plików z repozytoriów. Pozwala na budowanie oraz testowanie projektów w popularnych językach programowania, m. in. w języku C# czy Java. Jenkins jest aplikacją internetową, domyślnie działającą na porcie 8080. Zadania do wykonania definiowane są w postaci planów (ang. job) które mogą być uruchamiane cyklicznie, zgodnie z określonym harmonogramem lub manualnie. Plany wykonywane są w tzw. obszarach roboczych (ang. workspace) które są katalogami na dysku [?].

4.3. Biblioteki zewnętrzne

W sytuacji budowy systemu informatycznego zdarza się, iż zachodzi konieczność implementacji często powtarzającej się w różnych projektach funkcjonalności dotyczącej dla przykładu wyboru daty w odpowiednim formacie, koloru z dostępnej palety barw lub, jak w prezentowanym projekcie inżynierskim, wygenerowania pliku o ustalonym formacie. W tym celu warto zastosować biblioteki zewnętrzne które umożliwiają dodanie w prosty sposób funkcjonalności bez konieczności implementacji ich od podstaw. Biblioteki te przez fakt ciągłego rozwoju przez ich autorów oraz naprawiania błędów, zgłaszanych przez użytkowników są z reguły pewnymi elementami, które umożliwiają uzyskanie znacznych korzyści czasowych w czasie wdrażania nowej funkcjonalności aplikacji.

4.3.1. Extended WPF Toolkit

Ważnym aspektem każdego rodzaju oprogramowania użytkowego jest stopień trudności jego obsługi. Interfejs graficzny aplikacji powinien być budowany w sposób przejrzysty i intuicyjny dla użytkownika w celu bezproblemowego korzystania z wszystkich jej funkcjonalności. Każdy element programu, który przysparza użytkownikowi problem w obsłudze jest potencjalnym fragmentem, który może doprowadzić do nieprawidłowego działania oprogramowania. Dla przykładu pole, do którego użytkownik zobowiązany jest wprowadzić datę może przysporzyć sporo problemów w sytuacji, gdy jest ono zwykłym polem tekstowym. W takim przypadku nie wiadomo jaki jest pożądaný format daty, co implikuje konieczność dokładnej walidacji wpisanych przez użytkownika ciągów znaków oraz informacji zwrotnej w sytuacji błędnej ich formy.

Domyślnie technologia WPF podobnie jak WinForms posiada wbudowany pakiet kontrolki graficznych wraz z ich licznymi własnościami i zdarzeniami. Własności te umożliwiają określenie dokładnej formy użytej kontrolki dotyczącej jej koloru, wielkości, położenia, wyrównania, nazwy oraz widoczności. Zdarzenia kontrolki z kolei odpowiadają za jej reakcje w czasie interakcji z użytkownikiem oprogramowania w którym została zastosowana. Zdarzenia te dotyczą dla przykładu kliknięcia w kontrolkę, przesunięcia kursora myszki nad nią oraz jej przesunięcia.

Liczba domyślnych kontrolki dla zaimplementowania niektórych funkcjonalności nie jest jednak wystarczająca. Odwołując się do przytoczonego przykładu wpisania daty przez użytkownika, WPF wymaga od programisty dużego wkładu pracy do prawidłowego wykonania tej funkcjonalności. Z pomocą przychodzą jednak dedykowane biblioteki rozszerzające, z których jedną jest Extended WPF Toolkit.

Extended WPF Toolkit jest to darmowa biblioteka przeznaczona dla technologii WPF, która rozpowszechniana jest na zasadach Microsoft Public Licence [?]. Biblioteka ta w znacznym zakresie rozszerza liczbę domyślnych kontrolki umożliwiając szybką i prostą implementację licznych funkcjonalności, których nie umożliwiały kontrolki domyślne.

Jednym z elementów, dla którego przedstawiona biblioteka znalazła zastosowanie w projekcie jest wpisywanie przez użytkownika wartości liczbowej do ustalonego pola. Kontrolka IntegerUpDown umożliwia programiście zapisanie w jej własnościach zakresu przyjmowanych liczb, które niwelują konieczność implementacji dodatkowej

walidacji. Dodając do tego domyślne funkcje powyższej kontrolki odnoszące się do wewnętrznego sprawdzania typu wpisanych przez użytkownika znaków, podkreślania i nieprzyjmowania błędnych danych oraz dwóch graficznych przycisków, które umożliwiają po ich naciśnięciu zmiany wpisanej wartości, kontrolka ta doskonale nadaje się do przedstawionej funkcjonalności odciażając przy tym w znaczny sposób programistę.

Kolejnym miejscem zastosowania biblioteki Extended WPF Toolkit w projekcie jest ustalanie z poziomu programu daty oraz godziny. Do tych celów posłużono się dwiema dodatkowymi kontrolkami DatePicker oraz TimePicker. Kontrolka DatePicker, której wygląd przedstawiony został na rysunku ??, umożliwia użytkownikowi wybór daty w ustandaryzowanym formacie. Po operacji naciśnięcia kursorem myszki w przedstawianą kontrolkę wyświetlany jest przejrzysty kalendarz, w którym proces wyboru daty polega na wybraniu przez użytkownika odpowiedniego roku, miesiąca, a następnie kliknięcia w dzień odpowiadający jego potrzebom. Istnieje także możliwość wpisania ręcznie daty, z tą różnicą, iż musi być ona podana w formacie RRRR-MM-DD. Zapis daty w innych formatach zostanie automatycznie wykryty przez mechanizmy wewnętrzne kontrolki jako niepoprawny, a wpisana wartość usunięta.

Walidacja godziny, analogicznie jak daty, także może doprowadzić do wielu problemów na tle jednolitego formatu danych. Zastosowana kontrolka TimePicker widoczna na rysunku ?? niweluje ten problem poprzez wprowadzenie mechanizmów czuwających nad prawidłowym formatem wpisanej godziny i w przypadku błędnego jej wprowadzenia, podobnie jak DatePicker, usuwa ją. Użytkownik samodzielnie może wpisać godzinę w formacie GG:MM lub za pomocą przycisków odpowiednio ustalić jej wartości.

4.3.2. PDFsharp & MigraDoc Foundation

PDF (ang. Portable Document Format) czyli tzw. przenośny format dokumentów, został zaprojektowany i wdrożony przez firmę Adobe Systems w 1992 r. Dokumenty przechowywane w tym formacie mogą zawierać proste dane tekstowe, jak również dźwięki, grafiki czy tabele. Jedną z zalet formatu jest jego uniwersalność, wygląd pliku jest spójny niezależnie od systemu operacyjnego użytkownika [?]. Darmowe narzędzia, takie jak Adobe Acrobat Reader, Foxit Reader umożliwiają podgląd plików PDF. Większość pakietów biurowych takich jak, Microsoft Office czy Apache OpenOffice umożliwia zapis plików do formatu PDF. Popularność PDF stale wzrasta [?]. Wszelkie rachunki, faktury, prace naukowe są archiwizowane w postaci plików PDF.

Jednym z celów projektu, jest przedstawienie szczegółów transakcji pomiędzy klientem, a sprzedawcą w formie lekkiego i przejrzystego dokumentu. Format PDF spełnia założone wymagania. Do implementacji modułu tworzącego dokument wykorzystano bibliotekę PDFSharp & Migradoc Foundation dla języka C#.

PDFSharp & Migradoc Foundation jest darmową biblioteką umożliwiającą tworzenie dokumentów PDF w językach programowania z rodziny .NET. Oferowane funkcjonalności to m. in. tworzenie paragrafów, tabel, formatowanie tekstu, załączanie oraz skalowanie grafiki. Projekt posiada dedykowaną stronę internetową zawierającą dokumentację i przykładowe programy wraz z kodami źródłowymi [?]. Instalacja w Microsoft Visual Studio jest możliwa za pomocą menedżera pakietów Nuget.

5. Architektura budowanego systemu

Budowa bazodanowego systemu informatycznego od podstaw wymaga dokładnego przeanalizowania elementów dotyczących jego architektury. Przez fakt budowy dwóch oddzielnych elementów, analiza ta podzielona została na część dotyczącą modelowania bazy danych, aplikacji użytkownika oraz ich wzajemnej komunikacji.

5.1. Architektura aplikacji

W inżynierii oprogramowania analogicznie jak w innych dziedzinach, w których przeprowadzana jest operacja budowania zadanego przedmiotu, należy starannie zaplanować jego proces. Prezentowany rozdział zawiera opis metodologii, która umożliwia w uporządkowany sposób przeprowadzenie procesu budowania aplikacji wraz z zastosowaną w prezentowanym projekcie jego odmianą. Rozdział 5.1.3 przedstawia również efekt zastosowanego rozwiązania widoczny z poziomu projektu programistycznego.

5.1.1. Wzorce architektoniczne oprogramowania

W celu przeprowadzenia procesu budowy aplikacji w sposób umożliwiający jego efektywny rozwój oraz dokonywanie zmian we funkcjonalnościach należy kierować się przyjętymi fazami produkcji oprogramowania [?]. Fazy te mówią o tym, iż należy dokładnie określić wymagania, które powinno budowane oprogramowanie spełniać, a następnie ustalić jego ogólną architekturę. Punkt ten jest niezwykle ważny z racji na problematyczność zmiany architektury zbudowanego już systemu. W celu zobrazowania tego zagadnienia można przywołać operację budowy budynku. Wszelkie zmiany dotyczące jego konstrukcji są ciężkie do zrealizowania w sytuacji, w której jest on już fizycznie gotowy. Kolejne fazy polegają na realizacji opisanej wcześniej architektury poprzez implementację wszystkich komponentów oprogramowania wraz z ich wzajemnymi połączeniami, przetestowaniem całego systemu oraz jego finalnemu uruchomieniu wraz z usuwaniem wykrytych podczas jego działania błędów.

Odnosząc się do planowania architektury systemu bardzo pomocne okazują się dostępne wzorce architektoniczne. Wzorce te są to sprawdzone oraz zaakceptowa-

ne sposoby rozwiązania danego problemu z dziedziny architektury oprogramowania, określające ogólną strukturę systemu informatycznego, zasady komunikacji pomiędzy komponentami oraz elementy wchodzące w jego skład wraz z opisem ich funkcji. Wybór odpowiedniego wzorca w dużej mierze zależy od wykorzystanej w projekcie technologii. W przypadku WPF powszechnie uznanym rozwiązaniem jest MVVM (Model View ViewModel) [?], który jest zmodyfikowaną wersją wzorca MVC, zawierającą specjalizację modelu prezentacji.

5.1.2. Zastosowany wzorzec architektoniczny – MVVM

MVVM jest to wzorzec, który dzięki funkcjonalności odseparowania warstwy prezentacji od warstwy logiki biznesowej, umożliwia napisanie łatwo testowalnej oraz prostej w rozbudowanie aplikacji, której fragment kodu może zostać ponownie użyty w innych projektach. Opisywany wzorzec cieszy się dużą popularnością w gronie developerów WPF z powodu możliwości wykorzystania największych atutów tej technologii, takich jak komendy (command), wiązania (binding) oraz zachowania (behavior). Kod aplikacji o architekturze Model-View-ViewModel podzielony jest, zgodnie z jego nazwą na trzy oddzielne warstwy Model, View oraz ViewModel, z których każda przechowuje dedykowane dla siebie dane i spełnia określone funkcje. Z graficznym podziałem wraz z kierunkiem przepływu danych można zapoznać się pod rysunkiem ??.

Model to warstwa, która odpowiedzialna jest w omawianym wzorcu za logikę biznesową aplikacji [?]. W przypadku przedstawianego projektu inżynierskiego warstwa ta reprezentowana jest przez klasy, które utworzone zostały za pomocą biblioteki Entity Framework, służącej do odwzorowania relacyjnej bazy danych na obiekty dostępne z poziomu kodu. Wszelkie klasy zawierające dane, które mają przekazane być z poziomu modelu do warstwy widoku, z którego użytkownik może owe informacje odczytać zobowiązane są do implementacji interfejsu INotifyPropertyChanged lub INotifyCollectionChanged, który współpracuje z bindingiem [?] wykorzystywanym w WPF.

ViewModel zajmuje się reprezentacją danych, które wysyłane są do widoku, nie mając przy tym żadnej referencji do niego. Widok odnosi się do elementów ViewModelu za pośrednictwem komend oraz wspomnianych operacji bindowania, co zapewnia pełną separację warstwy ViewModelu i umożliwia przetestowanie jej odrębnie od modelu i części prezentującej.

Widok (View) odpowiedzialna jest za wyświetlanie danych i pełni rolę wyłącznie prezentacyjną. Jej komunikacja z warstwą modelu przebiega za pośrednictwem warstwy pośredniczącej ViewModel, do której jest przyłączona za pomocą właściwości DataContext. Właściwość ta wstrzykuje zależności pomiędzy View oraz ViewModel, który ją kontroluje.

5.1.3. Model aplikacji

Stosowanie wzorca MVVM doprowadziło w prezentowanym projekcie do powstania rozbudowanego schematu solucji, w której skład wchodzi ponad sześćdziesiąt plików. Dzięki uporządkowanej strukturze podziału na katalogi przedstawionej na rysunku ??, udało się jednak zachować porządek umożliwiający płynne oraz intuicyjne odnalezienie szukanych elementów. Wszystkie pliki podzielone zostały pomiędzy sześć folderów, których nazwy jednoznacznie determinują ich zastosowanie. Sama zawartość przedstawionych katalogów zbudowana jest również w sposób umożliwiający szybkie odnalezienie pliku, który zawiera szukane elementy.

- *FillingObjects*

Folder *FillingObjects* ukazany na rysunku ?? zawiera, jak sama nazwa wskazuje, pliki obiektów, które używane są do wypełniania elementów wymagających pobranie danych z poziomu bazy danych. Dzięki samodzielnie zdefiniowanej strukturze obiektów, możliwe jest proste wypełnienie wszystkich domyślnych elementów szablonu nowej propozycji cenowej (*AddNewProposition.cs* oraz danych użytkownika ją tworzącego (*AdminProposition.cs* oraz *UserProposition.cs*).

- *Model*

Model jest to katalog przedstawiony na obrazku ??, który w przypadku prezentowanego projektu zawiera utworzoną przez Entity Framework strukturę obiektową relacyjnej bazy danych. Liczba plików, które zawiera uzależniona jest bezpośrednio od liczby tabel użytej w bazie. W czasie działań implementacyjnych nie jest konieczna wiedza o szczegółowej strukturze przedstawianego folderu, a tylko która bazodanowa tabela zawiera jakie dane.

- *Resources*

Jest to folder zawierający, którym przeznaczeniem jest przechowywanie wszelkich źródeł graficznych wykorzystywanych projekcie. W prezentowanym przykładzie zawiera on tylko jeden plik będący nagłówkiem graficznym stosowanym w generowanym pliku PDF propozycji cenowej.

- *Tools*

Katalog narzędzi, którego graficzna reprezentacja dostępna jest do zobaczenia na rysunku ?? jest najbardziej rozbudowanym katalogiem w drzewie solucji. Przez wzgląd na jego szerokie zastosowanie zawiera on trzy podfoldery, które uściślają definicję elementów w nich się znajdujących. Podkatalog *Converters* posiada dwa konwertery, które umożliwiają konwersję obiektu napisu na jego skrót (*Shaconverter.cs*) oraz numeru miesiąca na jego angielską oraz polską nazwę (*DateTimeConverter.cs*). Folder *MvvmClasses* jest bardzo ważnym elementem przez wzgląd na zawartość klas niezbędnych do prawidłowego schematu działania wzorca MVVM. Pliki które zawiera umożliwiają płynne odświeżanie widoki z poziomu ViewModeli (*ObservableObject.cs*) oraz

wykonywanie akcji po naciśnięciu przycisków (*RelayCommand.cs* oraz *RelayCommandGeneric.cs*). Przeznaczeniem kolejnego folderu jest tworzenie pliku PDF wybranej propozycji cenowej, natomiast ostatniego katalogu - sprawdzenie złożoności hasła, które uniemożliwia użytkownikowi ustawienie hasła zbyt słabego.

- *ViewModels*

Kolejnym prezentowanym folderem jest *ViewModels* przedstawiony na rysunku ??, który zawiera kolejne pliki dostosowane do pracy ze wzorcem MVVM. Struktura folderu podzielona została ze względu na funkcjonalności dostępne z poziomu konta zwykłego użytkownika oraz jego uprzywilejowanego odpowiednika. Pliki obecne w folderze *ViewModels* odpowiadają na interakcję użytkownika i realizują akcję okna w którym obecnie pracuje. Logika okna głównego oraz wszelkie akcje w nim dostępne obsługiwane są zależnie od typu konta zalogowanego użytkownika w plikach *AdminViewModel.cs* oraz *UserViewModel.cs*. Funkcje dotyczące dodawania, edycji danych użytkowników oraz jego usuwania wykonywane są kolejno w *AddUserViewModel.cs*, *EditUserViewModel.cs* oraz *RemoveUserViewModel.cs*. Obsługa edycji słowników natomiast jak sama nazwa wskazuje umiejscowiona jest w folderze *DictionaryViewModel.cs*.

- *Views*

Ostatni katalog jak katalogiem najważniejszym ze strony użytkownika, gdyż zawiera definicje budowy i rozmieszczenia okien występujących w programie wraz z umiejscowieniem wszelkich elementów które posiadają. W tym właśnie miejscu wykorzystywany jest opisywany w rozdziale 4.1.3 język XAML umożliwiając przeprowadzenie operacji bindowania i komend, które wspomniane były w dziale 5.1.2.

5.2. Architektura bazy danych

W związku z wymaganiami projektu wynikała potrzeba zastosowania bazy danych uwzględniając potrzeby przedstawione w rozdziale 3 oraz wykorzystane technologie zaprezentowanej w rozdziale 4. Opisany został serwer realizujący instancję bazy w raz z jego działaniem oraz model.

5.2.1. MS-SQL – Zastosowany system zarządzania bazą danych

Z racji wykorzystania w projekcie baz danych istniała konieczność uruchomienia serwera bazodanowego. W konsekwencji wykorzystanych technologii opisanych w rozdziale 4 użyto Microsoft SQL Server[?]. Oprogramowanie umożliwia tworzenie relacyjnych i nierelacyjnych baz danych których proces tworzenia odbywa się przy użyciu:

1. SQL Server Management Studio, który jest nakładką graficzną
2. T-SQL.

Dzięki wbudowanym typom danych zabezpiecza to przed wpisaniem nieprawidłowej wartości w danym miejscu. Wbudowane mechanizmy kopii zapasowej plików i transakcji pozwalają na zapis ich na innym klastrze. W wypadku kiedy główny klaster zostanie uszkodzony zadanie przejmuje drugi klaster. Istnieje również możliwość tworzenia testów rozwojowych bazy danych. Wykorzystując dziennik jest możliwe diagnozowanie problemów z działaniem bazy danych obciążenie.

W tym silniku bazodanowym można wyszczególnić kilka komponentów:

- *Interfejs T-SQL*

Komponent ten odpowiada za interpretację zapytania lub innych instrukcji napisanych w języku T-SQL i wysłanie wyników do użytkownika.

- *Podsystem bezpieczeństwa*

Moduł ten odpowiada za dostęp do bazy danych można go konfigurować w dwojaki sposób wykorzystując SQL Server Management Studio lub T-SQL. Moduł ten umożliwia szyfrowanie całej bazy lub tylko wybranych kolumn.

- *SQL agent*

SQL agent odpowiada za automatyzację części rzeczy między, innymi za tworzenie kopii zapasowej o określonej godzinie. Dzięki takiemu planowaniu jest możliwe równomierne rozłożenie obciążenia serwera. Pozwala wysyłanie wiadomości w przypadku jakiegoś krytycznego błędu, czy się wykonała jakiejś zaplanowana czynność danego dnia.

- *Replikant*

Odpowiada on za rozpowszechnianie danych pomiędzy różnymi serwerami na przykład FTP lub też urządzeniami. Głównie ten moduł wykorzystuje się w przypadku serwer-serwer do tworzenie kopii zapasowej w tej sytuacji jeden serwer jest serwerem centralny a drugi kopią zapasową.

5.2.2. Budowa bazy danych użytej w projekcie

Bazy danych można porównać do archiwum firmy gdzie dla przykładu przechowywane są wszystkie projekty lub dane osobowe. Tabelą w kontekście tego przykładu jest pojedynczy segregator zawierający dane o identycznej tematyce. Tabela składa się z wierszy dalej zwanych rekordami i kolumn. Rekord tworzy spójną całość tak jak dane jednej osoby, kolumny natomiast są to poszczególne dane typu imię, nazwisko lub pesel. Tak jak pesel jest unikatowy dla osoby tak klucz główny w tabeli też musi być unikatowy. Połączenie dwóch segregatorów poprzez dla przykładu numer pesel danej osoby to tak zwana relacja, w której w drugim segregatorze numer pesel stanowi klucz obcy. W terminologii bazodanowej rozróżnić można kilka relacji, które przekształcone zostały z [?] na potrzeby przedstawianego przykładu:

1. Jeden do wielu, kiedy jedna koszulka w segregatorze łączy się z wieloma koszulkami w drugim.
2. Jeden do jednego występuje wtedy, kiedy jedna koszulka łączy się tylko z jedną (inną) koszulką.
3. Wiele do wielu występuje wtedy, kiedy jedna koszulka z jednego segregatora odpowiada wielu koszulkom w drugim i na odwrót.

W projekcie została wykorzystana baza relacyjna, która działa na powyższym przykładzie. Ważnym z punktu widzenia projektowania aplikacji bazodanowej jest

odpowiednie zaprojektowanie struktury tabel i połączeń między nim. Nie można lekceważyć tego procesu. Gdy się źle zaprojektuje bazę mogą wyniknąć w późniejszym czasie problemy z jej dalszym rozwojem. Istnieje jeszcze gorszy scenariusz, gdy w trakcie dalszych prac baza danych nie będzie spełniała swojego zadania. Efektem źle zaprojektowanej bazy danych może być długość wykonywanych zapytań jak i bardzo duża złożoność. Wiąże się to z koniecznością przeprojektowania od początku całej bazy lub starania się w programie ukryć te niedomagania.

Bazę, która została wykorzystana w projekcie można podzielić na dwie główne części: części zawierającą domyślną wartość w dalszej części zwane słownikami i część powiązana z tworzoną propozycją cenową.

- *Część słownikowa*

Tabele słownikowe przez wzgląd na funkcje, którą pełnią nie są powiązane z innymi tabelami. Taki podział tabel na dwa osobne zbiory został spowodowany bezpieczeństwem. Jeśli istniałaby relacja łącząca te dwie tabele to zmiana wartości w tabeli słownikowej powodowałaby zmianę cen produktów w starszych propozycjach. Efektem uniknięcia tego typu problemów jest rozdzielenie na dwie odseparowane części. Gdyby tak nie było wtedy możliwość odtworzenia starej propozycji cenowej byłaby niemożliwa, co jest efektem niepożądanym z punktu widzenia działania aplikacji. Przedstawia to rysunek ??.

- *Część Propozycji*

Drugi człon bazy danych stanowią tabele związane z tworzoną propozycją cenową. Są one podzielone w logiczny sposób uwzględniając podział przykładowej propozycji cenowej przedstawione przez sieć hotelową: produkty gastronomiczne, wyposażenie sali, szczegóły rezerwacji, szczegóły klienta. Jest to też najbardziej rozbudowana część bazy danych wiążą się też z nią konta użytkowników kto, którą propozycje cenową wystawił. Wiąże ze sobą konieczność nadawania uprawnień użytkownikom w systemie. Aktualnie istnieją tylko dwa typy kont sprzedawca i administrator. Do każdej stworzonej propozycji cenowej są też dołączane rabaty na poszczególne jej elementy: gastronomie, wyposażenie sali. Cała bazę przedstawia rysunek ??.

Podział taki uwzględnia możliwość dalszego rozwoju aplikacji. Możliwe jest dodawanie nowych słowników która będą zwierać inne elementy związane z tworzoną propozycją cenową. Dodanie nowej tabeli do słowników, która będzie wiązała się z nową grupy produktów.

5.3. Komunikacja bazy danych z projektem programistycznym

Połączenie bazy danych z projektem programistycznym jest kluczową kwestią dotyczącą poprawności działania aplikacji bazodanowej. Ciągłe, stabilne i kontrolowane połączenie umożliwia bezproblemowe przesyłanie danych z gwarancją ich niezmienności oraz stosowną informacją w sytuacji wystąpienia błędu komunikacyjnego. W technologii .NET możliwe jest standardowe podejście dostarczane przez ADO.NET oraz nowsze dotyczące komunikacji na poziomie obiektów.

5.3.1. Mapowanie obiektowo-relacyjne

Pojęcie mapowania obiektowo-relacyjnego (ORM) odnosi się do programistycznego terminu dotyczącego współpracy z bazą danych, wykorzystując idee programowania obiektowego. Konkretnie rzecz ujmując chodzi o zamianę danych, przechowywanych w postaci tabelarycznej w relacyjnej bazie danych na postać obiektową dostępną z poziomu używanego języka programowania lub w drugą stronę.

Przedstawiona translacja danych okazała się bardzo praktyczna przez wzgląd na zniwelowanie konieczności zagłębiania się w struktury bazy danych przez pro-

gramistę, a także w przypadku użycia dodatkowych frameworków, brak wymogu dotyczącego jego znajomości zapytań języka SQL przez fakt pracy wyłącznie na obiektach, które odwzorowują strukturę tabel.

Aplikacje komputerowe, których funkcjonalności zorientowane są na wielu użytkowników lub wymuszają konieczność ciągłego przechowywania i przetwarzania dużych ilości danych bardzo często korzystają z systemów bazodanowych. Systemy te umożliwiają nieprzerwane magazynowanie dużej ilości informacji, a także szybkie ich wyszukiwanie, sortowanie, dodawanie, edycję oraz usuwanie. Przedstawione aspekty są bardzo trudne do zaimplementowania wewnątrz standardowych aplikacji.

W przypadku technologii .NET, w której prowadzony jest prezentowany projekt, standardowa komunikacja aplikacji z bazą danych odbywa się za pośrednictwem protokołu ADO.NET. Przy jego użyciu programista ma obowiązek każdorazowo nawiązać połączenie z bazą, ręcznie wprowadzić zapytanie SQL, odebrać wynik i zapisać go w odpowiednim obiekcie oraz zamknąć połączenie. Schemat ten w znacznym stopniu utrudnia utrzymanie prawidłowego działania aplikacji w przypadku jej rozbudowy lub modyfikacji bazy danych. Napisane zapytanie SQL w żadnym stopniu nie jest sprawdzane ze względu na jego poprawną formę, a w sytuacji zmiany przykładowo nazwy kolumny w wykorzystywanej bazie danych, programista w celu utrzymania prawidłowej pracy aplikacji ma obowiązek aktualizacji wszystkich zapytań, które dotyczyły zmienionej kolumny. Przedstawione zagadnienie wraz z porównaniem analogicznej operacji w technologii mapowania obiektowo-relacyjnej przedstawione zostało z poziomu kodu w kodzie źródłowym 1.

W celu przeciwdziałania przedstawionym problemom zdecydowano się zastosować dedykowany framework, który upraszcza developerowi przeprowadzanie wszelkich bazodanowych operacji.

```
//ADO.NET
//wymagane manualne dodanie pliku konfiguracji połączenia
SqlConnection connection =
    new SqlConnection(connectionString);
SqlCommand command =
    new SqlCommand(@"INSERT INTO [TestDb].[Users]
VALUES (@Login, @Password)", connection);
command.Parameters.Add(
```



```
        new SqlParameter("Login", "TestLogin"));
command.Parameters.Add(
    new SqlParameter("Password", "TestPa$$"));
connection.Open();
command.ExecuteNonQuery();
connection.Close();

//Entity Framework
// EF automatycznie odczyta plik konfiguracji połączenia
MyEntities dataContext = new MyEntities();
TestUser newUser = new TestUser
{ Login = "TestLogin", Password = "TestPa$$word" };
dataContext.Users.Add(newUser);
dataContext.SaveChanges();
```

Kod źródłowy 1: Porównanie operacji dodania użytkownika w ADO.NET oraz Entity Framework

5.3.2. Zastosowane narzędzie ORM – Entity Framework

Entity Framework jest to dedykowane dla platformy .NET narzędzie mapowania obiektowo-relacyjnego, które wspiera budowę trójwarstwowych aplikacji bazodanowych. Budowa obiektowego modelu bazy danych w prezentowanym frameworku może przebiegać w zależności od potrzeb trzema ścieżkami.

Pierwszą opcją jest podejście Database First, które okazuje się przydatne w sytuacji, gdy obecna jest działająca fizycznie baza danych. W tym przypadku, korzystając z wbudowanego we framework kreatora, istnieje możliwość określenia lokalizacji bazy oraz automatycznego jej mapowania, w wyniku którego wygenerowane zostają potrzebne klasy obiektowego modelu bazy danych.

Kolejną metodą jest Code First umożliwiające utworzenie fizycznego modelu bazy danych na podstawie własnoręcznie napisanych klas w języku C# wraz z jej odpowiednimi adnotacjami [?].

Ostatnie podejście to Model First, które polega na zbudowaniu fizycznego modelu bazy danych posługując się wbudowanym we framework Designerowi, który w znacznym stopniu ułatwia tworzenie encji oraz właściwości bazy danych. Ścieżka ta jest wykorzystywana w sytuacji posiadania wyłącznie schematu bazy danych. Ze

zbudowanego modelu generowany jest fizyczny model bazy danych jak i również klasy, które reprezentują model obiektowy.

5.3.3. Stosowanie poleceń bazodanowych ze strony projektu C# za pomocą Linq to Entities

Zastosowane narzędzie Entity Framework nie tylko w znacznym stopniu upraszcza połączenie bazy danych z projektem programistycznym ale także umożliwia w nim proste i intuicyjne wykonywanie poleceń bazodanowych. W projekcie w celu zaimplementowania założonych funkcjonalności stosowano trzy podstawowe polecenia modyfikujące zawartość bazy: Insert, Update oraz Delete. Entity Framework domyślnie zawiera moduł *LINQ to Entities*, który umożliwia wykorzystanie składni technologii LINQ [?] do operowania na bazodanowym źródle danych.

W celu wykonania polecenia SELECT zwracającego rekordy z bazy danych należy za pomocą przedstawionego w kodzie źródłowym 2 schematu wybrać nazwę tabeli z obiektu kontekstu wygenerowanego przez Entity Framework, a następnie użyć polecenia *where* definiującego wyszukiwaną zależność. Finalnie poleceniem *select* następuje ustalenie zdefiniowanej wcześniej zwracanej zmiennej, w której przechowywane są wyszukane elementy. Tym sposobem dane przechowywane w bazie danych poddane zostają translacji na poziom obiektów, z których możliwe jest korzystanie z poziomu C# w sposób standardowy.

```
var exampleQuery = (from records in _context.TableName
                    where table.ColumnName == _valueToFind
                    select records);
```

Kod źródłowy 2: Opis polecenia select

Edycja danych znajdujących się w bazie danych z poziomu projektu programistycznego realizowana jest poprzez modyfikację opisanego polecenia *SELECT*. Modyfikacja ta polega na przekształceniu typu otrzymanego obiektu na typ klasy modelu Entity, który reprezentuje edytowaną bazodanową tabelę. W przypadku operowania na jednym rekordzie, przekształcenie te należy dokonać posługując się metodą *SingleOrDefault*, natomiast w przypadku wielu rekordów metodą *ToList*, która dokona konwersji na listę obiektów pożądanego typu. Do takiego utworzonego obiektu, programista ma możliwość odwoływania się i dokonywania zmian w standardowy dla języka C# sposób. Po operacji modyfikacji, wszystkie zmiany na-

leży potwierdzić metodą *SaveChanges* na obiekcie modelu *Entity*, która uaktualnia zmodyfikowane elementy na poziomie bazy danych.

Dodanie rekordu do bazy danych jest operacją, które nie wymaga znajomości składni LINQ to Entities. Operacja ta polega na utworzeniu obiektu klasy wygenerowanej przez Entity Framework, która reprezentuje bazodanową tabelę, do której nowy rekord ma być dodany, a następnie uzupełnieniu jego elementów danymi. Tak zbudowany obiekt należy dodać do obiektu kontekstu, odwołując się do jego właściwości o nazwie interesującej nas tabeli bazy danych, a następnie w parametrze metody *Add* umieścić wcześniej zbudowany obiekt. Dokonane zmiany, analogicznie jak w przypadku edycji danych należy potwierdzić na obiekcie kontekstu. Przedstawienie opisanej operacji z poziomu kodu, dostępne jest również do wglądu w drugiej części kodu źródłowego 1.

6. Implementacja aplikacji

Każdy projekt programistyczny posiada elementy skomplikowane pod względem algorytmicznym. Wymagają one dużych nakładów czasowych w procesie wytwarzania kodu źródłowego wybranego modułu. W prezentowanym rozdziale zostały ujęte istotne aspekty programistyczne ciekawe ze względu na schemat ich działania i sposób implementacji.

6.1. Proces logowania i jego bezpieczeństwo

Moduł logowania jest częścią systemu, do którego dostęp ma każdy użytkownik korzystający z prezentowanej aplikacji. Implikuje to konieczność jego zabezpieczenia przed niepowołanym użyciem dotyczącym dostępu do poufnych danych, takich jak dane osobiste oraz hasła, dla których dobrą praktyką odnoszącą się do bezpieczeństwa jest ich nieprzechowywanie w żadnym miejscu w postaci jawnej.

Pole wpisywania hasła przez użytkownika w oknie logowania stanowi dedykowana dla tego celu kontrolka PasswordBox, dostępna do wglądu na rysunku ???. Jest to zmodyfikowana kontrolka TextBox dostępna w technologii WPF, która wyświetla swoją zawartość w postaci ukrytej, uniemożliwiając jednocześnie wykonanie na jej zawartości operacji kopiowania oraz wycinania z poziomu klawiatury oraz myszy. Zabezpiecza to przed niechcianym podejrzeniem hasła oraz jego odzyskaniem przez osobę trzecią.

Sama operacja sprawdzania poprawności wpisanego hasła została zaprojektowana w taki sposób, aby otrzymane z kontrolki hasło nie było nigdzie zapisywane i porównywane w postaci jawnej. W chwili wpisania hasła przez użytkownika oraz kliknięcia przycisku logowania, następuje sprawdzenie ustalonych zasad dotyczących złożoności hasła oraz w sytuacji ich pozytywnego rozpatrzenia, hasło przekształcane jest za pomocą 256-bitowej odmiany algorytmu haszującego SHA-2 na skrót, który porównywany jest ze skrótem hasła dopasowanemu wpisanej nazwie użytkownika w bazie danych. Na tej podstawie przyznawany lub odmawiany jest dostęp do dalszej części programu. Pojedynczy rekord bazowanowy zawierający hasło użytkownika widoczny jest na rysunku ??.

Ustalenie hasła przez użytkownika programu implikuje obowiązek walidacji wprowadzonego przez niego ciągu znaków w celu sprawdzenia jego poziomu bezpieczeństwa. Krótkie hasła są bardziej podatne próbę ich złamania, niż dłuższe ciągi, składające się zarówno z liter jak i cyfr. W tym celu, w czasie ustalania przez użytkownika nowego hasła, wprowadzona została metoda widoczna przy kodzie źródłowym ??, której zadaniem jest weryfikacja założonych z góry aspektów, które musi hasło spełniać w celu jego akceptacji. Wymogami tymi jest długość hasła, które składać się musi z przynajmniej ośmiu znaków, posiadanie minimum jednej dużej oraz małej litery, a także obecność w jego składzie cyfry. W przypadku niespełnienia chociaż jednej z przedstawionych zasad, hasło jest automatycznie odrzucane, a użytkownik informowany jest o zaistniałym problemie.

```
public static bool ValidatePassword(string pass)
{
    // minimalna wymagana długość hasła
    const int minLength = 8;
    // sprawdzenie czy hasło jest puste
    if (pass == null)
        return false;
    // sprawdzenie poprawności długości hasła
    bool isPassLengthOk = pass.Length >= minLength;
    bool hasUpperCaseChar = false;
    bool hasLowerCaseChar = false;
    bool hasDecimalDigit = false;
    if (isPassLengthOk)
    {
        // sprawdzanie czy hasło zawiera dużą literę, małą
        literę oraz cyfrę
        foreach (char letter in pass)
        {
            if (char.IsUpper(letter))
                hasUpperCaseChar = true;
            else if (char.IsLower(letter))
                hasLowerCaseChar = true;
            else if (char.IsDigit(letter))
```

```

        hasDecimalDigit = true;
    }
}

bool isValid = (isPassLengthOk && hasUpperCaseChar
                && hasLowerCaseChar && hasDecimalDigit);
// true == hasło poprawne, false == hasło niepoprawne
return isValid;
}

```

Kod źródłowy 3: Metoda weryfikująca poprawność wpisanego przez użytkownika hasła

6.2. Konto administratora i użytkownika – ListView

Użytkownik może oglądać swoje propozycje ich ilość jak i z jak firmami związana jest dana propozycja cenowa. Do tego celu nie można w bezpośredni sposób wykorzystać bazy danych lecz została stworzona warstwa pośrednia w postaci klasy AdminProposition. Klasa ta zawiera pola wymagane do wyświetlenia propozycji cenowej w postaci imię nazwisko osoby odpowiedzialnej, status, jeśli dana propozycja cenowa jest dla firmy to firmę. Wykorzystując polecenia LINQ są pobierane dane z bazy danych i wykorzystując wbudowane mechanizmy, jest tworzona lista propozycji z wymaganymi polami następnie następuje zapisanie jej do właściwości PropositionsList. Przedstawia to kod źródłowy ??.

```
var myProposition = (from prop in _ctx.Proposition
                     from user in _ctx.Users
                     where user.Id == _userId
                     where prop.Id_user == _userId
// szuka propozycji użytkownika zalogowanego
select new AdminProposition
{
    PropositionId = prop.Id,
    UserFirstName = user.Name,
    UserSurname = user.Surname,
    CustomerFullName = prop.PropClient
                                     .CustomerFullName
```

```

        CompanyName = prop.PropClient.CompanyName,
        UpdateDate = prop.UpdateDate,
        Status = prop.Status
    }).ToList();
    PropositionsList = myProposition;
//przypisanie do listy propozycji
//w prawidłowej formie do wyświetlenia

```

Kod źródłowy 4: Polecenie wyciągające wszystkie propozycje użytkownika

Administrator ma również dodatkową możliwość wybierania propozycji danego użytkownika. Wykorzystując możliwości języka LINQ tworzona jest lista wszystkich użytkowników mających jakiekolwiek propozycje cenowe i przypisanie ich do ComboBox. Proces przypisywania prezentuje kod źródłowy ???. Wraz z wyborem użytkownika z tej listy następuje odświeżenie ListView z propozycjami.

```

var userlist = (from s in _ctx.Users
                where s.Proposition.Any()
                select s).ToList();
userlist.Add(new Users());
//dodanie pustego użytkownika by
//móc wyświetlić wszystkie propozycje
UsersList = userlist;

```

Kod źródłowy 5: Polecenie wyciągające wszystkich użytkowników posiadających propozycję

Edycja propozycji w obydwu przypadkach odbywa się w ten sam sposób poprzez wybranie propozycji z ListView następuje przypisanie identyfikatora z bazy danych do zmiennej i wyszukanie wszystkich elementów danej propozycji. Z kolei wypełniane są wszystkie pola, które zostały zaznaczone w procesie tworzenia propozycji.

6.3. Tworzenie propozycji cenowej

Moduł tworzenia propozycji cenowej wraz z modułem jej edycji jest najważniejszym modułem prezentowanej aplikacji, który przez fakt aktywnej komunikacji z bazą danych w celu pobrania potrzebnych słownikowych oraz zapisu wybranych przez użytkownika elementów posiada skomplikowaną logikę działania. Najważniejszym

elementem koniecznym do prawidłowej pracy prezentowanego modułu była kontrola przesyłanych pomiędzy bazą a aplikacją danych. Pola obiektów, które zawierały puste wartości wymagały szczegółowej kontroli i konwersji typu NULL na typ obsługiwany przez odbiorcę. Wymóg ten był konieczny przez wzgląd na możliwość wystąpienia wyjątku, który przerywał pracę całej aplikacji. Zgodnie z założeniami projektowymi, użytkownik w czasie tworzenia propozycji cenowej ma możliwość wypełniania tylko jej części. Dodając do tego fakt, iż użytkownik przypadkowo może wypełnić dla przykładu rekord zawierający element gastronomiczny bez wpisania jego dni lub ilości, szczegółowa kontrola zawartości obiektów była priorytetowa. W sytuacji nie wpisania wszystkich kolumn rekordu odnoszącego się do elementu zakładki opisywanej w punktach ??, ??, ?? oraz ??, przy zapisie propozycji do bazy danych, rekord ten jest wychwytywany przez mechanizmy walidujące i usuwany.

6.4. Edycja słowników oraz kont użytkowników

Aby umożliwić edycję danych z poziomu DataGridView który jest arkuszem podzielonym na wiersze i komórki, zaprezentowanym na rysunku ?? zaimplementowano metody obsługujące zdarzenie *DataGridRowEditEndingEventArgs*. W sytuacji w której edycja danej komórki zostaje ukończona owe zdarzenie jest przechwytywane. W tym celu wymagane jest użycie zmiennej dynamicznej której wartość sprawdzana jest podczas wywołania, a nie kompilacji [?]. Umożliwia to odwołanie do nowych wartości zapisanych w komórkach i przekazanie ich jako argumentów do fragmentów kodu odpowiedzialnych za aktualizację bazy danych. Fragment kodu zawarty w programie ?? realizuje powyższe operacje, wykorzystywany jest w module służącym do edycji danych pracowników i słowników cenowych.

```
//pobranie identyfikatora użytkownika którego wiersz
//jest zaznaczony w DataGridView oraz zapis do zmiennej typu
int
object item = UserList.SelectedItem;
string ID =
    (UserList.SelectedCells[0]
        .Column
        .GetCellContent(item) as TextBlock).Text;
```

```
int selected = Int32.Parse(ID);

//zapis danych z poszczególnych kolumn do zmiennej
//dynamicznej
dynamic userRow = UserList.SelectedItem;

//konwersja rodzaju konta z liczby na tekst
int tmp = 0;
if (userRow.UserAccountType == "Administrator")
    tmp = 1;
else
    tmp = 2;

//deklaracja obiektu bazy danych
DiamondDBEntities _ctx = new DiamondDBEntities();
Users userUpdate = (from user in _ctx.Users
                    where user.Id == selected
                    select user).First();

//przypisanie nowych wartości z komórek do
//poszczególnych
//kolumn tabeli Users
userUpdate.Name = userRow.UserName;
userUpdate.Surname = userRow.UserSurname;
userUpdate.PhoneNum = userRow.UserPhoneNumber;
userUpdate.Email = userRow.UserEmail;
userUpdate.Position = userRow.UserPosition;
userUpdate.AccountType = tmp;
userUpdate.Login = userRow.UserLogin;

//zapis danych do bazy
_ctx.SaveChanges();
```

Kod źródłowy 6: Implementacja i opis fragmentu kodu aktualizującego bazę danych z poziomu DataGridView

6.5. Tworzenie szablonu PDF propozycji cenowej

Za pomocą mechanizmów biblioteki MigraDoc, zaimplementowano funkcje tworzące tabele propozycji cenowej. Kod źródłowy ?? przedstawia implementację mechanizmu tworzącego tabelę z jedną kolumną i wierszem.

```
//inicjalizacja nowej tabeli, ustawienie czcionki i jej
    rozmiaru
Table table = document.LastSection.AddTable();
table.Borders.Visible = true;
table.Format.Font.Size = 10;
table.Format.Font.Name = "Calibri";

//dodawanie nowej kolumny
Column column = table.AddColumn("3.750cm");
column.Format.Alignment = ParagraphAlignment.Left;

//dodawanie nowego wiersza, z przykładowymi atrybutami
Row row = table.AddRow();
row.Cells[0].Shading.Color = Colors.LightGray;
row.Cells[0].AddParagraph("WYNAJEM");
```

Kod źródłowy 7: Fragment kodu tworzącego prostą tabelę przy użyciu biblioteki PDFSharp & MigraDoc

Kod źródłowy ?? przedstawia implementację funkcji zapisującej wygenerowane przez program tabele propozycji cenowej do pliku PDF.

```
// deklaracja obiektu klasy PdfDocumentRenderer
PdfDocumentRenderer renderDocument = new PdfDocumentRenderer(
    true, PdfSharp.Pdf.PdfFontEmbedding.Always
);
//renderowanie dokumentu
renderDocument.Document = document;
renderDocument.RenderDocument();
//zapis do pliku
renderDocument.Save(path);
```

Kod źródłowy 8: Implementacja i opis funkcji zapisującej propozycję cenową do

pliku PDF

7. Automatyzacja wydawania kolejnych wersji aplikacji

Niniejszy dział opisuje praktyki stosowane w celu integracji zmian w kodzie źródłowym zachodzących podczas procesu wytwarzania oprogramowania. Przedstawiono również schemat koncepcji wydawania kolejnych wersji niniejszego projektu w oparciu o narzędzie Jenkins oraz metodologię Continuous Deployment. Oprócz podstawowego założenia którym jest wytworzenie paczki zawierającej pliki wykonywalne oraz niezbędne do poprawnego działania aplikacji bibliotek w formie archiwum zip jest przeprowadzenie statycznej analizy kodu źródłowego przy użyciu SonarQube. Wygenerowany w ten sposób raport analizy jest przydatny podczas procesu refaktoryzacji kodu.

7.1. Continuous Integration/Continuous Delivery/Continuous Deployment

Ciągła integracja (ang. Continuous Integration, CI) jest praktyką stosowaną podczas procesu wytwarzania oprogramowania. Członkowie zespołów programistycznych synchronizują zmiany w kodzie źródłowym przynajmniej raz dziennie, dążąc do wielokrotnej integracji jednego dnia. Każda integracja weryfikowana jest przez narzędzia do automatyzacji (ang. build automation), takie jak Jenkins. Dla każdej zmiany kodu źródłowego w repozytorium kompilacja, czy testy jednostkowe mogą zostać wykonane automatycznie, co prowadzi do wcześniejszego wykrywania błędów. Stosowanie tej praktyki umożliwia zmniejszenie ilości pracy podczas łączenia zmian w projektach programistycznych [?].

Ciągła dostawa (ang. Continuous Delivery) jest podejściem w inżynierii oprogramowania którego podstawowym założeniem jest zapewnienie wysokiej jakości oraz poprawności działania cyklicznie wytwarzanego oprogramowania. Wynikiem procesu jest stabilna wersja oprogramowania, która może zostać dostarczona do klienta w dowolnym czasie [?]. Rozwinięciem praktyki jest ciągłe wdrażanie (ang. Continuous

Deployment), które umożliwia automatyczne wydawanie aplikacji do linii produkcyjnej [?].

7.2. Wtyczka użyta w Jenkins - SonarQube

SonarQube jest darmową, wieloplatformową aplikacją służącą do zarządzania jakością kodu źródłowego. Została napisana w językach Java i Ruby. Domyślnie działa na porcie 9000. Posiada szereg wtyczek zapewniających wsparcie dla popularnych języków programowania takich jak Java, C++, Objective-C, C# czy PHP [?], które umożliwiają statyczną analizę kodu. W przypadku niniejszego projektu użyto wtyczkę SonarQube Scanner for MSBuild, która zawiera zbiór zasad określających poprawność kodu w języku C#. Wsparcie SonarQube w Jenkins'ie, umożliwia wykorzystywanie narzędzia w planach ciągłej integracji [?]. Podstawowe parametry wyliczane w analizie są następujące:

- *Liczba linii kodu źródłowego*
- *Liczba plików i katalogów*
- *Liczba funkcji, klas*
- *Liczba powtórzeń bloków kodu*
- *Liczba potencjalnych błędów i przybliżony czas potrzebny do ich rozwiązania*
- *Ocena jakości w skali SQALE*

SonarQube na podstawie raportu analizy dokonuje oceny jakości kodu w skali SQALE (ang. Software Quality Assessment based on Lifecycle Expectations). Ocena jest wyliczana ze wzoru [?]:

$$\frac{\text{Liczba dni potrzebnych do naprawienia błędów}}{\text{Liczba dni potrzebnych do naprawy błędu z jednej linii kodu} * \text{Liczba linii kodu}}$$

Wynik działania jest przedstawiany w procentach. Im mniejsza wartość, tym jakość kodu jest wyższa. Oceny odpowiadające wartościom wyliczonym ze wzoru są następujące:

- *A - mniej niż 10%*

- *B* - od 11% do 20%
- *C* - od 21% do 50%
- *D* - od 51% do 100%
- *E* - powyżej 100%

Przykładowy raport analizy kodu niniejszego projektu został przedstawiony na rysunku ???. Kod źródłowy projektu uzyskał ocenę A w skali SQALE.

Potencjalne błędy znalezione podczas przeprowadzania analizy, zapisywane są na liście zadań pokazanej na rysunku ???.

7.3. Schemat budowania projektu

Kolejne wersje niniejszego projektu są wydawane zgodnie z zasadami Continuous Delivery. Utworzono plan w Jenkins'ie który wykonuje następujące zadania:

- *Pobranie kodu źródłowego*

Pliki zawierające kod źródłowy są pobierane z repozytorium do obszaru roboczego.

- *Rozpoczęcie statycznej analizy kodu*

Za pomocą wtyczki SonarQube Scanner for MSBuild, SonarQube Scanner rozpoczyna statyczną analizę kodu źródłowego.

- *Aktualizacja bibliotek*

W projekcie zostały użyte zewnętrzne biblioteki takie jak PDFSharp & Migradoc Foundation. Kod zostanie skompilowany poprawnie po przywróceniu (ang. restore) bibliotek przy użyciu NuGet Package Manager.

- *Kompilacja kodu źródłowego*

Kod źródłowy zostaje skompilowany przy użyciu MSBuild, który jest kompilatorem zintegrowanego środowiska programistycznego Visual Studio.

- *Raport analizy*

Raport statycznej analizy kodu zostaje opublikowany w SonarQube.

- *Utworzenie paczki zip*

Jeżeli kompilacja kodu się powiodła, zostaje utworzone archiwum w formacie zip. Zawiera plik wykonywalny, w formacie exe oraz niezbędne do poprawnego działania aplikacji pliki. Paczka zawierająca kolejną wersję aplikacji, może zostać dostarczona do potencjalnego klienta w dowolnym czasie.

Rysunek ?? przedstawia stronę wygenerowaną dla planu.

8. Testowanie aplikacji

Rezultatem prezentowanego projektu inżynierskiego jest desktopowa aplikacja bazodanowa wspomagająca pracę wybranej sieci hotelowej. W celu pokazania działania oprogramowania, w niniejszym rozdziale zawarta została prezentacja funkcjonalności zaimplementowanych w programie. Demonstracja została przedstawiona w formie instrukcji obsługi poszczególnych modułów, obejmując ich opis teoretyczny wraz z dołączonymi do nich obrazkami.

8.1. Przeprowadzenie operacji logowania użytkownika

Podstawowym modułem każdej aplikacji wspierającej pracę wielu użytkowników na ich dedykowanych kontach jest moduł logowania. Po uruchomieniu aplikacji, która jest przedmiotem projektu, oczom użytkownika ukazuje się widocznie na rysunku ?? okno, którego zadaniem jest sprawdzenie jego tożsamości oraz w sytuacji jej potwierdzenia, przełączenie do odpowiedniego okna głównego aplikacji, w zależności od posiadanych uprawnień.

Proces logowania od strony użytkownika polega na wprowadzeniu z poziomu klawiatury swojej nazwy konta składającej się z imienia oraz nazwiska oddzielonych kropką oraz hasła, które wybrano do zabezpieczenia swojego konta. Aplikacja na podstawie tych informacji przeprowadza operację ich weryfikacji, komunikując się z bazą danych i wyszukując w odpowiednich tabelach rekordy, które pasują do otrzymanego schematu. W zależności od rezultatu tej akcji, użytkownikowi zwracana jest odpowiednia odpowiedź.

W sytuacji podania poprawnego loginu oraz hasła, aplikacja ukrywa okno logowania oraz uruchamia odpowiednie dla posiadanych uprawnień okno główne. Istnieją jednak inne schematy przeprowadzenia operacji logowania, takie jak wpisanie błędnego hasła lub loginu, nie uzupełnienie nazwy użytkownika lub pierwsze logowanie na konto, które zgodnie z ustalonymi przez zespół założeniami projektowymi ma umożliwiać ustalenie hasła przez logującego się użytkownika.

Wpisanie błędnego hasła lub nazwy konta wychwytywane jest przez mechanizm modułu logowania, który zwraca informację ukazaną na rysunku ?? o problemie

wraz z jego opisem. W celu zwiększenia bezpieczeństwa wypisywana jest ogólna informacja o otrzymaniu błędnych danych, a nie wyszczególniona, która informacja została podana błędnie.

Pierwsze logowanie jest specyficzną formą logowania, w którym użytkownik posiada obowiązek wpisania hasła, z którego będzie korzystał w pracy z aplikacją. W chwili wpisania nazwy użytkownika, program w tle przeprowadza operację walidacji statusu konta i w sytuacji wykrycia, iż użytkownik loguje się pierwszy raz, wyświetla stosowną informację przedstawioną na rysunku ??, która instruuje go o dalszych krokach. Ustalone przez użytkownika hasło ma obowiązek spełniać określone jego zasady bezpieczeństwa dotyczące posiadania przynajmniej ośmiu znaków, co najmniej jednej dużej oraz małej litery, a także cyfry. Użytkownik w sytuacji wpisania hasła, nie spełniającej powyższej polityki bezpieczeństwa poinformowany zostanie stosowną informacją, która przedstawiona została na rysunku ??.

8.2. Tworzenie nowej propozycji cenowej

Moduł tworzenia nowej propozycji cenowej umożliwia użytkownikowi aplikacji przeprowadzenie procesu utworzenia schematu wymaganych przez klienta usług wraz z ich zapisem do bazy danych. Tym sposobem wszelkie ustalenia dokonane z potencjalnym klientem zapisywane są na centralnym serwerze, z którego w razie potrzeby można wybraną propozycję pobrać i wygenerować jej plik w formacie PDF lub dokonać jej edycji.

W czasie kontaktu sprzedawcy z klientem, chcąc przedstawić ofertę cenową dotyczącą organizowanego przez klienta wydarzenia, sprzedawca posiada w menu głównym aplikacji opcję stworzenia nowej propozycji cenowej. W sytuacji wybrania przedstawionej opcji, oczom sprzedawcy ukazuje się forma przeznaczona do wpisania wymaganych danych. Forma ta przez wzgląd na kilka typów usług podzielona została na pięć zakładek, z których każda zawiera odpowiednią pola, umożliwiające ustalenie wszelkich elementów konkretnej usługi.

8.2.1. Opis klienta

Pierwsza zakładka, której okno graficzne dostępnej jest do wglądu przy rysunku ?? zawiera wszelkie informacje dotyczące danych osobowych sprzedawcy, klienta oraz ogólnych danych o organizowanym wydarzeniu. Dane osobowe sprzedawcy oraz

informacje o firmie, którą reprezentuje, pobierane są automatycznie z bazy danych. Operacja ta jest możliwa do wykonania dzięki przechowywaniu w programie informacji o tym, na jakie konto użytkownik został zalogowany. Wszelkie pozostałe dane sprzedawca ma obowiązek uzupełnić samodzielnie bazując na potrzebach klienta.

- *NAZWA FIRMY*

Przez wzgląd na możliwość obsługi klientów biznesowych wprowadzone zostało pole umożliwiające wpisanie nazwy firmy, którą klient reprezentuje. W celu jednoznacznej identyfikacji każdej propozycji cenowej, uznano iż pole to będzie jedną z kolumn listy propozycji okna głównego.

- *ADRES KLIENTA*

Pole to przeznaczone jest do wpisania adresu klienta zarówno w przypadku osoby indywidualnej jak i firmy. Po analizie wszelkich założeń projektowych nie dostrzeżono konieczności rozdzielania danych adresowych - potrzebne są one tylko i wyłącznie do opisu klienta na wygenerowanym dokumencie PDF.

- *NIP*

NIP jest kolejnym polem opcjonalnym, które przeznaczone jest do wpisania numeru identyfikacji podatkowej. Jego wypełnienie konieczne jest wyłącznie w sytuacji obsługi klienta reprezentującego firmę. W przypadku klienta prywatnego pole te należy pozostawić puste.

- *TERMIN WAŻNOŚCI PROPOZYCJI*

Utworzona dla klienta propozycja cenowa posiada ustalony okres ważności, który domyślnie wykosi cztery dni od sporządzenia i zapisania propozycji cenowej przez sprzedawcę. Spowodowane jest to częstymi zmianami cenników i chęcią uniknięcia sytuacji, w której klient po długim okresie czasu będzie chciał z posiadanej propozycji cenowej skorzystać. Sprzedawca dzięki modułowi edycji propozycji posiada możliwość aktualizacji terminu ważności propozycji, dzięki czemu utworzona propozycja cenowa nie musi być tworzona ponownie od podstaw.

- *KONTAKT ZE STRONY ZAMAWIAJĄCEGO*

Jest to podkategoria zawierająca cztery pola tekstowe, które przeznaczone są do wpisania imienia i nazwiska klienta, jego numeru telefonu oraz adresu e-mail. Ostatnie pole tekstowe (*Osoba decyzyjna*) umożliwia wpisanie osoby, która posiadać będzie uprawnienie do dokupywania usług nieuwzględnionych w propozycji cenowej w czasie trwania wydarzenia. Zdarza się, iż podczas jego trwania, organizator chce dobrać dla gości dodatkowe usługi, które nie są uwzględnione w ofercie, na bazie której wydarzenie jest przeprowadzane. W tej sytuacji w celu uniknięcia późniejszych problemów dotyczących zwiększenia kwoty końcowej wydarzenia, wybierana jest osoba, która decyduje jakie elementy mogą być dokupione. Ilustrując tę sytuację można posłużyć się przykładem imprezy weselnej do której błędnie przewidziano liczbę dostępnych napoi. Osoba decyzyjna może tę wartość zwiększyć z pełną odpowiedzialnością zwiększenia kosztów. Zawartość pola tekstowego osoby decyzyjnej automatycznie wypełniana jest zawartością pola tekstowego *Imię i nazwisko*. Istnieje jednak możliwość, aby sprzedawca zmienił tą wartość na inną ponieważ nie zawsze osoba klienta jest osobą decyzyjną w czasie trwania wydarzenia.

- *TERMIN (od - do)*

Pola te określają datę rozpoczęcia oraz datę zakończenia organizowanego wydarzenia. Data rozpoczęcia odgrywa istotną rolę w tworzonej propozycji przez fakt, iż ceny sal uzależnione są właśnie od miesiąca, w którym dane wydarzenie będzie organizowane. Po wyborze daty, w polu *Miesiąc* ukazuje się nazwa miesiąca na podstawie którego dobierana będzie cena wybranej w późniejszym etapie tworzenia propozycji cenowej sali.

- *CZAS TRWANIA (od - do)*

Czas trwania definiuje planowane godziny, w czasie których przeprowadzone ma być wydarzenie. Bezpośrednio odwołują się one do wpisanej uprzednio daty rozpoczęcia oraz zakończenia. Na tej podstawie możliwe jest dokładne określenie okresu trwania wydarzenia.

- *IŁOŚĆ OSÓB*

Pole to określa planowaną liczbę osób, które mają w danym wydarzeniu uczestniczyć. W celu weryfikacji, czy dana liczba osób fizycznie zmieści się

na wybranej sali, sprzedawca ma możliwość posłużyć się dostępną poniżej prezentowanych pól tabelą pomocniczą.

- *STATUS PROPOZYCJI*

Pole to jest polem informacyjnym, który opisuje status tworzonej propozycji. Domyślnym statusem podczas stworzenia nowej propozycji jest "Nowa", którą sprzedawca w sytuacji oczekiwania na decyzję klienta ma obowiązek zmienić na "W trakcie realizacji", natomiast po sfinalizowaniu transakcji oznaczyć jako "Zrealizowana". Status propozycji cenowej wyświetlany jest na liście wszystkich propozycji w oknie głównym.

- *TABELA SAL*

W zależności od wybranej z listy rozwijanej sali oraz uprzednio wybranej dacie rozpoczęcia wydarzenia, sprzedawca ma możliwość otrzymania informacji o cenie sali, jej powierzchni oraz liczbie dostępnych miejsc. Informacje te w czasie ustalania szczegółów transakcji umożliwiają wybór optymalnego dla potrzeb klienta pomieszczenia, w którym przez wzgląd na liczbę dostępnych miejsc będzie można rozlokować wszystkich uczestników. Wybrana z listy rozwijanej sala wraz z datą rozpoczęcia jednoznacznie identyfikuje cenę oraz nazwę pomieszczenia, której rekord w sposób automatyczny dodawany jest jako pierwszy w kolejnej zakładce opisującej szczegóły rezerwacji.

8.2.2. Sala i jej wyposażenie

Druga zakładka modułu tworzenia nowej propozycji cenowej widoczna pod rysunkiem ??, dotyczy szczegółów rezerwacji dotyczących sali, jej dodatkowego wyposażenia oraz cen poszczególnych elementów. Na tym etapie negocjowany jest również rabat dotyczący finalnej ceny wybranej przez klienta sali.

- *WYBÓR WYPOSAŻENIA*

Dodanie elementów wyposażenia dodatkowego sali umożliwiają rozwijane listy, które zawierają dostępne dla hotelu elementy, z których klient może skorzystać. Po jego wybraniu, sprzedawca zobowiązany jest na drodze negocjacji ustalić z klientem *cenę jednostkową brutto*, podać jego *ilość* oraz *liczbę dni*, przez które będzie używane. Tak wpisane informacje zostają przeliczane, a ich

wynik wyświetlany zostaje w polu *wartość brutto*. *Ceny jednostkowe netto* oraz całkowite *wartości netto* są również obliczane automatycznie na podstawie podanych cen brutto oraz ustalonej również z poziomu rozwijanej listy stawki VAT.

- **RABATY**

Ceny tabelaryczne wynajmowanych sal są cenami umownymi, narzuconymi przez menadżera odgórnie. Sprzedawca ma jednak prawo ich obniżania na drodze negocjacji w celu przedstawienia klientowi korzystnej oferty na tle konkurencji. Po operacji wyboru sali, w polu *"Standardowa cena sali"* widoczna jest jej cena, którą za pomocą znajdującego się poniżej pola można redukować. W chwili zmiany wartości rabatu, wszelkie wartości cenowe jego dotyczące są w czasie rzeczywistym odświeżane, co ułatwia ich kontrolę przez sprzedawcę.

8.2.3. Usługi gastronomiczne

Kolejnym krokiem w czasie procesu tworzenia propozycji cenowej jest wybór usług związanych z gastronomią. Zasada działania usług gastronomicznych, których okno widoczne jest pod rysunkiem ??, podobna jest do poprzedniej zakładki, z tą różnicą iż wewnętrzne mechanizmy sprawdzające powiązania są znacznie bardziej skomplikowane.

- **WYBÓR ELEMENTÓW GASTRONOMICZNYCH**

Wszelkie elementy gastronomiczne przez wzgląd na ich ilość podzielone zostały na kategorie, które umożliwiają proste wyszukanie interesującego elementu. W celu dodania elementu gastronomicznego należy z pierwszej rozwijanej listy wybrać interesującą kategorię oraz z drugiej listy wybrać konkretny dla tej kategorii element. Po wykonaniu przedstawionych operacji, aktualne ceny jednostkowe wraz z podatkiem VAT zostają automatycznie uzupełniane, co usuwa ze sprzedawcy konieczność ich manualnego sprawdzania. Po wyborze ilości oraz liczby dni przez które produkt ma być dostępny, z poziomu tabeli wyświetlana zostaje jego zsumowana wartość.

- **MARŻE**

Pobierane z bazy danych ceny produktów są cenami przyjętymi jako minimalne ceny po których produkt może zostać sprzedany. W celu wygenerowania większego przychodu sprzedawca ma możliwość podwyższenia ceny produktu poprzez ustalenie wielkości jego marży, których domyślne wartości ustalone zostały przez menadżera sprzedaży. Przedstawiane marże podzielone zostały na pięć kategorii przez wzgląd na ich specyfikę - dla przykładu marża na napoje alkoholowe jest z definicji znacznie większa niż na potrawy bufetowe lub produkty niskobudżetowe.

8.2.4. Usługi noclegowe

Zakładka usług noclegowych widoczna pod rysunkiem ?? opisuje liczbę oraz rodzaj wybranych pokoi hotelowych. Lista dostępnych pokoi wraz z wyszczególnionymi cenami automatycznie dostarczana jest do okna z bazy danych. Rolą sprzedawcy jest wybór odpowiedniej ich ilości oraz liczby dni. Jedyną możliwością obniżenia ustalonych przez menadżera cen jest ustalenie rabatu, który jednakowo obowiązuje wszystkie rodzaje pokoi. Po wpisaniu odpowiednich wartości, wewnętrzne mechanizmy programu przeliczają wszystkie wartości umożliwiając podgląd ich zsumowanych wartości netto i brutto.

8.2.5. Usługi dodatkowe i forma płatności

Ostatnią zakładką procesu tworzenia nowej propozycji cenowej widoczną pod rysunkiem ?? jest zakładka umożliwiająca ustalenie finalnej formy w której realizowana będzie zapłata, dodanie indywidualnie ustalanych z klientem elementów, które nie są dostępne w zakresie standardowych usług oferowanych przez sieć hotelową oraz rezerwację miejsc parkingowych dla uczestników organizowanego wydarzenia. Przez wzgląd, iż przedstawiana zakładka jest ostatnią częścią tworzenia propozycji cenowej, zawiera także pola zawierające całkowity koszt netto oraz brutto wszystkich wybranych wcześniej usług.

- *USŁUGI DODATKOWE*

W celu realizacji procesu dodania usługi niestandardowej, pracownik ma obowiązek uzyskania od przełożonego informacji dotyczącej fizycznej możliwości jej realizacji podczas organizowanego wydarzenia i w sytuacji akceptacji

może zapisać jej nazwę w polu *Rodzaj usługi*, uzupełnić ustaloną cenę brutto wraz z wartością VAT oraz wybrać jej ilość oraz liczbę dni. Tak utworzony rekord usługi zostanie, analogicznie jak w przypadku poprzednich zakładek odpowiednio przeliczony i wyświetlony w polach dotyczących wartości.

Rezerwacja parkingu jest elementem nieco prostszym. Obowiązkiem sprzedawcy jest ustalenie tylko i wyłącznie rodzaju wybranego parkingu, dostępnego z poziomu rozwijanej listy pierwszego wiersza okna oraz uzupełnienie jego ilości oraz liczby dni.

- **FORMA ZAPŁATY**

Podkategoria ta jest finalnym elementem tworzonej propozycji cenowej. Umożliwia ona sprzedawcy wybór formy w jakiej klient chce dokonać płatności, nazwy usługi zapisanej na fakturze oraz sposobu zapłaty za zamówienia indywidualne oraz parking. Opcje wszystkich przedstawionych elementów dostępne są z poziomu rozwijanych list, umożliwiając tym samym sprzedawcy bardzo szybką możliwość ich wyboru.

8.2.6. Zapis nowej propozycji cenowej

Operacja zapisu nowej propozycji cenowej możliwa jest do wykonania w każdej chwili tworzenia propozycji. Sprzedawca nie ma obowiązku tworzenia pełnego dokumentu, który w sposób natychmiastowy przekazywany będzie klientowi. Dostępna z poziomu menu opcja edycji istniejącej propozycji umożliwia jej finalne zakończenie w dowolnym czasie. W sytuacji chęci zapisu tworzonej propozycji, sprzedawca zobowiązany jest nacisnąć przycisk *Zapisz propozycję*, który po odpowiedniej konwersji danych zapisze wszystkie wymagane do późniejszej edycji elementy do bazy danych. Lokalizacja przycisku umiejscowiona jest w prawym górnym rogu każdej zakładki tworzenia nowej propozycji cenowej. Jej wygląd dostępny jest do wglądu w przywołanym już rysunku ??.

8.3. Edycja istniejącej propozycji cenowej

Edycja istniejącej propozycji cenowej odbywa się poprzez zaznaczenie w oknie główny programu wybranej propozycji cenowej, a następnie z menu wybrania "Edytuj" co można zaobserwować na rysunku ??. Użytkownik zostanie przeniesiony do

okna tworzenia nowej propozycji, ale już z wypełnionymi wcześniej polami. Sprzedawca ma możliwość dodawania nowych produktów a usuwanie odbywa się poprzez wybranie pustego pola na liście rozwijalnej. Zapis edytowalnej propozycji jest możliwy w każdym momencie edycji.

8.4. Tworzenie pliku PDF istniejącej propozycji cenowej

Jedną z najważniejszych funkcjonalności niniejszej aplikacji jest możliwość zapisu propozycji cenowych do pliku PDF. W menu rozwijanym znajduje się pozycja *Lista propozycji*, co zostało przedstawione na rysunku ??.

Po kliknięciu w opcję *Lista propozycji* zostaje wyświetlona lista istniejących propozycji cenowych. Oprócz podstawowych parametrów propozycji cenowych, w ostatniej kolumnie listy pojawia się przycisk *Zapisz do PDF* którego kliknięcie otwiera dialog wyboru pliku. Użytkownik wpisuje dowolną nazwę pliku, oraz wybiera lokalizację zapisu pliku co zostało pokazane na rysunku ???. Jeżeli proces generowania pliku PDF przebiegnie pomyślnie, zostaje wyświetlony komunikat z informacją o sukcesie, przedstawiony na rysunku ???.

8.5. Modyfikacja kont użytkowników/sprzedawców

Użytkownicy z uprawnieniami administratora posiadają możliwość wykonywania podstawowych operacji związanych z zarządzaniem kontami pracowników. Rysunek ??? przedstawia menu *Użytkownicy* w którym znajdują się dostępne w tym module funkcjonalności. Po kliknięciu wybranej pozycji z menu, zostaje otwarte nowe okno w którym administrator może wykonać operacje danego typu.

8.5.1. Dodawanie konta

Pierwszą z funkcjonalności zaimplementowanych w module, jest możliwość utworzenia nowego konta. Rysunek ?? przedstawia okno zawierające pola tekstowe do których wpisywane są dane osobowe pracownika, oraz listę rozwijaną z której wybierany jest typ konta.

Po kliknięciu przycisku *Dodaj* w przypadku poprawnego wykonania operacji dodawania konta, wyświetlana jest informacja przedstawiona na rysunku ?. W sytuacji niepowodzenia, zostaje wyświetlany komunikat o błędzie co można zaobserwować na rysunku ?.

8.5.2. Edycja konta

Kolejną funkcjonalnością jest możliwość edycji danych pracowników. Informacje o kontach wyświetlane są w formie tabeli. Edycja polega na zaznaczeniu wybranej komórki w tabeli i wpisaniu nowej wartości. Zapis nowej wartości do bazy danych potwierdzany jest kliknięciem przycisku *Enter*, bądź zaznaczeniem innej kolumny. Użytkownik posiada możliwość sortowania danych poprzez kliknięcie w wybrany parametr taki jak imię lub nazwisko pracownika. Rysunek ?? zawiera wygenerowaną dla potrzeb projektu, listę użytkowników. Zbieżność osób i nazwisk jest przypadkowa.

8.5.3. Usuwanie konta

W przypadku zmian kadrowych, administrator posiada możliwość usuwania kont użytkowników. Rysunek ?? przedstawia okno obsługujące funkcjonalność usuwania, które posiada listę rozwijaną zawierającą loginy imiona i nazwiska użytkowników.

Po wybraniu z listy pracownika, którego konto ma zostać usunięte należy kliknąć przycisk *Usuń*. Pomyślne usunięcia konta z bazy danych jest potwierdzane komunikatem wyświetlanym na rysunku ??.

8.5.4. Resetowanie haseł

Istnieje możliwość, iż użytkownik nie pamięta swojego hasła. W takim przypadku administrator korzysta z opcji resetowania hasła, co umożliwia użytkownikowi ustawienie nowego hasła podczas kolejnej próby logowania. Na rysunku ?? przedstawiono okno w którym znajduje się lista rozwijana, wypełniona imionami i nazwiskami użytkowników tak samo jak w module służącym do usuwania kont.

Po wybraniu pracownika z listy, należy kliknąć przycisk *Resetuj*. Komunikat o pomyślnym usunięciu konta z bazy danych znajduje się na rysunku ??.

8.6. Modyfikacja słowników cenowych

Modyfikacja słowników cenowych odbywać się może tylko z poziomu administratora. Z menu należy wybrać „Edytuj słownik”. Zostanie otwarte nowe okno, gdzie będzie można wybrać typ słownika, który będzie edytowany. Niestety nie wszystkie słowniki są edytowalne wynika to z faktu, braku cen produktów które są ustawiane przez sprzedawcę. Pierwsze kliknięcie w komórkę powoduje jej zaznaczenie, drugie wybranie, dopiero po trzecim kliknięciu jest możliwa edycja komórki. Edycja następuje poprzez wpisywanie wartości w poszczególnych komórkach tabeli w zależności, którą pozycję chce się edytować. Wciskając przycisk „ENTER” następuje zapis edytowanego wiersza do bazy danych. Istnieje również możliwość dodawania nowych pozycji. W ostatnim pustym wierszu tabeli należy wypełnić wszystkie komórki, by móc dodać do bazy. W trakcie edycji jak i dodawania istnieje kontrola typów danych jeśli w komórce ma być liczba a będziemy chcieli wpisać tekst komórka podświetli się na czerwono. Odświeżenie tabeli w przypadku dodania nowego produktu następuje po ponownym uruchomieniu okna edycji słowników.

- *Pokoje*

Istnieje tylko możliwość edytowania ceny pokoi

- *Gastronomia*

W słowniku tym istnieje możliwość dodawania nowych pozycji. Ułatwieniem w przypadku tego słownika jest podział ze względu na kategorie produktów. Tego typu udogodnienie ułatwia znajdowanie poszczególnych pozycji w tym słowniku, przyspiesza jego edycję.

- *Sale*

Ceny poszczególnych sal są zależne od miesięcy, w których dane wydarzenie ma się odbyć. Nie ma możliwości dodawania nowych sal. Okno przedstawiające graficzną reprezentację tabeli sal przedstawione jest na rysunku ??.

9. Podsumowanie oraz perspektywy rozwoju oprogramowania

Celem prezentowanego projektu było wykonanie aplikacji bazodanowej wspierającej pracę wybranej sieci hotelowej, która umożliwia zautomatyzowanie procesu tworzenia propozycji cenowej, uproszczenie sposobu aktualizacji wszelkich cenników usług dostępnych w hotelu oraz możliwość kontroli pracowników przez kierownictwo. Przedstawione cele zostały w pełni zrealizowane, czego efektem jest działająca aplikacja bazodanowa posiadająca szereg modułów umożliwiających ich osiągnięcie.

Dzięki zastosowaniu środowiska bazodanowego, pracownicy mają pewność, iż dane dotyczące cen usług na których pracują są danymi aktualnymi, które aktualizowane są na bieżąco z poziomu konta menadżera sprzedaży. Aspekt ten usprawnienia proces aktualizacji danych, niwelując potrzebę korzystania ze skrzynek elektronicznych. Menadżer sprzedaży w sytuacji aktualizacji danej ceny ma obowiązek edycji odpowiedniej tabeli z poziomu swojego uprzywilejowanego konta, a połączenie aplikacji z bazą danych automatycznie zapewni wprowadzenie zmiany na kontach wszystkich pracowników. Baza danych oraz skategoryzowanie wszystkich produktów gastronomicznych, zwalnia natomiast z użytkownika konieczność manualnego wyszukiwania określonego elementu w czasie tworzenia propozycji cenowej. Wprowadzona funkcja kategorii, umożliwia wybór określonego typu produktu oraz kolejno wybranie go z listy która pozbawiona jest wszystkich produktów, które do wybranej kategorii nie zostały przypisane. Korzyścią płynącą z przedstawionej funkcji jest oszczędność czasu pracownika, która umożliwia przyspieszenie procesu tworzenia nowej propozycji cenowej lub edycji już istniejącej. Każda propozycja cenowa, dzięki przypisaniu do osoby, która ją tworzyła możliwa jest również do wglądu z poziomu uprzywilejowanego konta. Dzięki temu kierownictwo ma możliwość przeglądania przygotowywanych przez pracowników ofert, a co za tym idzie wgląd we wszelkie ustalone z klientami ceny oraz zniżki.

W fazie implementacji założonych modułów prezentowanej aplikacji napotkano na wiele problemów związanych ze zmianą wymagań projektowych i sposobem realizacji ustalonych funkcjonalności. Wraz z biegiem czasu powstawały nowe pomysły

dotyczące usprawnienia istniejących rozwiązań, które niejednokrotnie zwiększyłyby ich wydajność oraz efektywność. Rozwiązania te nie zawsze mogły być jednak wprowadzone przez pryzmat czasu którego to wymagały w celu ich implementacji, przetestowania oraz połączenia z istniejącym już systemem. Proponowane zmiany wiązały się także z modyfikacją istniejącej architektury systemu, co w znaczący sposób zmieniałoby zaplanowany wcześniej harmonogram prac i wydłużałoby finalne ukończenie projektu.

Pierwszym pomysłem rozbudowy prezentowanego systemu jest wprowadzenie funkcji tworzenia propozycji offline. Zgodnie z ustalonymi wymaganiami projektowymi, osoba korzystająca z aplikacji zobowiązana jest do posiadania dostępu do sieci Internet. W przypadku jego braku, praca z programem przez wzgląd na konieczność weryfikacji tożsamości na podstawie bazy danych jest niemożliwa. Wersja offline wprowadziłaby możliwość stworzenia nowej propozycji cenowej w sytuacji braku połączenia internetowego oraz zapis wszystkich jego elementów w postaci pliku na lokalnym dysku twardym. Implikuje to jednak szereg problemów do rozwiązania na tle synchronizacji z bazą danych oraz szablonu tworzonej propozycji. W sytuacji utworzenia nowej propozycji offline oraz późniejszym uzyskaniu dostępu do sieci, wszystkie jej elementy synchronizowane być powinny z bazą danych oraz lokalnie usuwane. Komplikacja na tle schematu tworzenia propozycji dotyczyłaby z kolei sposobu wypełnienia pól, których zawartość zależna jest od bazy danych.

Następną modyfikacją możliwą do wprowadzenia w przypadku rozwoju projektu jest modyfikacja obecnie zaimplementowanego szablonu wyboru elementów dostępnych usług. W chwili obecnej liczba możliwych do wyboru elementów każdej usługi jest z góry ustalona. Modyfikacja wprowadzałaby dynamicznie rozwijane rekordy, których liczba zależna byłaby od liczby wybranych elementów. Zmiana ta głęboko ingerowałaby w obecną architekturę modułu tworzenia propozycji i wymagałaby jej gruntownej przebudowy dotyczącej zmiany stosowanych kontrolerek graficznych, implementacji ich zachowań oraz walidacji wprowadzanych danych.

Bibliografia

- [1] <http://www.wykresy.net/liniowe/liczba-hoteli-w-polsce-ostatnie-12-lat.html>
- [2] <http://www.capterra.com/customer-relationship-management-software/>
- [3] <http://www.profitcrm.pl/crm>
- [4] http://meteoryt.pl/Asystent_CRM-k54.html
- [5] <https://www.insert.com.pl>
- [6] Avery J., Holmes J.: *Windows Developer Power Tools: Turbocharge Windows development with more than 170 free and open source tools*, Wydawnictwo O'Reilly Media, Sebastopol 2006
- [7] <http://www.ranking.pl/pl/rankings/operating-systems.html>
- [8] <http://db-engines.com/en/ranking>
- [9] [https://msdn.microsoft.com/pl-pl/library/w0x726c2\(v=vs.110\).aspx](https://msdn.microsoft.com/pl-pl/library/w0x726c2(v=vs.110).aspx)
- [10] <https://msdn.microsoft.com/pl-pl/vstudio/cc511286>
- [11] Troelsen A.: *Język C# 2010 i platforma .NET 4*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011
- [12] <http://www.etechpulse.com/2013/04/difference-between-bcl-and-fcl-in-net.html>
- [13] [https://msdn.microsoft.com/en-us/library/zcx1eb1e\(v=vs.110\).aspx](https://msdn.microsoft.com/en-us/library/zcx1eb1e(v=vs.110).aspx)
- [14] [https://msdn.microsoft.com/library/12a7a7h3\(v=vs.100\).aspx](https://msdn.microsoft.com/library/12a7a7h3(v=vs.100).aspx)
- [15] <http://www.tiobe.com/index.php/content/paperinfo/tpci/index.html>
- [16] <http://antyweb.pl/hello-world-czyli-krotka-historia-jezykow-programowania/>
- [17] <http://urriellu.net/en/articles-software/csharp-advantages.html>

- [18] Nathan A.: *WPF 4.5. Księga eksperta*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2015
- [19] http://www.w3schools.com/xml/xml_what_is.asp
- [20] Itzik B.: *Microsoft SQL Server 2012. Podstawy języka T-SQL*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2012
- [21] Ullman J. D., Widom J.: *Podstawowy kurs systemów baz danych. Wydanie III*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2011
- [22] Matulewski J.: *Visual Studio 2013. Podręcznik programowania w C# z zadaniami*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2014
- [23] <https://www.visualstudio.com/support/legal/dn877550>
- [24] <https://www.visualstudio.com/pl-pl/downloads/download-visual-studio-vs.aspx>
- [25] <http://ms.polsl.pl/aktualnosci.php?news=149&wid=22>
- [26] <https://visualstudiogallery.msdn.microsoft.com>
- [27] <https://www.microsoft.com/en-us/download/details.aspx?id=29062>
- [28] Krasiński M.: *Nauki o zarządzaniu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław, 2013, str.24-32
- [29] <https://trello.com/platforms>
- [30] <http://blog.undicom.pl/systemy-kontroli-wersji-ktore-wybrac/>
- [31] <https://git-scm.com/book/en/v2/Getting-Started-A-Short-History-of-Git>
- [32] <http://leniwy.eu/news,18,Git-poradnik-poczatkujacego.html>
- [33] Gajda W.: *Git. Rozproszony system kontroli wersji*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2013
- [34] <https://answers.atlassian.com/questions/303753/sourcetree-free-license>
- [35] <https://www.atlassian.com/software/sourcetree/overview>

- [36] <https://github.com/blog/40-we-launched>
- [37] Chappell D.: *Understanding .NET (2nd Edition)*, Wydawnictwo Addison-Wesley Professional, Boston 2006
- [38] Martin R.C.: *Czysty kod. Podręcznik dobrego programisty*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2014
- [39] <https://www.jetbrains.com/resharper/features/>
- [40] <https://wiki.jenkins-ci.org/display/JENKINS/Meet+Jenkins>
- [41] Berg A.: *Jenkins Continuous Integration Cookbook*, Wydawnictwo Packt Publishing, Birmingham 2012
- [42] <https://opensource.org/licenses/MS-PL>
- [43] <https://acrobat.adobe.com/pl/pl/products/about-adobe-pdf.html>
- [44] <http://www.download.net.pl/jak-zapisac-dowolny-dokument-do-pliku-pdf/n/3662/>
- [45] <http://www.pdfsharp.net/>
- [46] Jaskiewicz A.: *Inżynieria oprogramowania*, Wydawnictwo Helion, 1997
- [47] Petzold C.: *Windows 8. Programowanie aplikacji z wykorzystaniem C# i XAML*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2013
- [48] Borycki D., Matulewski J., Pakulski M., Grabek M.: *ASP.NET MVC. Kompletny przewodnik dla programistów interaktywnych aplikacji internetowych w Visual Studio*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2014
- [49] MacDonald M.: *Pro WPF 4.5 in VB: Windows Presentation Foundation in .NET 4.5*, Wydawnictwo Apress, 2012
- [50] LeBlanc P.: *Microsoft SQL Server 2012. Krok po kroku*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2012
- [51] Yank K.: *PHP i MySQL. Od nowicjusza do wojownika ninja*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2013

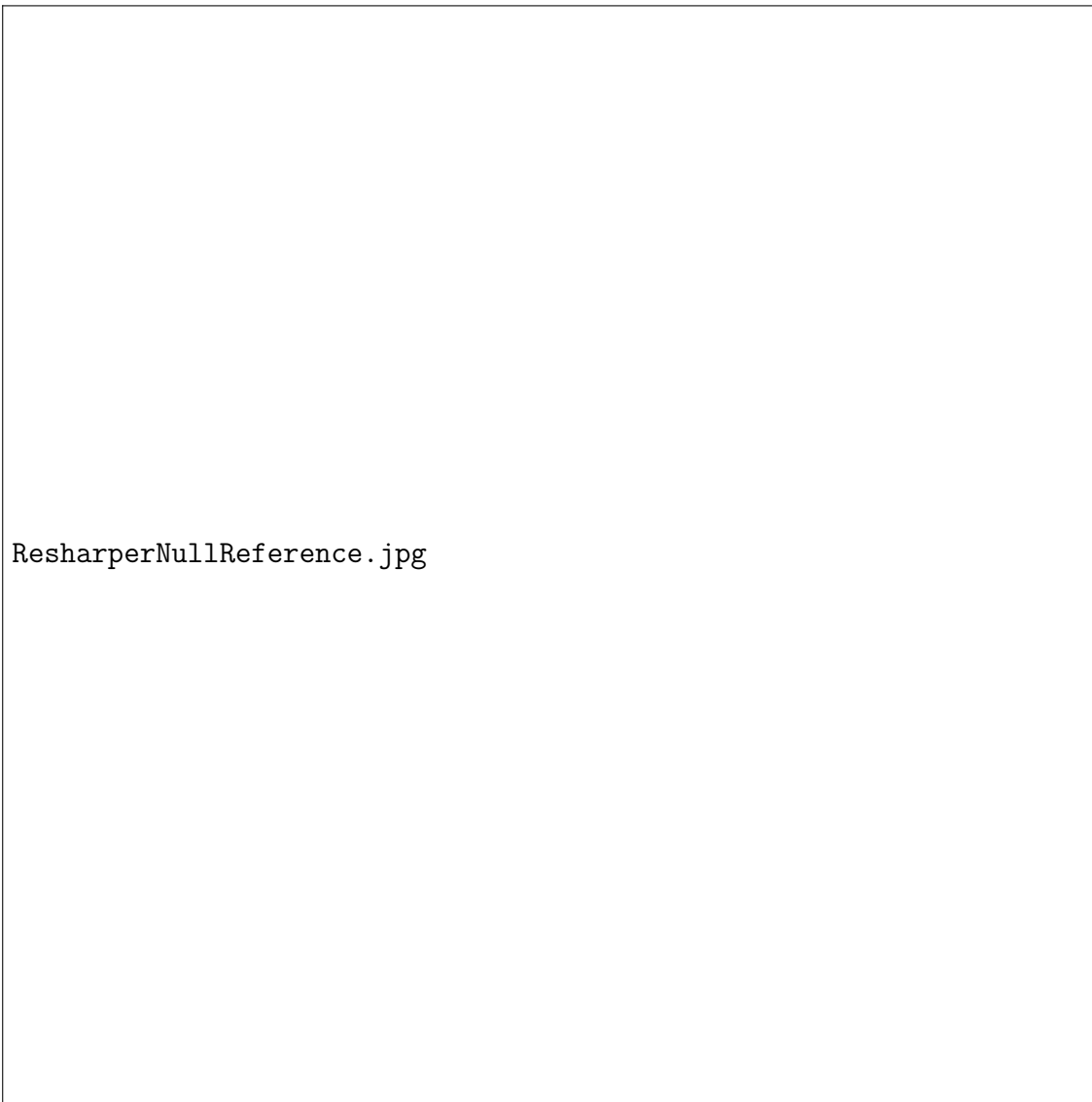
- [52] <https://msdn.microsoft.com/en-us/data/jj591583>
- [53] Magennis T.: *LINQ to Objects w C# 4.0*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2012
- [54] <https://msdn.microsoft.com/pl-pl/library/dd264736.aspx>
- [55] Fowler M.: *Continuous Integration*, <http://www.martinfowler.com/articles/continuousIntegration.html>
- [56] <http://www.infoq.com/articles/cd-benefits-challenges>
- [57] Caum C.: *Continuous Delivery Vs. Continuous Deployment: What's the Diff?*, <https://puppetlabs.com/blog/continuous-delivery-vs-continuous-deployment-whats-diff>
- [58] <http://docs.sonarqube.org/display/PLUG/Plugin+Library>
- [59] <http://docs.sonarqube.org/display/SONARNEXT/Installing+and+Configuring+SonarQube+Scanner+for+Jenkins>
- [60] <http://www.sonarsource.com/products/plugins/governance/sqale/installation-and-usage/#understandingSqaleRatings>

Spis rysunków

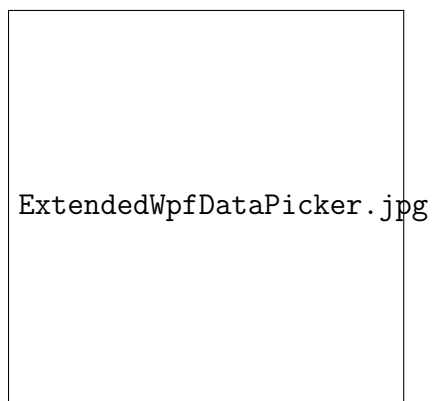

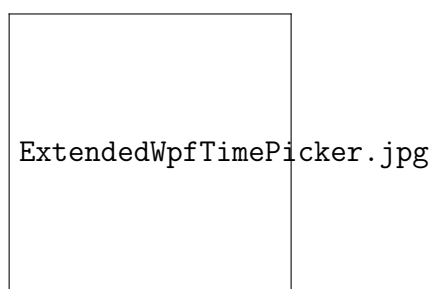
Kody źródłowe

Rysunek 12: Informacja Resharpera dotycząca potencjalnej możliwości wystąpienia wyjątku `NullReferenceException`, Źródło: Opracowanie własne.

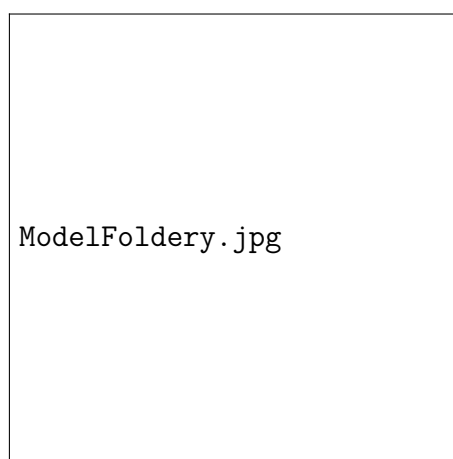
Rysunek 13: Kontrolka DatePicker, Źródło: Opracowanie własne.

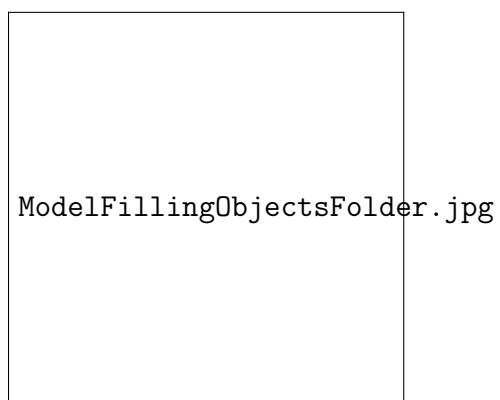
Rysunek 14: Kontrolka TimePicker, Źródło: Opracowanie własne.

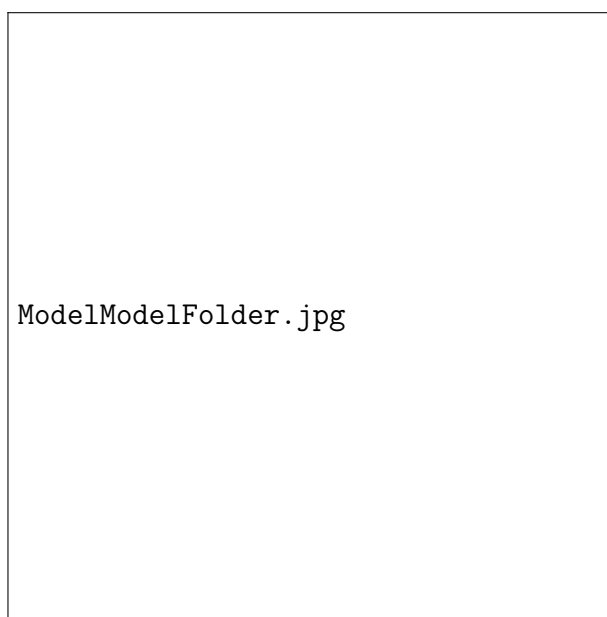
Rysunek 15: Przepływ danych w modelu MVVM, Źródło: www.tomaszmalesza.pl

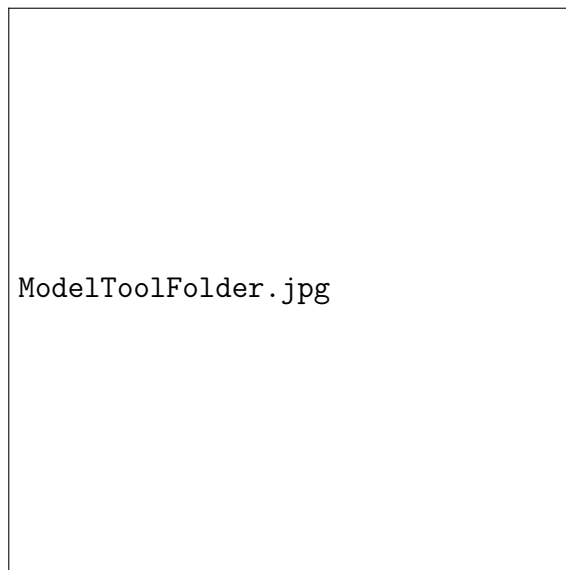
Rysunek 16: Struktura folderów w projekcie, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 17: Folder FillingObjects, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 18: Folder Modelu, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 19: Folder Tools, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 20: Folder ViewModels, Źródło: Opracowanie własne.

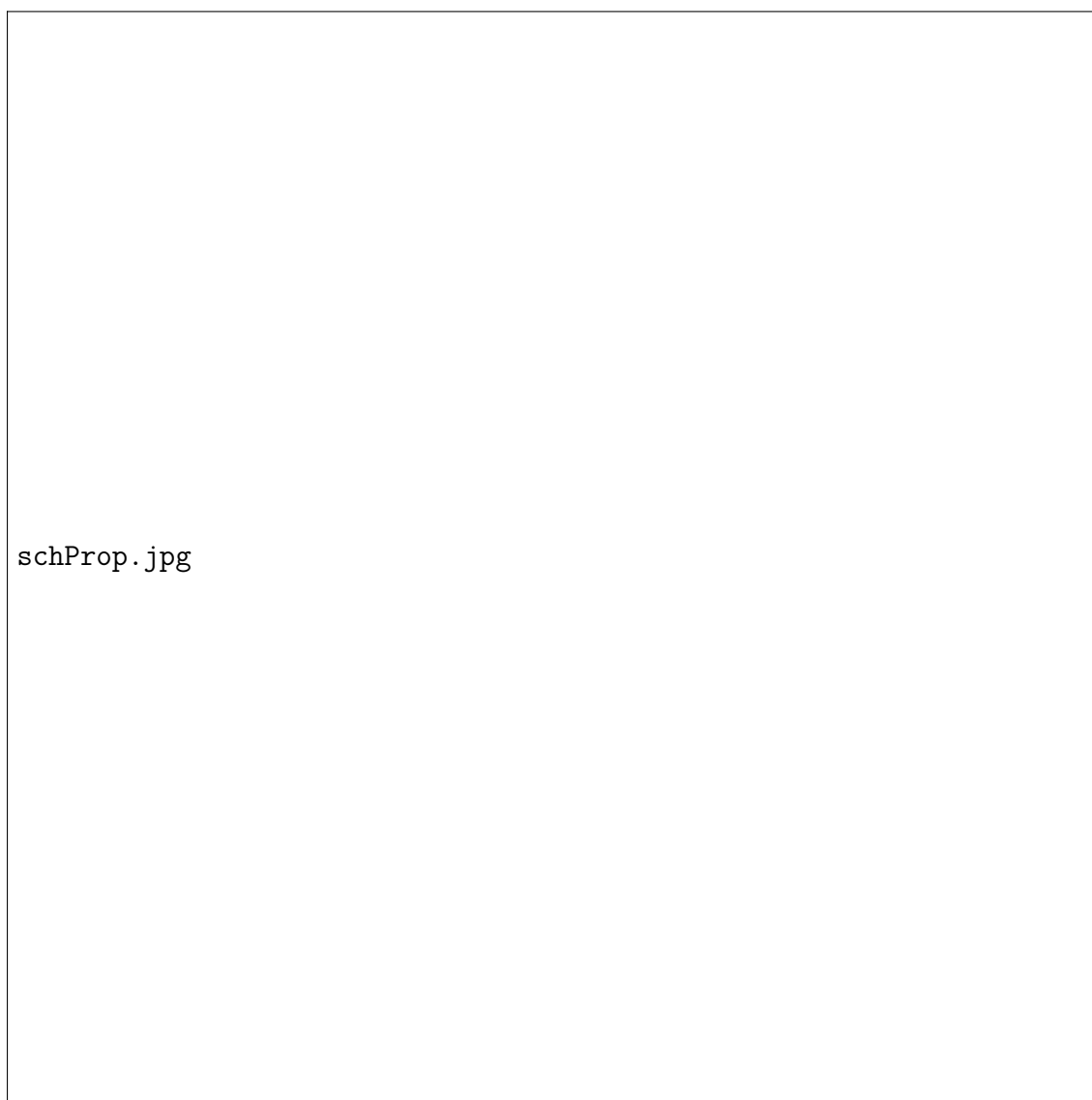

Rysunek 21: Folder Views, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 22: Przedstawienie części słownikowej bazy danych, Źródło: Opracowanie własne.

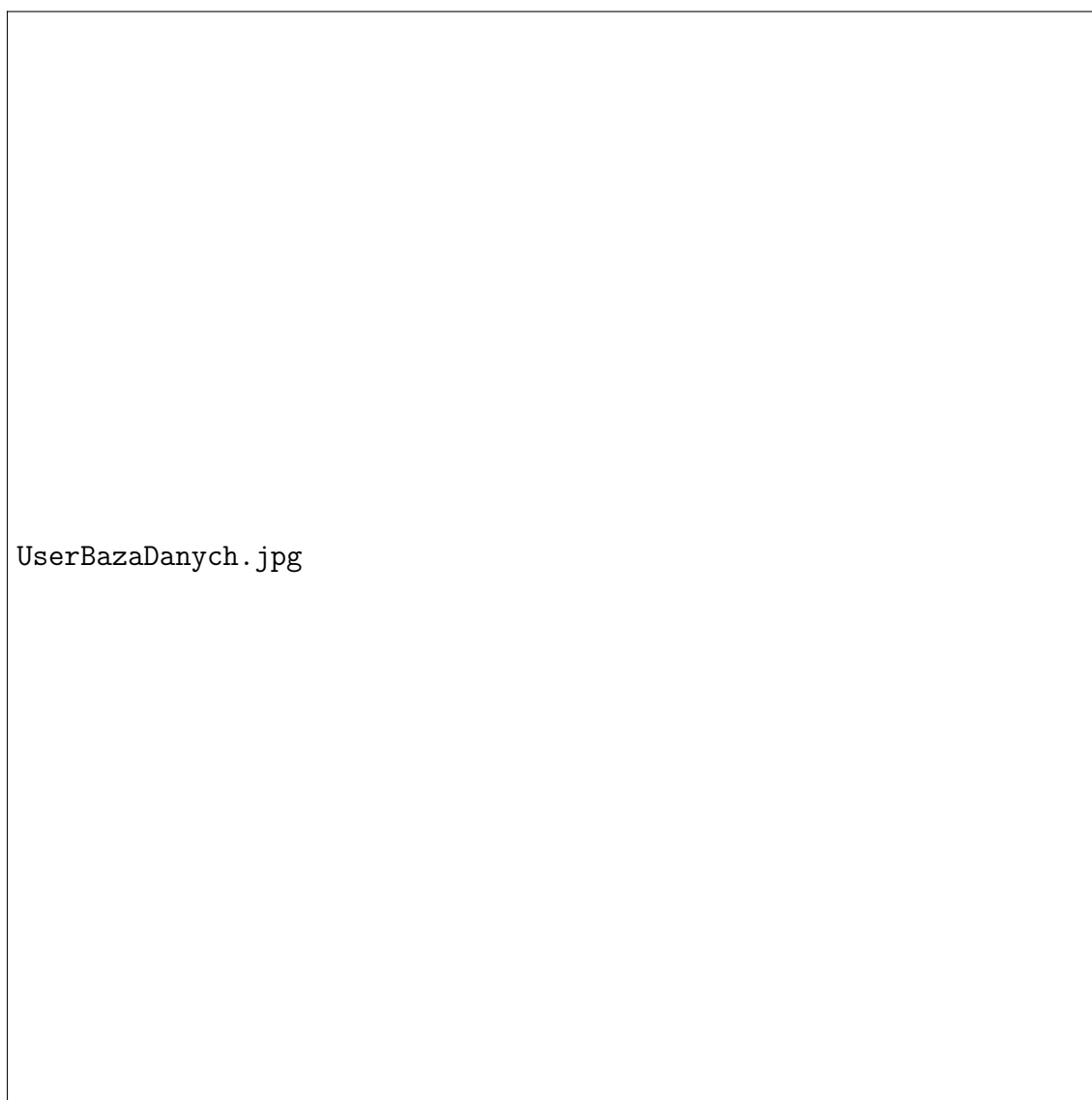

Rysunek 23: Przedstawienie części bazy danych odpowiedzialnej za tworzoną propozycji, Źródło: Opracowanie własne.

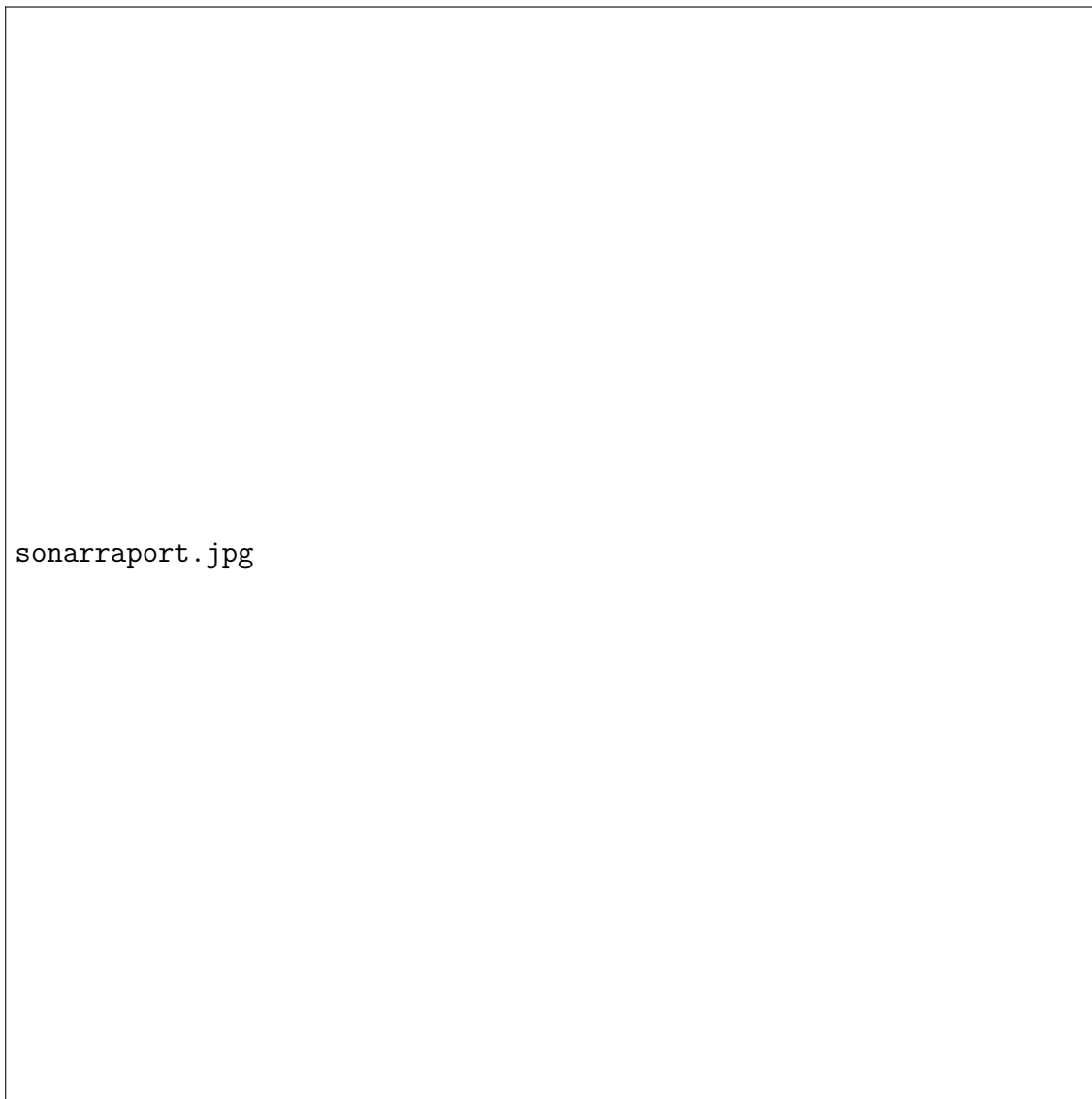

Rysunek 24: Kontrolka PasswordBox z przedstawieniem aspektów bezpieczeństwa,
Źródło: Opracowanie własne.

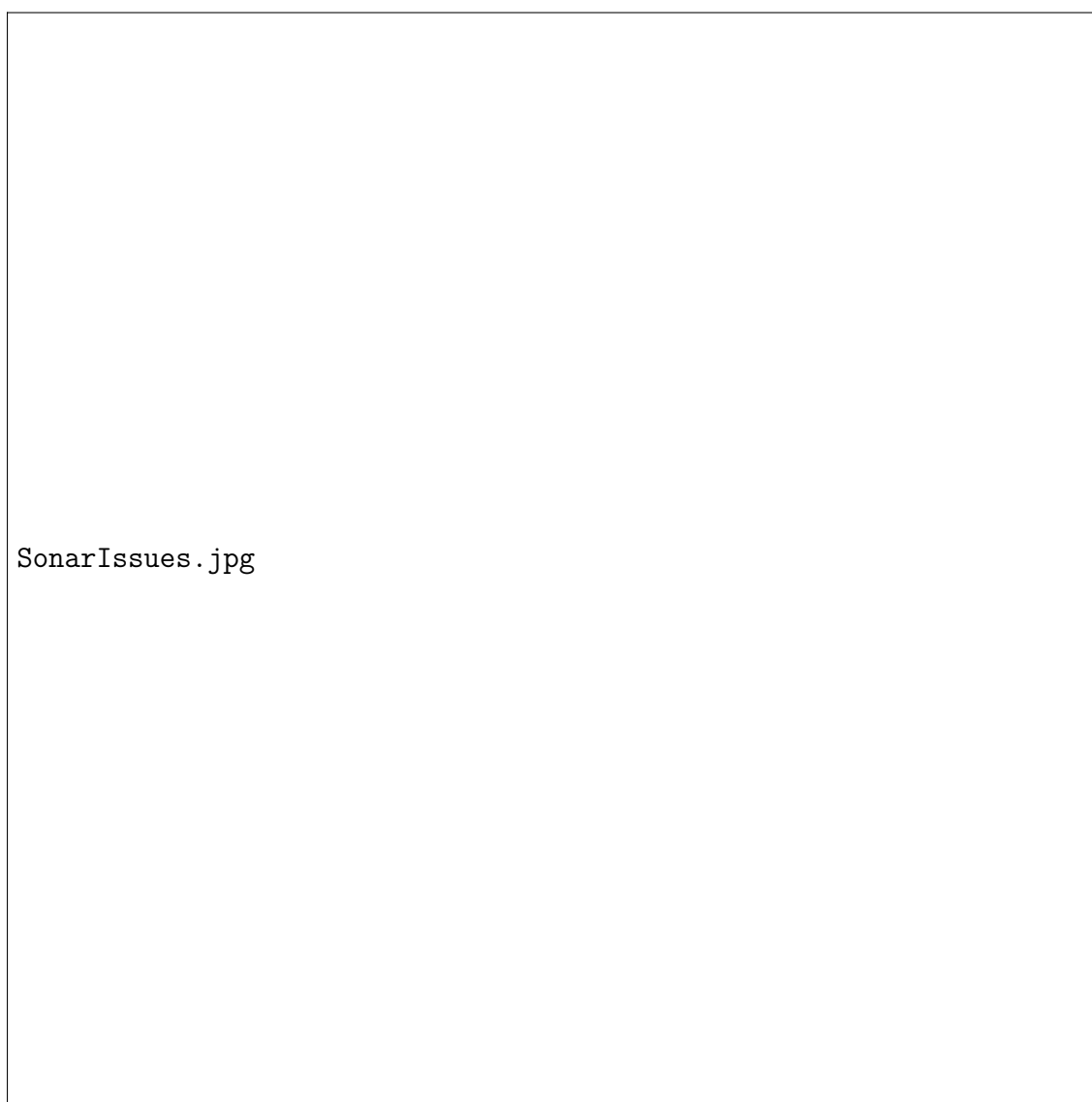

UserBazaDanych.jpg

Rysunek 25: Rekord bazodanowy zawierający wszystkie dane użytkownika, Źródło: Opracowanie własne.

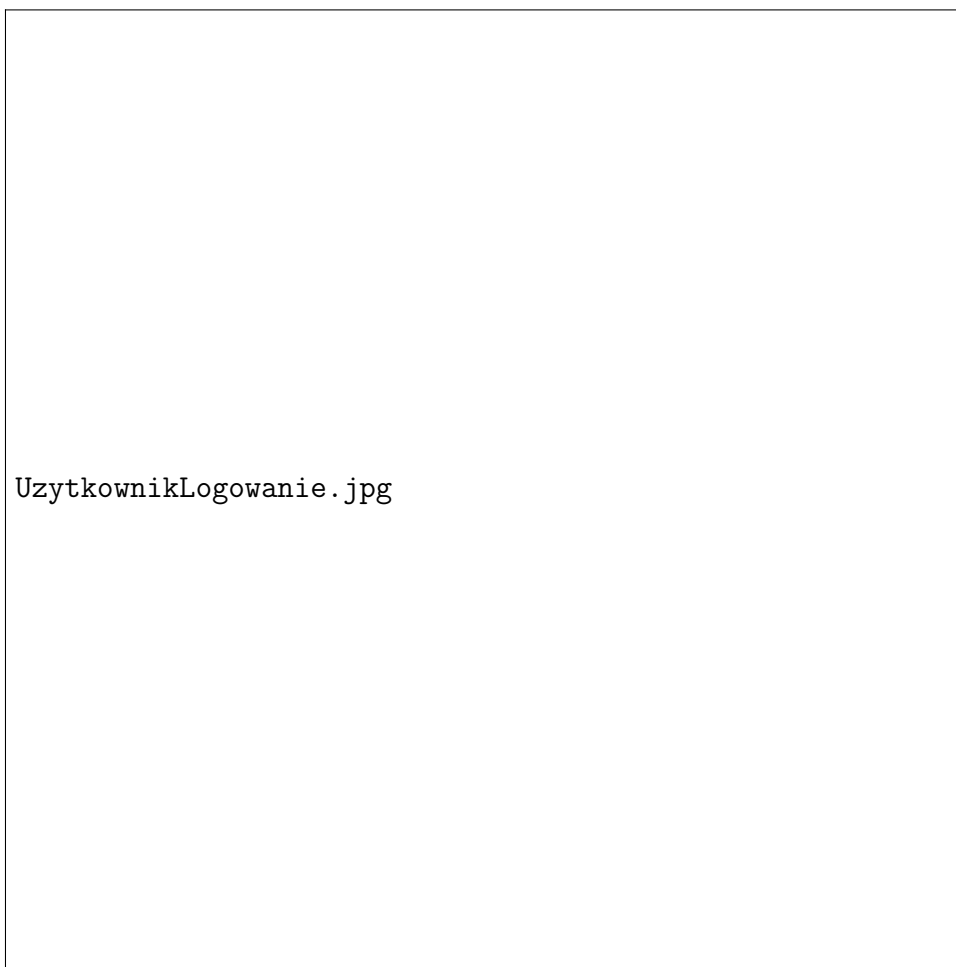
Rysunek 26: Raport statycznej analizy kodu źródłowego, Źródło: Opracowanie własne.

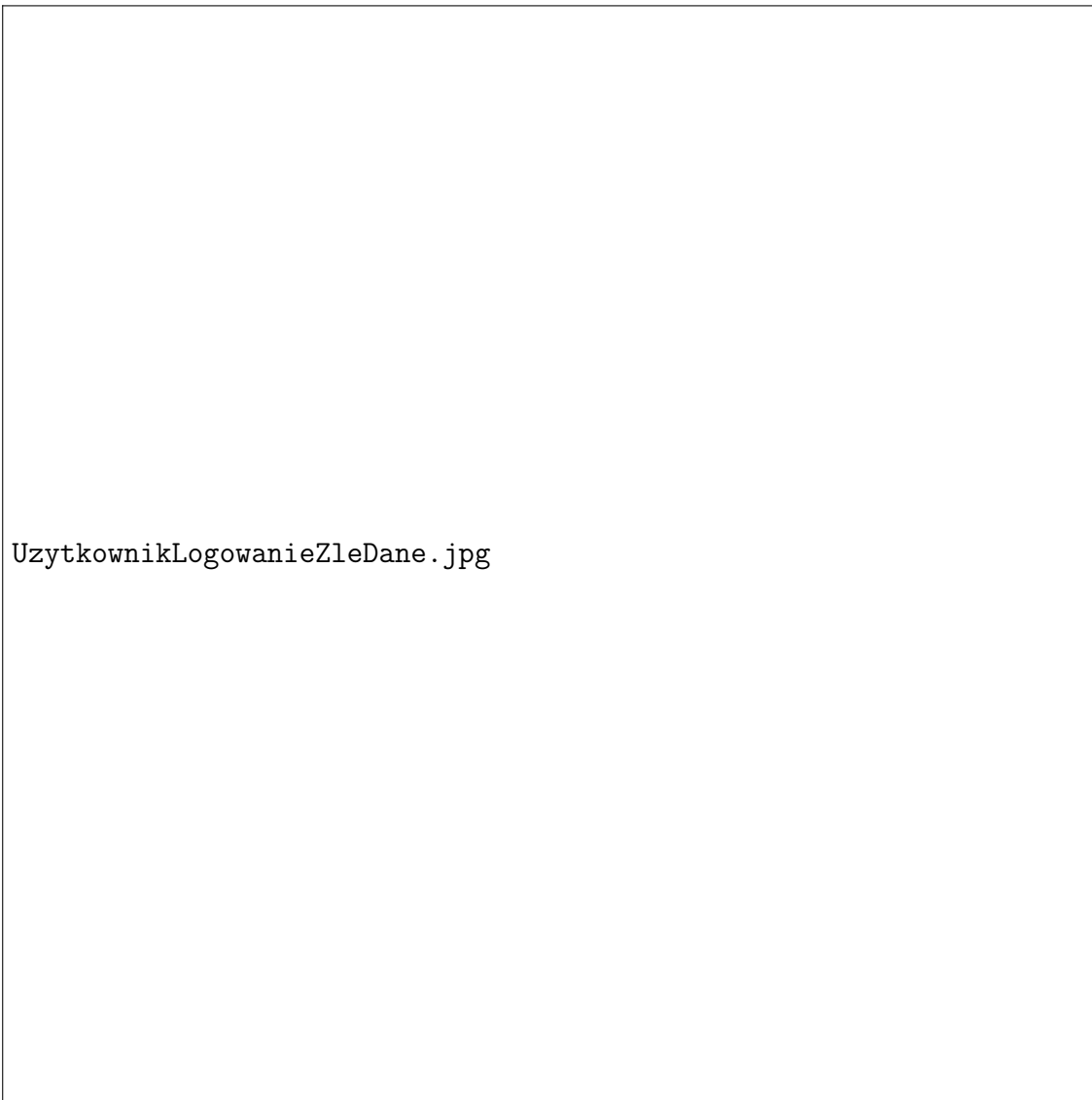
Rysunek 27: Lista błędów w kodzie źródłowym w SonarQube, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 28: Plan ciągłej integracji w Jenkins'ie, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 29: Okno procesu logowania, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 30: Informacja otrzymania błędnych danych podczas operacji logowania,
Źródło: Opracowanie własne.

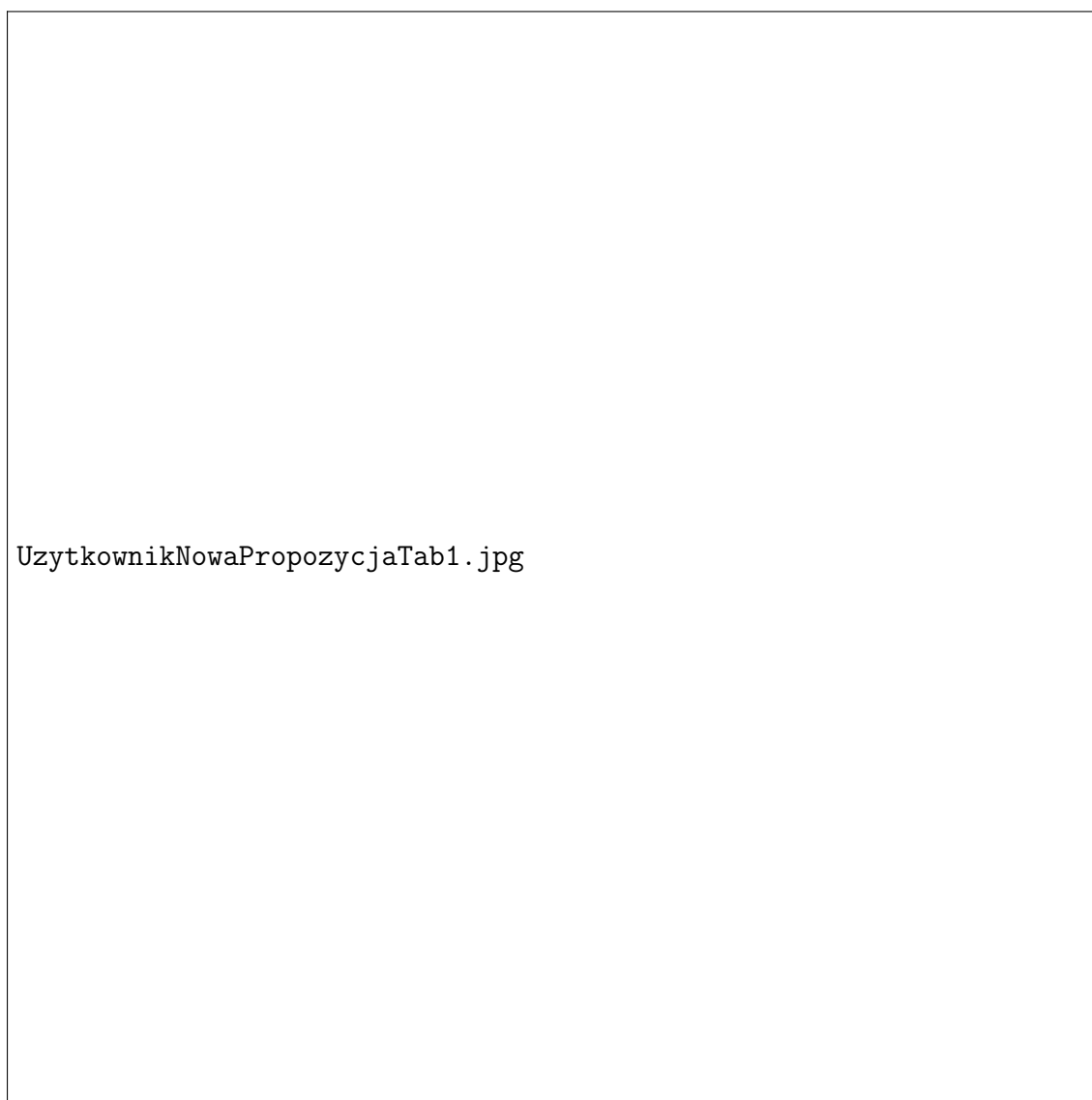

Rysunek 31: Okno informacji podczas pierwszego logowania, Źródło: Opracowanie własne.

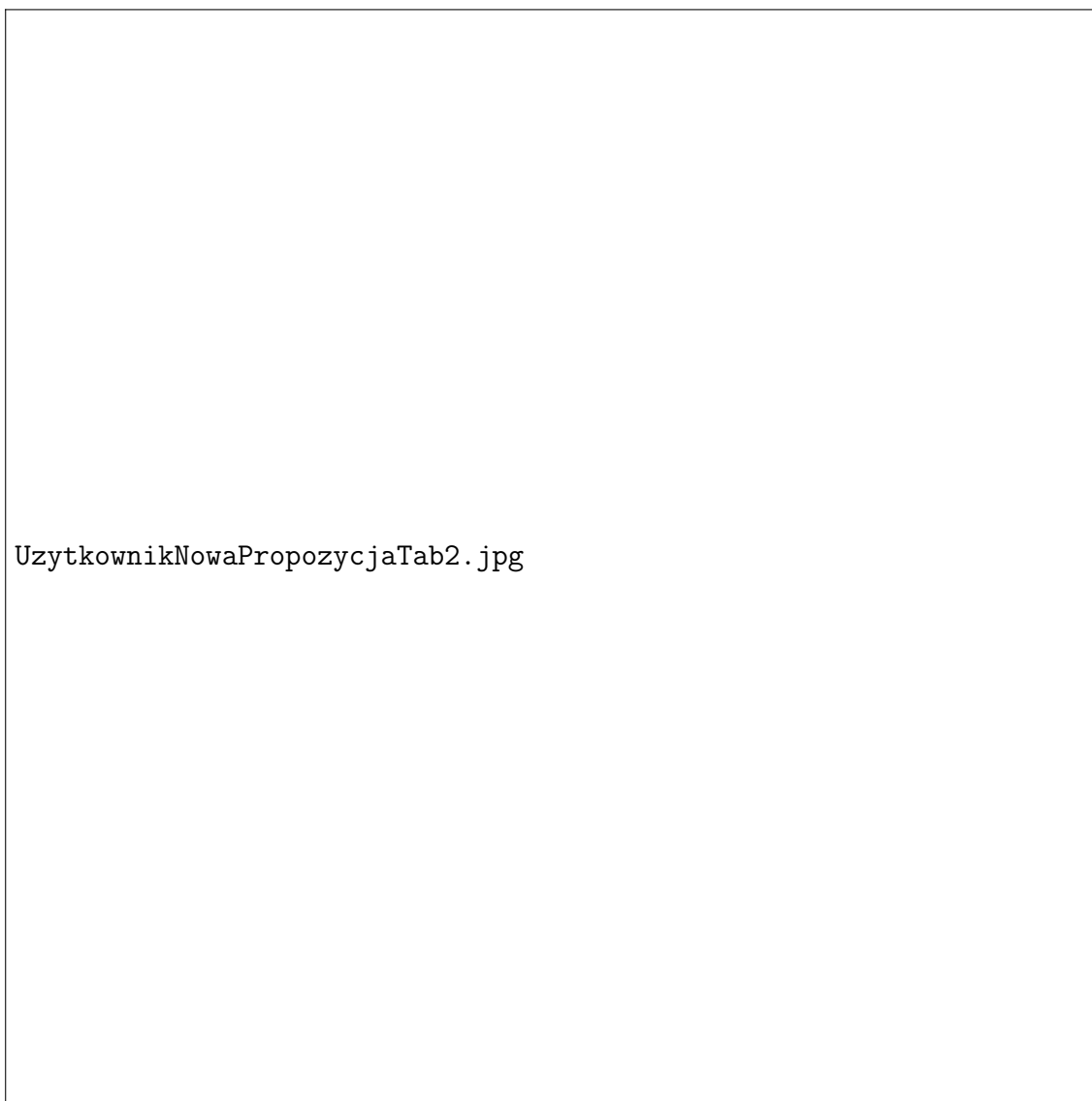

UzytkownikLogowanieSilaHasla.jpg

Rysunek 32: Okno informujące o polityce bezpieczeństwa haseł, Źródło: Opracowanie własne.

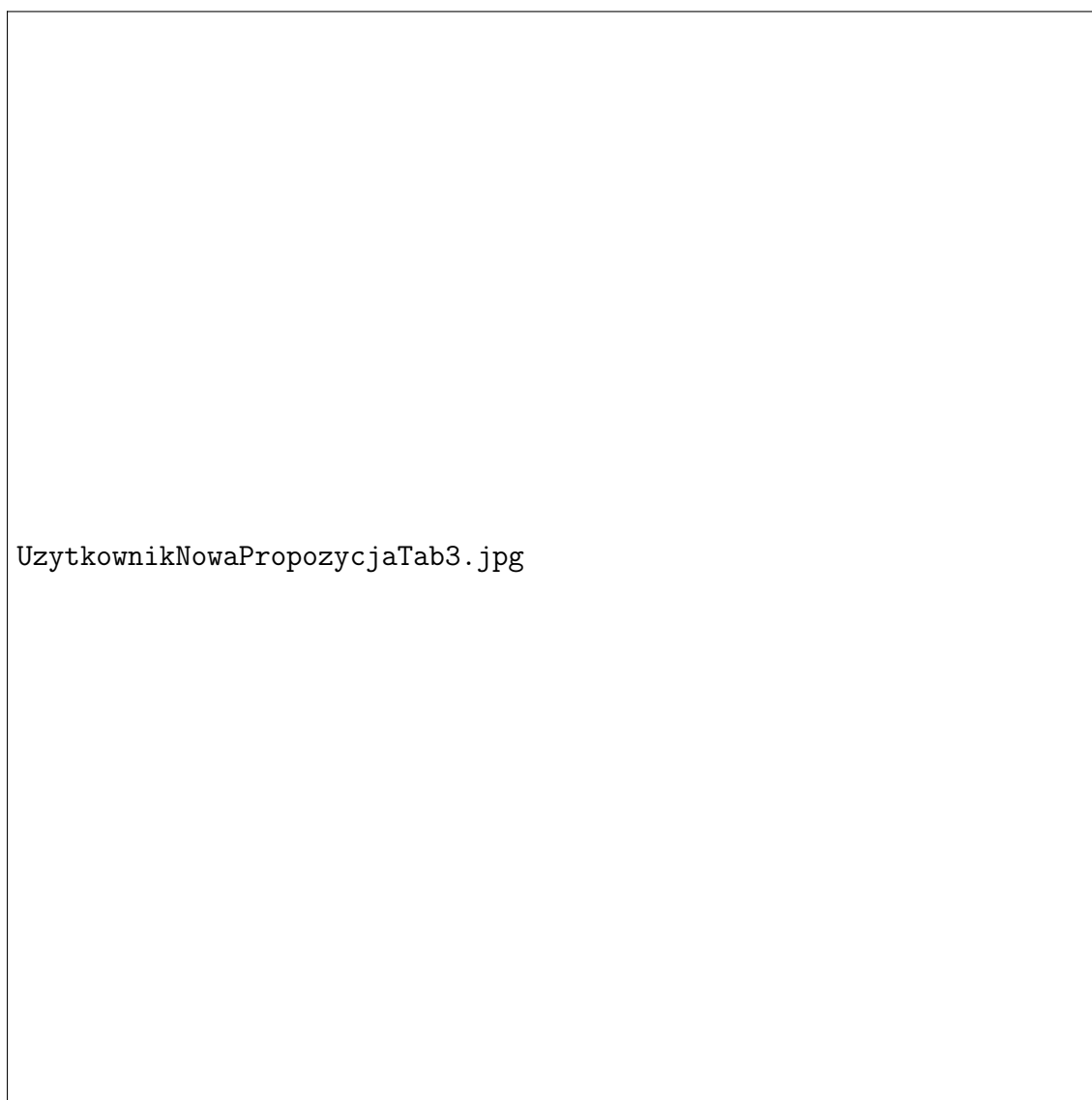

Rysunek 33: Okno tworzenia propozycji cenowej. Zakładka opisu klienta, Źródło: Opracowanie własne.

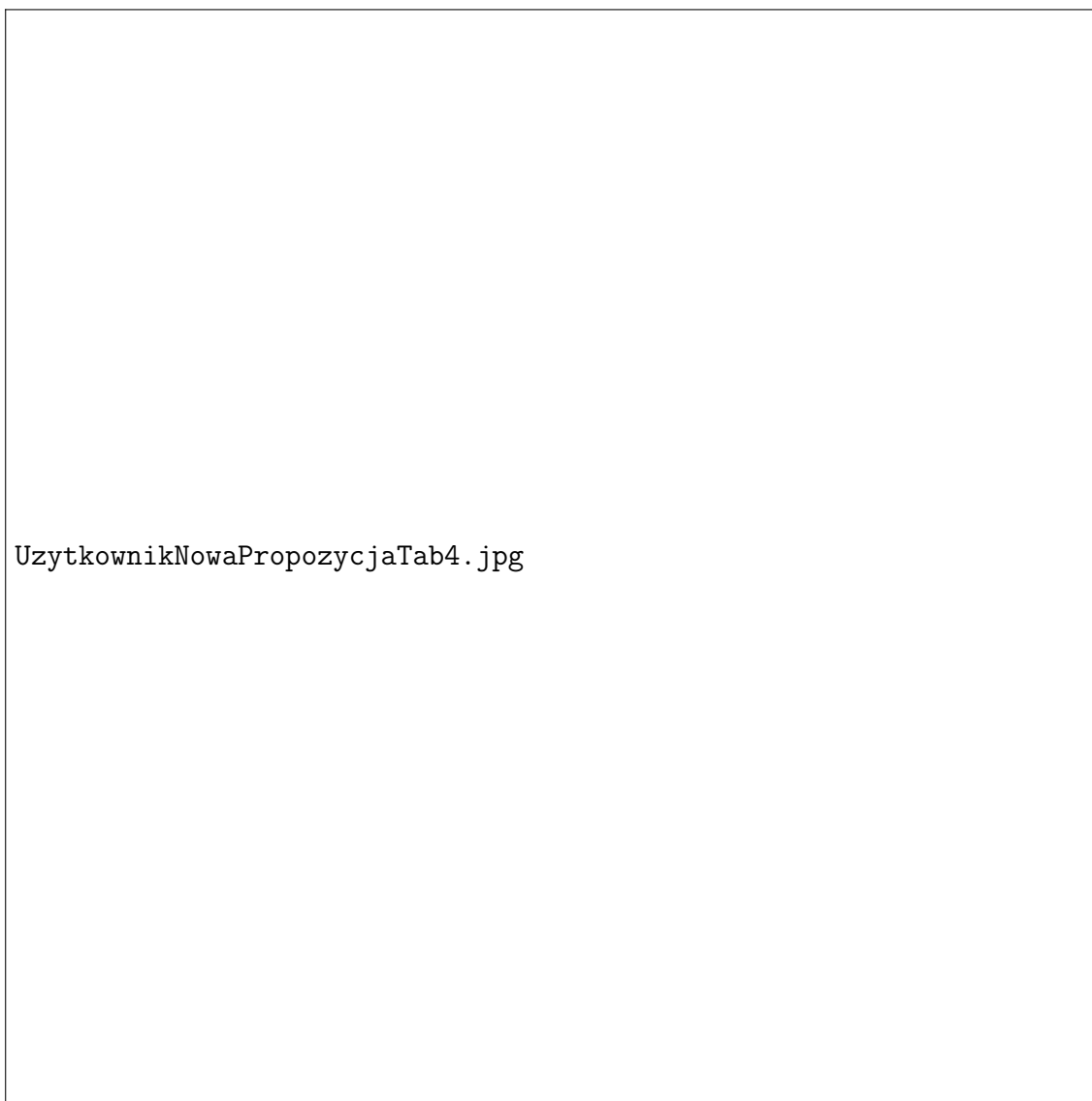

UzytkownikNowaPropozycjaTab2.jpg

Rysunek 34: Okno tworzenia propozycji cenowej. Zakładka sali i jej wyposażenia,
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 35: Okno tworzenia propozycji cenowej. Zakładka elementów gastronomicznych, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 36: Okno tworzenia propozycji cenowej. Zakładka dotycząca usług noclegowych, Źródło: Opracowanie własne.

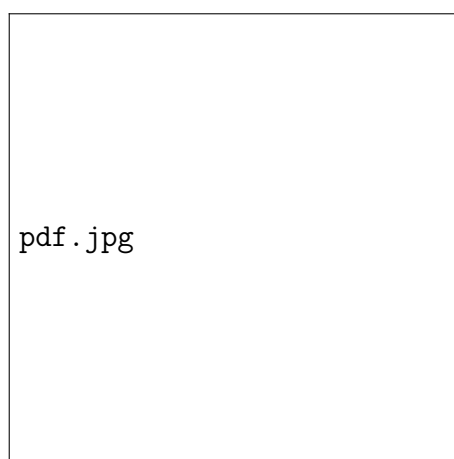

Rysunek 37: Okno tworzenia propozycji cenowej. Zakładka dotycząca usług dodatkowych oraz formę zapłaty za organizowane wydarzenie, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 38: Edycja propozycji, Źródło: Opracowanie własne.

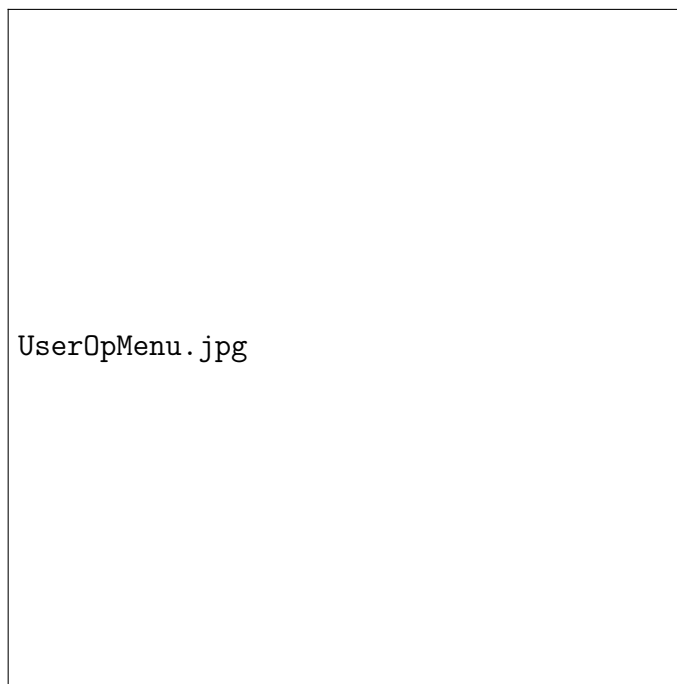
Rysunek 39: Wyświetlanie listy propozycji cenowych, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 40: Zapis propozycji cenowej do pliku PDF, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 41: Poprawny zapis propozycji cenowej do pliku PDF, Źródło: Opracowanie własne.

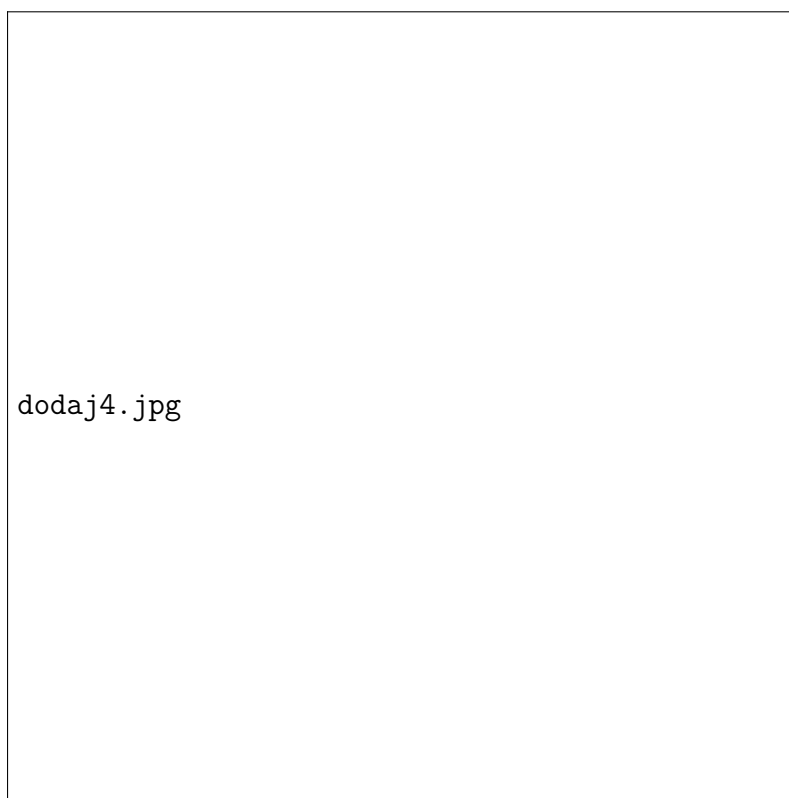
Rysunek 42: Menu rozwijane modułu służącego do zarządzania kontami pracowników, Źródło: Opracowanie własne.

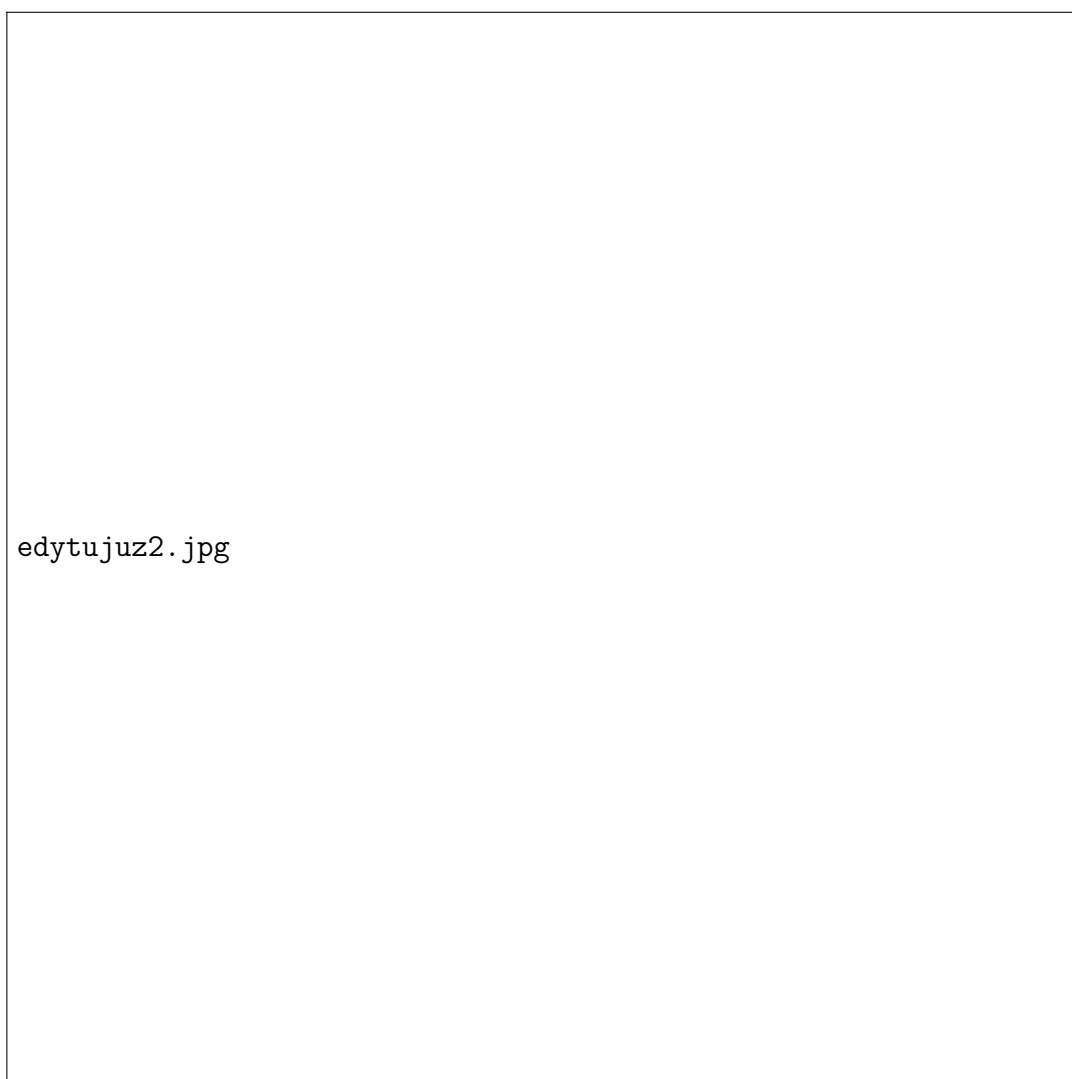
Rysunek 43: Dodawanie nowego konta użytkownika, Źródło: Opracowanie własne.

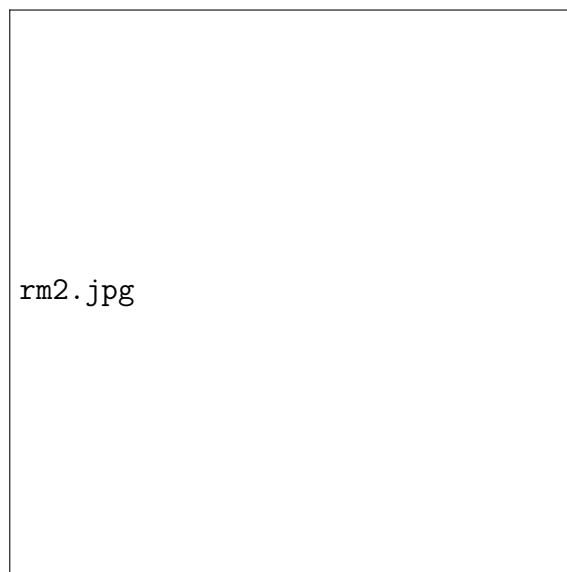
Rysunek 44: Komunikat o poprawnym zapisie konta użytkownika w bazie danych,
Źródło: Opracowanie własne.

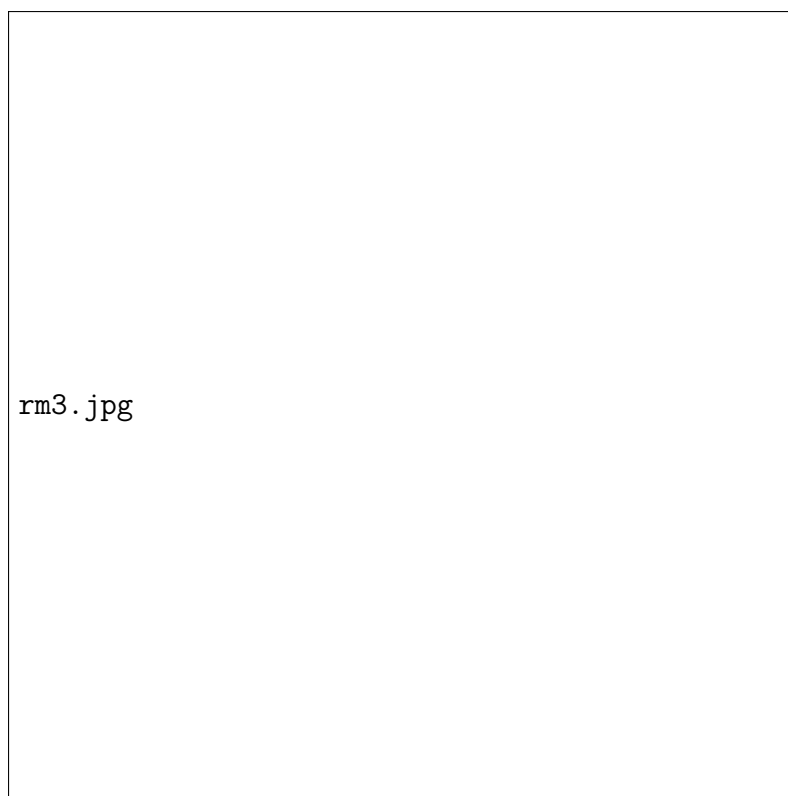
Rysunek 45: Komunikat o błędzie podczas zapisu konta użytkownika do bazy danych, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 46: Tabela zawierająca dane użytkowników, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 47: Okno usuwania kont użytkowników, Źródło: Opracowanie własne.

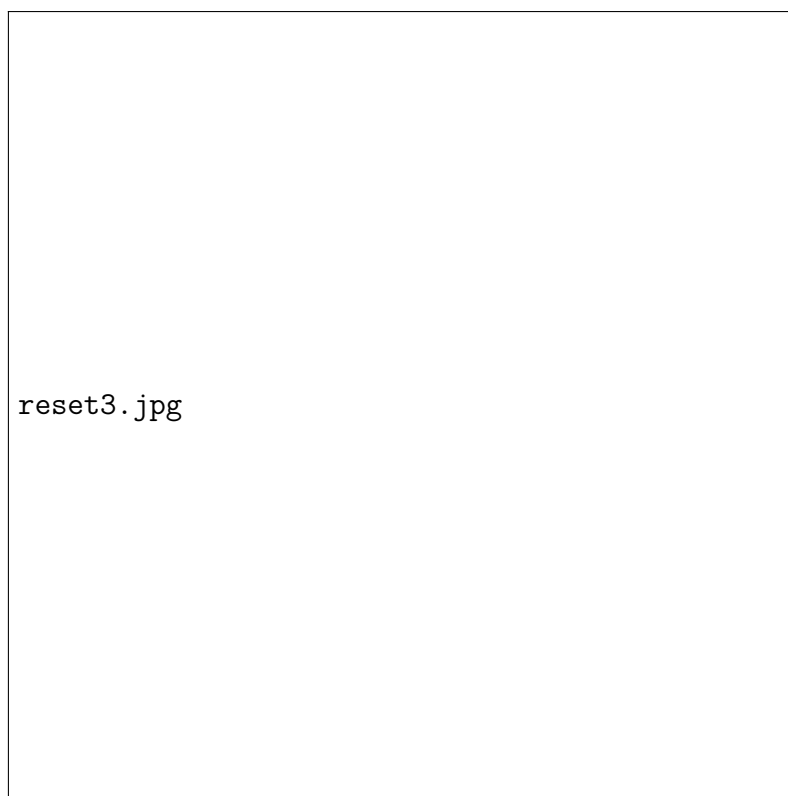

Rysunek 48: Komunikat o poprawnym usunięciu konta użytkownika z bazy danych, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 49: Okno resetowania haseł użytkowników, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 50: Komunikat o powodzeniu operacji usuwania konta użytkownika z bazy danych, Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 51: Ceny sal w poszczególnych miesiącach, Źródło: Opracowanie własne.